

RISTIJÄRVI

Ristijärvi II tuulivoimapuiston hankealueen arkeologinen inventointi 2022

**Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen**

Tilaaaja: WSP Finland Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartta.....	4
Kohdeluettelo	4
Inventointi.....	5
Alueen kuvaus	5
Työn suoritus	8
Tulos	8
Lähdeluettelo	9
Kiinteät muinaisjäännökset	10
4 Ristijärvi Merjansuo	10
5 Ristijärvi Lumikangas	11
6 Ristijärvi Liejusuo	12
7 Ristijärvi Matarapuro	13
8 Ristijärvi Rötypuro	14
Muu kulttuuriperintökohde	15
9 Ristijärvi Kellovaara Pieniautio	15
Löytöpaikka	19
1 Ristijärvi Pienautio	19
Muu kohde	20
3 Ristijärvi Hermikki	20
Mahdolliset muinaisjäännökset	21
10 Ristijärvi Lampisaari	21
11 Ristijärvi Sutelanjoki 1	22
12 Ristijärvi Sutelanjoki 2	23
Poistettu muinaisjäännös	23
2 Ristijärvi Hermikkisuo	23

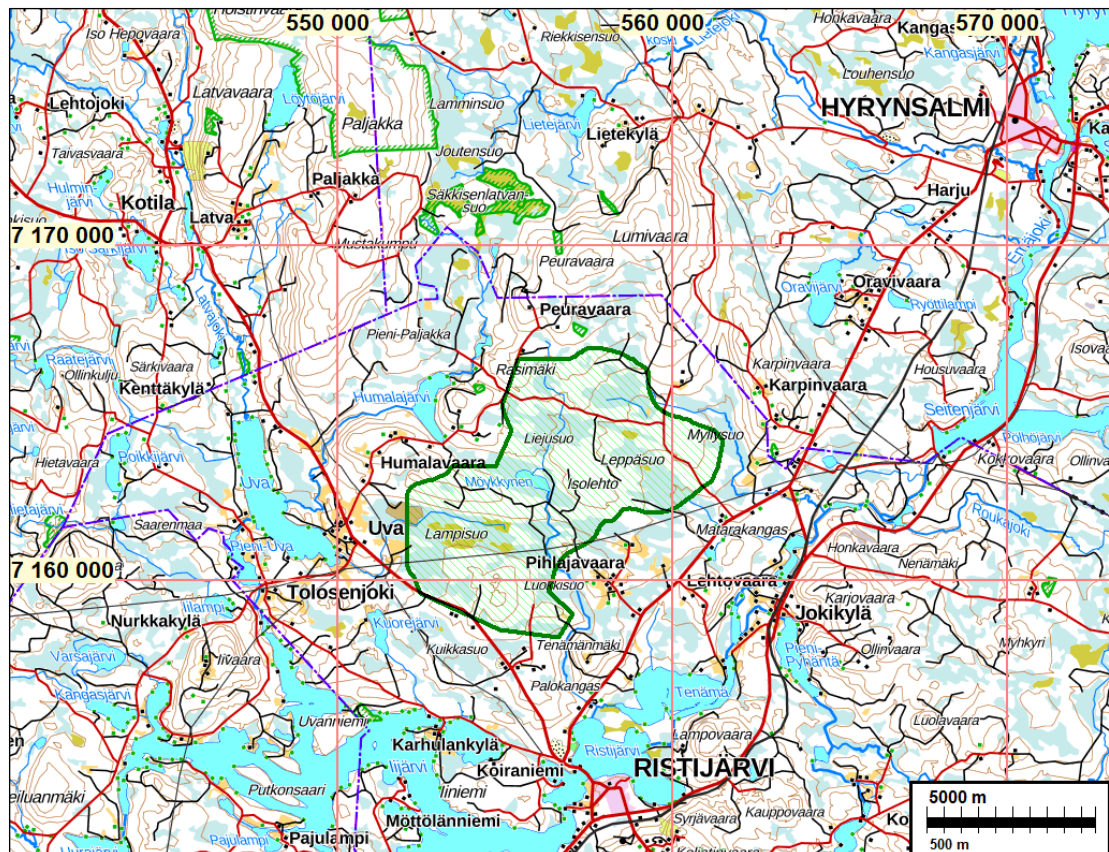
Kansikuva: Autioitunut torpan jäännös kohteessa 9 Kellovaara Pieniautio.

Perustiedot

<i>Alue:</i>	Ristijärvi. Ristijärvi II suunnitellun tuulivoimapuiston alue (n. 27 km ²), Ristijärven kirkosta 4,7–13 km pohjoiseen.
<i>Tarkoitus:</i>	Selvittää arkeologiset kohteet suunnittelualueen sisällä sekä määritellä kohteiden arkeologiset statukset ja suojelualueet.
<i>Työaika:</i>	Maastotyö 18. – 22.7.2022.
<i>Tilaaja:</i>	WSP Finland Oy.
<i>Tekijät:</i>	Mikroliitti Oy, Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen. Raportin laatiminen, taitto ja kieliasun tarkistus Taika-Tuuli Kaivo ja Timo Sepänmaa.
<i>Tulos:</i>	Ennen inventointia Muinaisjäännösrekisteriin oli alueelle merkitty yksi historiallisen ajan tervahauta (kohde 2) ja yksi historiallisen ajan irtolöytöpaikka (kohde 1). Ensiksi mainittu todettiin maastotarkastuksessa muutaman kymmenen vuoden ikäiseksi maanottokuopaksi, siitä ”poistettu muinaisjäännös”. Inventoinnissa löytyi 5 uutta kiinteää muinaisjäännöstä, jotka kaikki ovat tervahautakohteita (yhteensä 6 tervahautaa, kohteet 4–8), yksi muu kulttuuriperintökohde (autioitunut torpansija raivausröykkiöineen, kohde 9) ja yksi ”muu kohde” (historiallisen ajan raivausröykkiötä, kohde 3). Lisäksi vasta raportointivaiheessa todettiin 3 ilmeisesti ihmisen tekemää rakennetta, jotka valmisteluvaiheessa olivat jääneet huomaamatta (kohteet

10–12). Näistä kaksi on suurella todennäköisyydellä tervahautoja tai hiilimiiluja ja yksi mahdollisesti uittorakenne pienen joen varrella. Nämä jäivät siis maastossa tarkastamatta ja niiden statuksiksi on merkitty ”mahdollinen muinaisjäänös”.

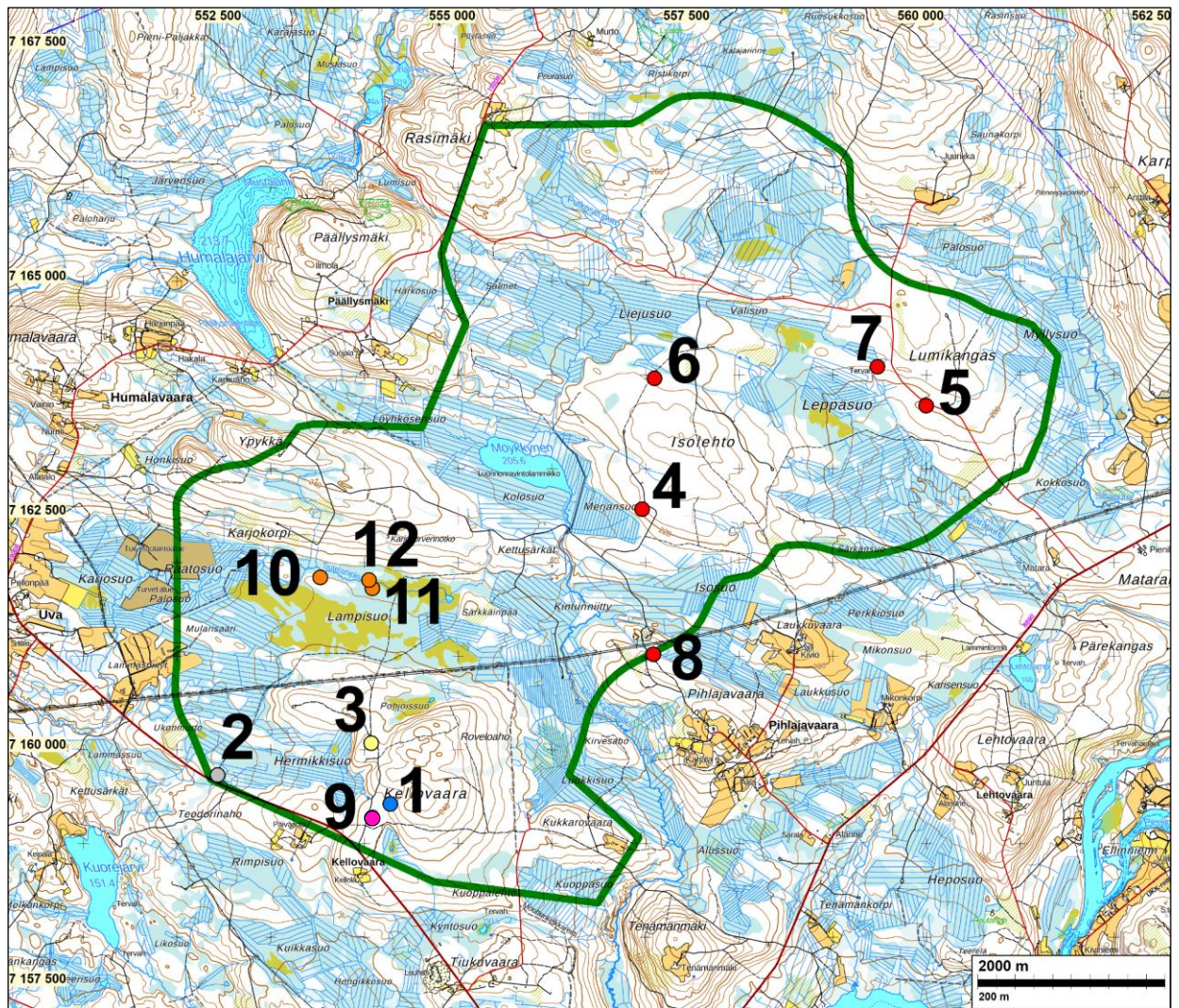
Inventoinnin lopputuloksena alueelta tunnetaan 11 arkeologista kohdetta: 5 uutta kiinteää muinaisjäänöstä (suojehtavia, sm), 1 muu kulttuuriperintökohde (suojehtava, S), sekä ei suojehtavaksi luokitellut 1 löytöpaikka, 1 muu kohde, 3 mahdollista muinaisjäänöstä sekä 1 poistettu muinaisjäänös.

Suunniteltu tuulivoimapuistoalue kartan keskellä tummanvihreällä viivalla rajattuna ja vaaleanvihreällä varjostettuna.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 8/2022, ellei toisin mainittu. Muinaisjäänösrekisteri on tarkastettu 7/2022. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat tallessa Mikrolitti Oy:n serverillä. Kuvat: Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen.

Yleiskartta

Raportin kohteet. Numero on raportin kohdenumero.

Kohdeluettelo

Sarake MJT = muinaisjäännöstunnus. Sarake Aj. = ajoitus jossa hist.= historiallinen. Sarakeessa Status MJ = muinaisjäännös - suojelukohde, MKP = arkeologinen muu kulttuuriperintökohde - suojelukohde, Muu = muu kohde - ei suojelukohde, Mahd MJ = mahdollinen muinaisjäännös - ei suojelukohde, Poistetaan on poistettava muinaisjäännös – ei suojelukohde.

Nro	Kunta	Nimi	MJT	Aj.	Laji	Status	N	E
4	Ristijärvi	Merjansuo	uusi kohde	hist	tervahauta	MJ	7162564	556965
5	Ristijärvi	Lumikangas	uusi kohde	hist	tervahauta	MJ	7163668	559997
6	Ristijärvi	Liejusuo	uusi kohde	hist	tervahauta	MJ	7163961	557100
7	Ristijärvi	Matarapuro	uusi kohde	hist	tervahauta	MJ	7164085	559478
8	Ristijärvi	Rötypuro	1000046379	hist	tervahauta	MJ	7161018	557086
9	Ristijärvi	Kellovaara Pienautio	uusi kohde	hist	asuinpaikka	MKP	7159273	554081
1	Ristijärvi	Pienautio	1000026932	hist	irtolöytöpaikka	Löytö	7159420	554279
3	Ristijärvi	Hermikki	uusi kohde	hist	raivausröykkiöitä	Muu	7160070	554075
10	Ristijärvi	Lampisaari	uusi kohde	hist	mahd tervahauta	Mahd MJ	7161836	553529
11	Ristijärvi	Sutelanjoki 1	uusi kohde	hist	hiilimiilu	Mahd MJ	7161722	554087
12	Ristijärvi	Sutelanjoki 2	uusi kohde	hist	rakenteita	Mahd MJ	7161811	554049
2	Ristijärvi	Hermikkisuo	1000043477	nykyaika	ei mitään	Poistetaan	7159730	552435

Inventointi

Ristijärvelle on suunnitteilla Ristijärvi II -niminen tuulivoimapuisto. WSP Finland Oy tilasi Mikrolit Oy:ltä tuulivoimapuiston suunnittelualueen arkeologisen inventoinnin. Maastotyöt tekivät Timo Sepänmaa ja Hannu Poutiainen heinäkuun lopulla 2022 työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

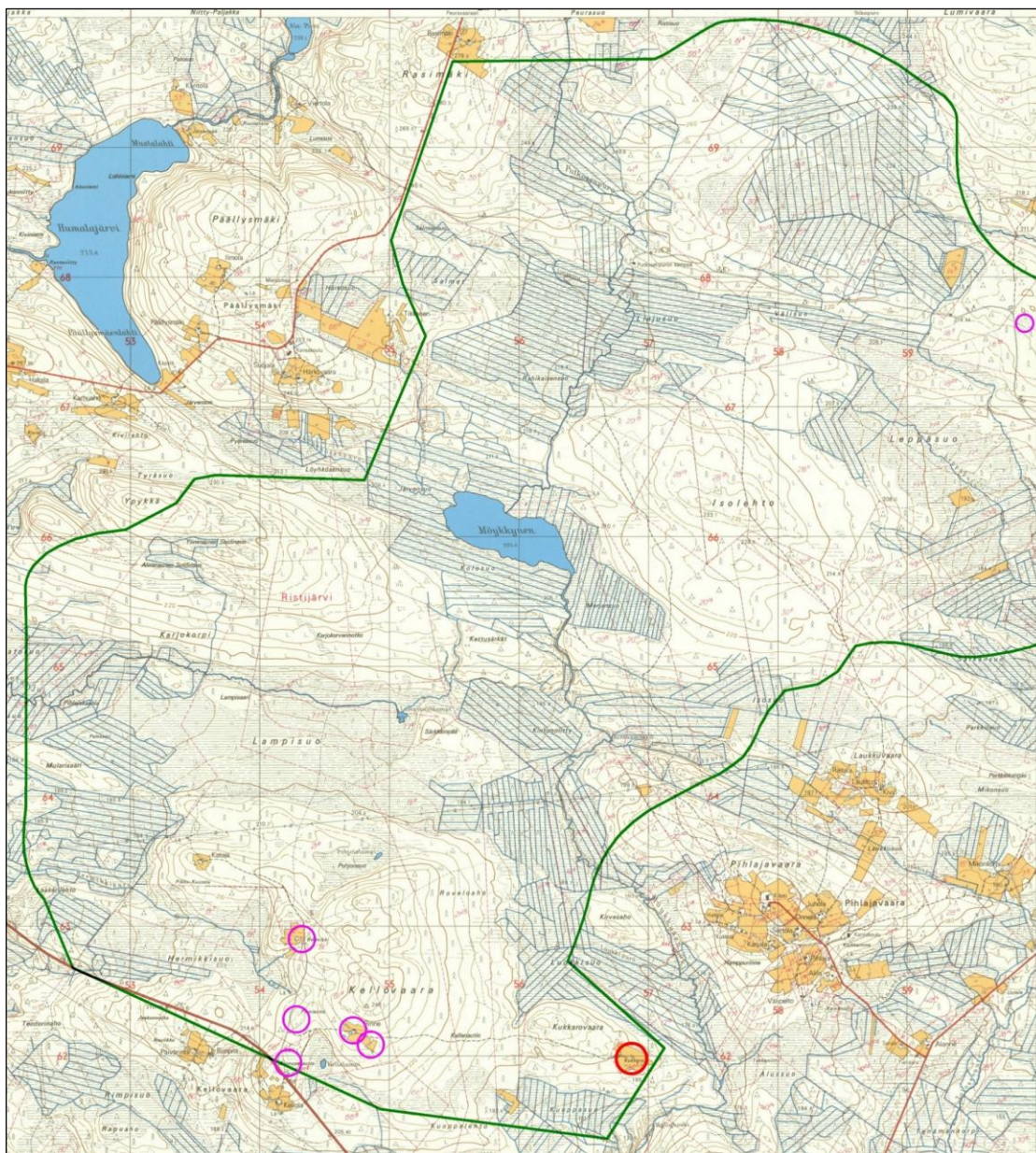
Alueen kuvaus

Tuulivoimapuiston suunnittelualue on kooltaan noin 27 km², maksimipituudeltaan lounas – koillinen -suunnassa noin 9,5 km ja vastakkaisessa suunnassa noin 6,5 km. Se sijaitsee Ristijärven kirkosta 4,7–13 km pohjoiseen. Alue on kumpuilevaa vaaramaisemaa. Vaarat ovat pääasiassa moreenipeitteisiä ja niiden välissä on suoalueita. Alueella on yksi noin kilometrin läpimittainen järvi – Möykkynen, yksi pieni lampi sekä muutama pienehkö joki ja puro. Alueen matalimmat osat ovat noin 185 m mpy tasolla, Möykkysenjoen varrella ja Raatosuolla. Korkeimmat kohdat ovat 280 m (Rasimäen laella), 256 m (Ypykän laella) ja 248 m (Kellovaaran huipulla). Muinaisen Itämeren korkein ranta sijaitsee lähimmillään aluetta n. 170 m mpy tasolla, joten Itämeren altaan vedet eivät jääkauden jälkeisenä aikana ole ulottuneet alueelle. Itämeren muinaisvaiheisiin liittyviä rantasidonnoisia muinaisjäännöksiä ei alueelta siis ole löydettävissä. Nykyisin laajalti suorantainen Möykkynen-järvi lienee tuhansia vuosia sitten ollut selvästi laajempi. Sen ja siitä laskevan möykkysenjoen muinaisilla rannoilla on saattanut olla sesonkiluontoista asutusta esihistoriallisena aikana. Nykyisin alueella ei ole asutusta. Alueen pohjois- ja eteläosissa on pienet peltoalueet ilman lähistöllä olevaa asutusta.

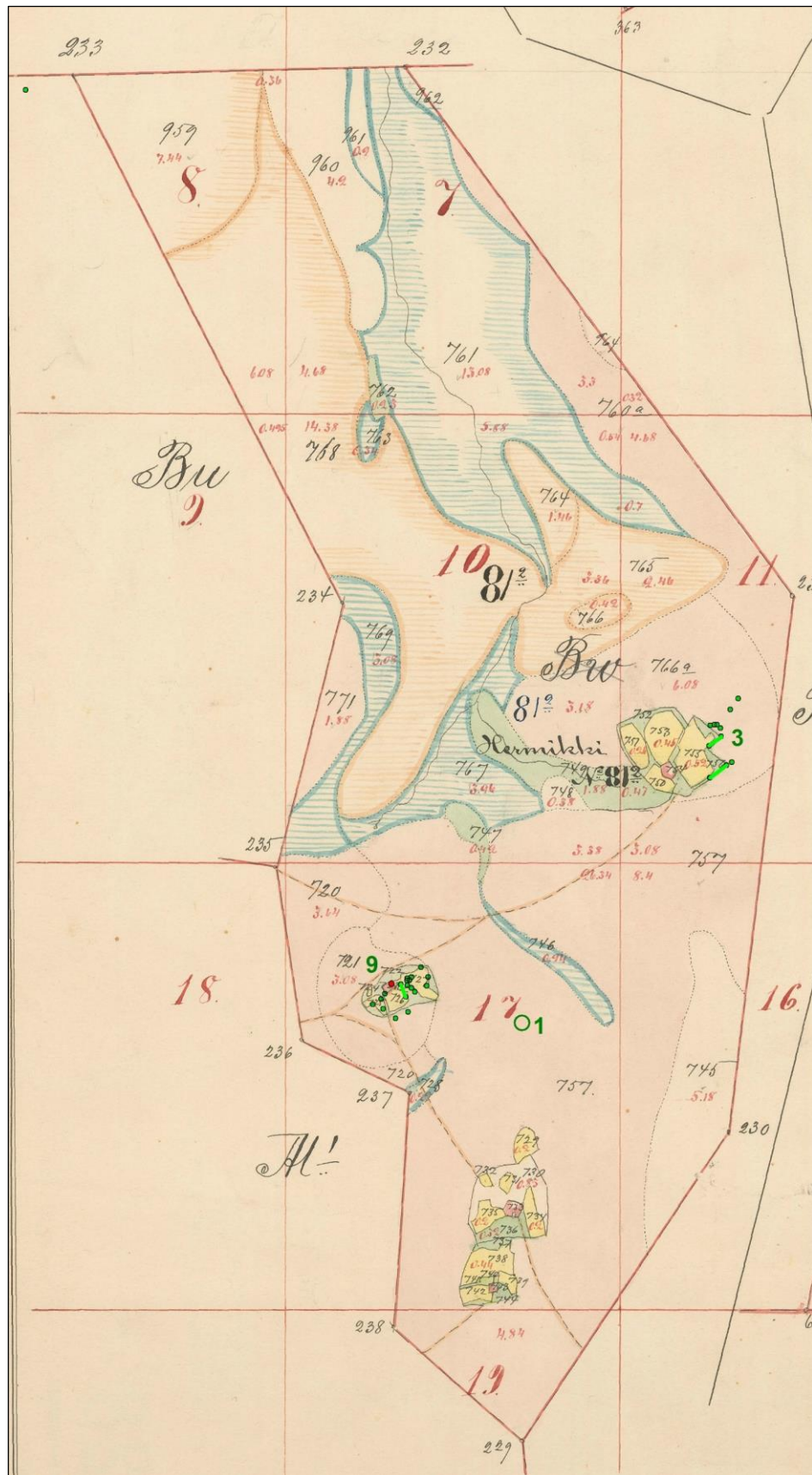
Rautakaudelta tai keskiajalta ei tutkimusalueelta tai sen lähiseudulta tunneta löytöjä. Tuolloin seutu lienee ollut saamelaisten asuttamaa. Maa- ja karjatalousasutus Ristijärven on tullut seudulle lännestä Oulujärven suunnalta ja etelästä Savosta, nykyisen yleisen käsityksen mukaan vasta 1500-luvun puolivälistä lähtien. Uuden ajan alusta lähtien (1500-luvun lopulta, 1600-luvun alusta) Ristijärven seutu on ollut Paltamon aluetta, ja vuodesta 1786 osa Hyrynsalmea vuoteen 1923 saakka, jolloin Ristijärvi itsenäistyi. Vanhimmat kartat ja muut asiakirjat, joista asutusta ja muuta maankäyttöä tutkimusalueella voidaan luotettavasti tutkia, ovat vasta 1840-luvulta alkaen.

Tutkimusalue kuuluu kokonaisuudessaan Ristijärven kylään. Tutkimusalueelle on merkittynä vuoden 1843 isojakokartalle (G. R. Lindström 1843) asutusta vain lounaisimpaan osaan. Tuolloin alueella on ollut asutusyksiköitä eli taloja tai torppia 6 kpl: viisi torppaa ja yksi talo. Vuosien 1843-53 pitäjänkartalla edellämainitut esiintyvät edelleen, mutta näiden lisäksi alueen itäosaan on lyijykynämerkinnällä lisätty piste merkinnällä ”Trp” (koord. n.: N 7164597 E 559773). Viimeksimainittu merkintä on selvästi tehty alkuperäisen v. 1843-53 pitäjänkartan päälle ja on siis sitä nuorempi.

Ennen inventointia oli alueelle merkitty Muinaisjäännösrekisteriin yksi historiallisen ajan tervahauta (kohde [2 Ristijärvi Hermikkisuo](#), 1000043477) ja yksi historiallisen ajan (lähinnä 1700–1800-luvuille ajoittuva) irtolöytöpaikka (kohde [1 Ristijärvi Pienautio](#), 1000026932). Ensiksi mainittu todettiin maastotarkastuksessa muutaman kymmenen vuoden ikäiseksi maanottokuopaksi.

Ote v. 1972 peruskartasta (3443 04 Uva). Päälle on lisätty vihreällä viivalla tuulivoimapuiston hankealueen raja. Alueen eteläosassa Kellovaaran tienoilla olevat vaaleanpunaiset ympyrät osoittavat kohtia, joille on 1843–53 kartoille merkitty torppia. Näistä kahden kohdalla rakennukset ovat hävinneet, mutta niiden kohdilla on edelleen niittyä. Yhden kohdalla rakennus on hävinnyt, mutta sen kohta on edelleen osa vieressä olevaa, asuttua ja viljelyksessä olevaa tilaa. Kartan oikeassa ylälaidassa pieni vaaleanpunainen ympyrä on kohdassa, johon v. 1843-53 pitäjänkarttaan on lyijykynällä tehty myöhempi merkintä "Trp". Paikalla lienee ollut lyhytaikainen torppa n. 1800- ja 1900 lukujen vaihteen tienoilla. Tässä v. 1972 kartassa kohdalla on edelleen niittyä, mutta ei rakennuksia. Tutkimusalueen ainoa 1800-luvun kartoille taloksi merkitty tila sijaitsee kartan eteläosassa, tutkimusalueen itälaidalla. Tässä kartassa kohdalle ei ole merkitty asuinrakennuksia (ainoastaan latoja tms. ulkorakennuksia). Pellot ovat kuitenkin edelleen olleet vuonna 1972 viljelyksessä, kuten nykyisilläkin kartoilla. Tällä kartalla alueen lounaisosassa oleva talo (Kataja), jota ei ole ympyröity, ei esiinny 1800-luvun kartoilla, joten se on 1800-luvun puoliväliä nuorempi. Kaikki asutus tutkimusalueelta on vuoden 1972 jälkeen hävinnyt – ainoastaan alueen eteläosan entisen Katajan talon ympäristössä ja pohjoisosan luoteiskulman Rasimäen lakialueella on edelleen viljelyksiä.

Ote vuoden 1905 tiluskartasta tutkimusalueen lounaisosasta (Ikonen 1905). Tähän on merkitty vihreillä pisteillä maastossa todetut raivausröykkiöt, vihreillä viivoilla kiviaidat ja raivauskivivallit. Vihreä ympyrä on historiallisen ajan irtolöytöpaikka. Vihreät numerot viittaavat raportin kohteiden numeroitiin.

- 1 = Pienautio – historiallisen ajan irtolöytöpaikka, 3 = Hermikki – raivausröykkiöitä ja kiviaitoja,
9 = Kellovaara Pienautio – autioitunut torpan paikka ja raivausröykkiöitä.

Työn suoritus

Ennen maastotöitä selvitettiin Muinaisjäännösrekisteristä alueelta tunnetut arkeologiset kohteet. Alueen historiallisen ajan asutuskehitystä ja maankäyttöä (arkeologin näkökulmasta) selvitettiin pääasiassa historiallisen ajan karttamateriaalin – isojakokartat, 1800-luvun pitäjänkartat ja vanhimmat 1900-luvun peruskartat – avulla. Näiden avulla pyrittiin paikantamaan alueen vanhimpia historiallisen ajan asutusjäännöksiä sekä niiden lisäksi mm. myllyjen paikkoja. Samalla tarkastettiin, ulottuuko alueelle aikaisempia arkeologisten inventointien maastotöitä – sellaisia ei todettu.

Maastossa tarkastettiin tunnetut arkeologiset kohteet sekä lidarperusteisessa rinnevarjosteessa (Museoverkossa tuolloin ollut tarkka 5p/m aineistoon perustuva) havaitut kuopat ja muut mielenkiintoiset ilmiöt niiltä osin, kuin ne inventoijien kokemusten mukaan saattaisivat olla muinaisjäännöksiä (kuten tervahautoja tai hiilimiiluja). Samoin tarkastettiin vanhoissa kartoissa merkittyjen asutusten kohtia ja liepeitä harkinnanvaraisesti. Maastoja tarkastettiin siis esivalmistelun perusteella valittujen tarkastettavien alueiden ja maastonkohtien mukaan sekä edelleen maastohavaintojen perusteella. Maastotyön aikana, maastossa oltaessa tarkasteltiin mukana olevasta ja nettiin kytketystä tabletista em. tarkkaa Museoverkon karttapalvelun rinnevarjostetta, jolloin maastossa oltaessa voitiin edelleen tarkemmin luokitella ja arvottaa paikan päällä rinnevarjosteessa näkyviä lähialueen pinnanmuotoja ja ilmiöitä ja siten edelleen kohdistaa etevämmin, reaaliaikaisesti ja paikan päällä maastossa kuljettavaa reittiä.

Maastossa menetelmänä oli silmänvarainen havainnointi ja tarvittaessa koekuoppien teko ja käsimaaperäkairan pistot (pesä 1 cm). Koekuoppia, ns. lapionpistoja, tehtiin kun arveltiin että maastonkohdassa voisi sijaita maanalainen muinaisjäännös.

Raportointivaiheessa rinnevarjosteista huomattiin alueen länsi-lounaisosassa kolme melko selvästi ihmisen tekemää rakennetta, jotka olivat jostain syystä jääneet valmisteluvaiheessa huomaamatta (kohteet 10–12). Yksi rakenteista vaikuttaa melko selvältä tervahaudalta, yksi hiilimiilulta ja yksi – pienen joen varressa sijaitseva – mahdollisesti uittorakenteilta. Koska nämä jäivät siis maastossa tarkastamatta, on niiden statuksiksi merkitty ”mahdollinen muinaisjäännös”.

Tulos

Ennen inventointia Muinaisjäännösrekisteriin oli alueelle merkitty yksi historiallisen ajan tervahauta (kohde [2 Hermikkisuo](#)) ja yksi historiallisen ajan irtolöytöpaikka ([1 Pienautio](#)). Ensiksi mainittu todettiin maastotarkastuksessa muutaman kymmenen vuoden ikäiseksi maanottokuopaksi – siis ”poistettu muinaisjäännös”.

Inventoinnissa löytyi 5 uutta kiinteää muinaisjäännöstä, jotka ovat kaikki tervahautakohteita (yhteensä 6 tervahautaa, kohteet [4 Merjansuo](#), [5 Lumikangas](#), [6 Liejusuo](#), [7 Matarapuro](#), [8 Rötypuro](#)), yksi muu kulttuuriperintökohde (autioitunut torpansija raivausröykkiöineen, kohde [9 Kellovaara Pieniautio](#)) ja yksi ”muu kohde” (historiallisen ajan raivausröykkiöitä, kohde [3 Hermikki](#)).

Lisäksi vasta raportointivaiheessa rinnevarjosteista todettiin 3 ilmeisesti ihmisen tekemää rakennetta, jotka valmisteluvaiheessa olivat jääneet huomaamatta (kohteet [10 Lampisaari](#), [11 Sutelanjoki 1](#) ja [12 Sutelanjoki 2](#)). Näistä kaksi on suurella todennäköisyydellä tervahautoja tai hiilimiiluja ja yksi mahdollisesti uittorakenne pienen joen varrella. Nämä jäivät siis maastossa tarkastamatta ja niiden statuksiksi on merkitty ”mahdollinen muinaisjäännös”.

Inventoinnin lopputuloksena alueelta tunnetaan 11 arkeologista kohdetta: 5 uutta kiinteää muinaisjäännöstä (suojeltavia, sm), 1 muu kulttuuriperintökohde (suojeltava, S), sekä ei suojelta-

vaksi luokitellut 1 löytöpaikka, 1 muu kohde, 3 mahdollista muinaisjäännöstä sekä 1 poistettu muinaisjäännös.

31.1.2022

Timo Sepänmaa
Hannu Poutiainen
Mikroliitti Oy

Lähdeluettelo

Ikonen, J. W. 1905: Kartta RN:o 81 Litt. Bw. Hermikin talon tiluksista Ristijärven kylässä, Hyrynsalmen pitäjää, Kajaanin kihlakuntaa Oulun lääniä.

Lindström, G. R. 1843: 2dra Karte Delen öfver Ristijärvi Skifteslags Ägor uti Hyrynsalmi Socken af Uleåborgs Län.

Peruskartta 3443 04 Uva 1972.

Peruskartta 3443 07 Jokikylä 1972.

Ristijärven pitäjänkartta 1843–53.

Kiinteät muinaisjäännökset

Muinaisjäännökset on rajattu kartoille punaisella ja tutkimusalue vihreällä viivalla.

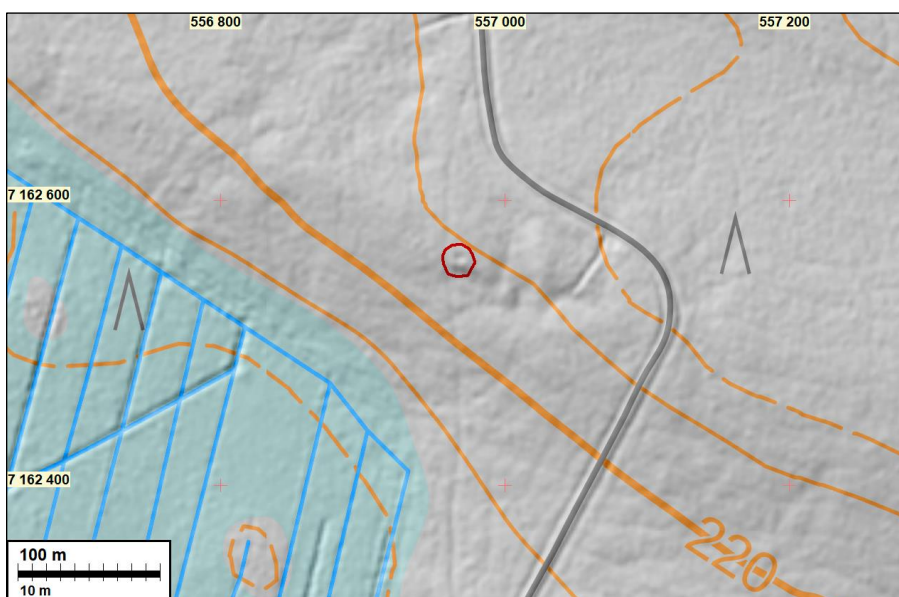
4 Ristijärvi Merjansuo

Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7162564 E 556965 Z 224

Kuvaus: Sepänmaa 2022: Paikalla on noin 12 m tervahauta. Halssi osoittaa lounaaseen. Mäntyvaltaista metsää, moreenimaata.

Tervahauta taustalla ja halssi etualalla. Koilliseen.

5 Ristijärvi Lumikangas

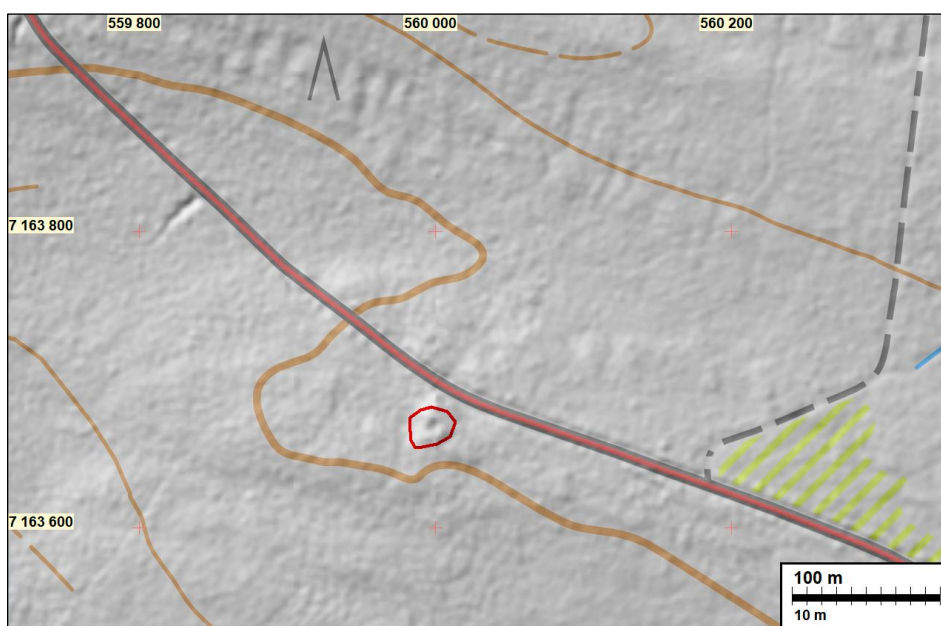
Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7163668 E 559997 N 201

Kuvaus: *Sepänmaa 2022:* Paikalla on halkaisijaltaan noin 15 m läpimittaisen tervahaudan jäännökset. Tervahauta kokonaisuudessaan on joitakin vuosikymmeniä sitten metsäaurattu syvillä ja leveillä viilloksilla. Hauta on hahmotettavissa, mutta se on erittäin pahoin tuhoutunut.

Kohta on nuorehkoa mäntymetsää, jossa on runsaasti myös nuoria kuusia ja lehtipuita.

Vasemmalla tervahaudan keskiosaa, oikealla muutaman vuosikymmenen ikäistä metsäauran viillosta tervahaudan alueella.

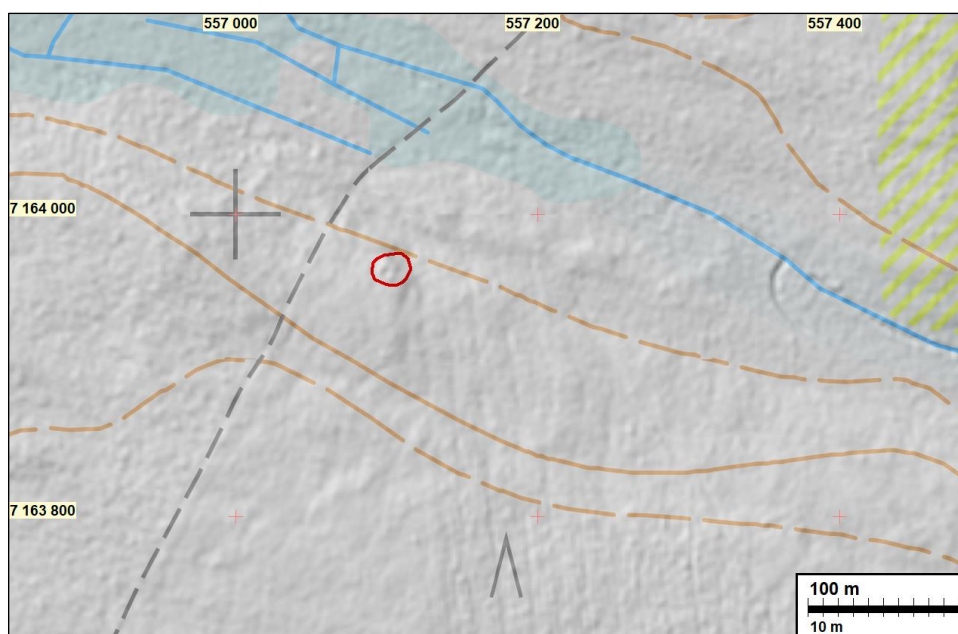
6 Ristijärvi Liejusuo

Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7163961 E 557100 Z 223

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahaudan pohja on pyöreähkö ja keskelle loivasti syvenevä, laakea, syvyys runsaat puoli metriä, halkaisija valleineen 11 m. Kairanäytteessä oli hiiltä, ei huuhtoutumiskerrosta. Halssi on alarinteen eli pohjoispuolen suunnalla. Maasto on mäntypuuvaltaista havumetsää, maaperä vähäkivistä hiekkamoreenia. Tervahauta sijaitsee Liejusuon eteläpuolella, noin 10 km Ristijärven kirkosta pohjoiseen.

Tervahauta. Kuvan keskikohdalla punainen T-kaira hämöttää haudan keskiosassa.

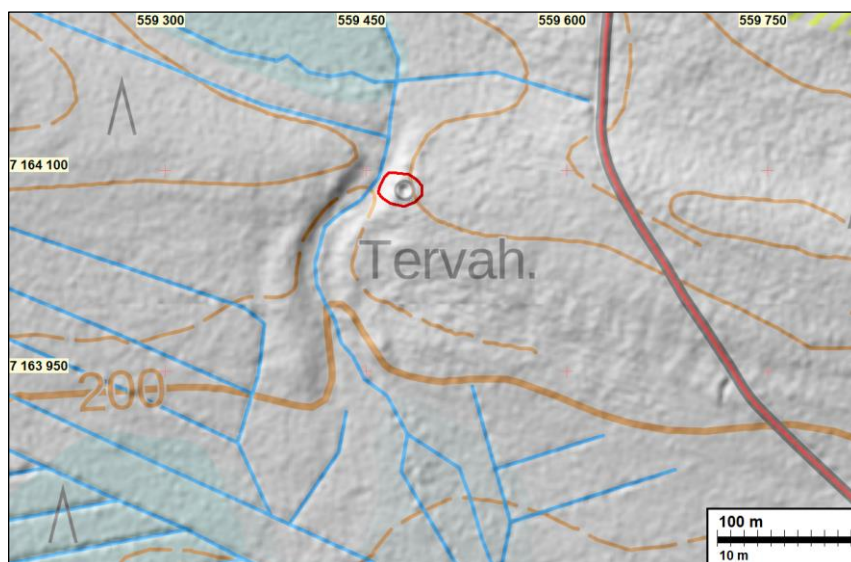
7 Ristijärvi Matarapuro

Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7164085 E 559478 Z 205

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahaudan pohja on pyöreähkö ja keskelle jyrkästi syvenevä, suppilomainen, syvyys noin 1,5 m, halkaisija valleineen 12 m. Kairanäytteessä oli hiiltä. Halssi on pohjoissivulla suon puolella. Maasto on nuorta sekametsää, maaperä kivistä hiekkamoreenia. Alue on aurattu syvään ja uudistamiseen metsän uudistamisen yhteydessä. Silloin on vaurioitettu tervahaudan vallia kolmelta sivulta. Jyrkähkössä rinteessä oleva halssi ja valli sekä tervahaudan keskiosa ovat säilyneet. Tervahauta sijaitsee Lumikankaan länsilaidalla, noin 12 km Ristijärven kirkosta luoteeseen.

Tervahaudan keskiosaa.

8 Ristijärvi Rötypuro

Mjtunnus: 1000046379
Status: kiinteä muinaisjäännös (SM)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

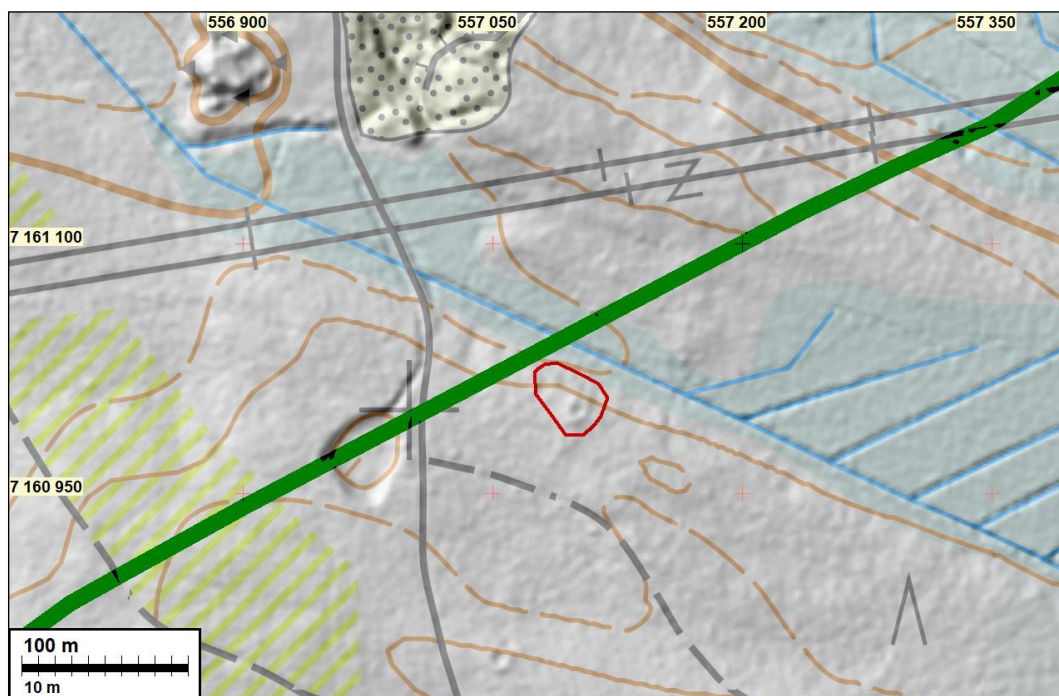
Koordin.: N 7161018 E 557086 Z 203–206

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Kaksi tervahautaa noin 20 m etäisyydellä toisistaan. Maasto on sekametsää, maaperä moreenia. Tervahaudat sijaitsevat Pihlajavaaran luoteispuolella, noin 7 km Ristijärven kirkosta pohjoiseen.

a N 7161018 E 557086. Tervahaudan pohja on epämääräisen muotoinen ja laakea, kaiveltu, syvyys noin 0,5 m, halkaisija valkeineen 12 m, selvät vallit. Kairanäytteessä oli hiiltä, ei huuhtoutumiskerrosta. Metrin syvyinen ja 6 m pituinen halssi on tervahaudan koillisivulla suon puolella.

b N 7161003 E 557106. Tervahaudan pohja on pyöreä ja loivasti suppilomainen, syvyys noin 1 m, halkaisija valkeineen 14 m, selvät vallit. Kairanäytteessä oli hiiltä, ei huuhtoutumiskerrosta. Metrin syvyinen ja 5 m pituinen halssi on suon puolella. Maasto on sekametsää, maaperä moreenia.

Kohde löytyi vuonna 2022 Vaala – Ristijärvi voimajohtolinjan arkeologisessa inventoinnissa. Se sijaitsee hieman tuulivoimapuiston suunnittelualueen ulkopuolella, mutta kohteen luoteisimmasta rajauspisteestä on vain noin 10 m suunnittelualueelle.

Kahden tervahaudan rajausta punaisella viivalla. Tuulivoimapuiston suunnittelualueen kaakkoisraja vihreällä viivalla. Tervahaudat sijaitsevat siis aivan suunnittelualueen rajan tuntumassa, lähimmillään noin 10 m etäisyydellä.

Vasemmalla luoteisemman, oikealla kaakkoisemman tervahaudan halssia.

Muu kulttuuriperintökohde

9 Ristijärvi Kellovaara Pieniautio

Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
Tyyppi: asuinpaikka
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7159273 E 554081 Z 225

Kuvaus: *Sepänmaa & Poutiainen 2022:* Kohde on loivan, matalahkosti ympäristöstään ko-
hoavan mäen lakialueella. Puusto alueella on nuorehkoa, pääasiassa arviolta muu-
taman kymmenen vuoden ikäistä. Osassa aluetta on metsittyvää vanhaa niittyä.

Alueella on muutama kymmentä pienehköistä (pääosin alle 50 cm kivistä) tehtyä
1–5 m laajuista raivauskivikasaa –tulkintamme mukaan ei koneellisesti puskettua
vaan käsin raivattua. Lisäksi todettiin yksi raivauskivivalli. Kaikkia raivausröykkiöitä
ei mitattu GPS-laitteilla – tarkoitus oli kartoittaa raivatun alueen ulkorajat.

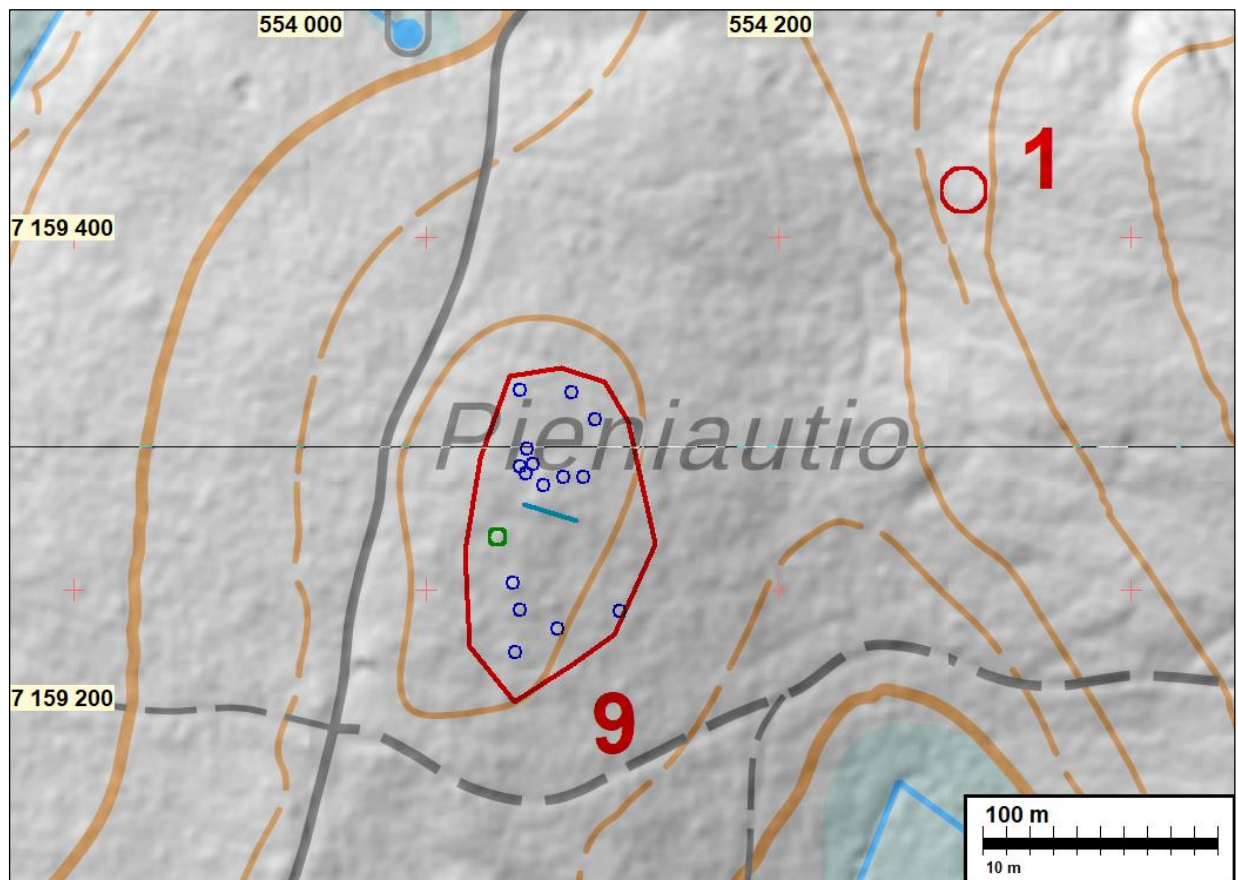
Alueella havaittiin lisäksi yksi multapenkillisen rakennuksen perustus, jonka luo-
teisnurkassa on uunin jäännös (N 7159273 E 554081). Kyseessä on aivan ilmei-
sesti asuinrakennuksen jäännös.

Alla olevassa taulukossa todetut rakenteet.

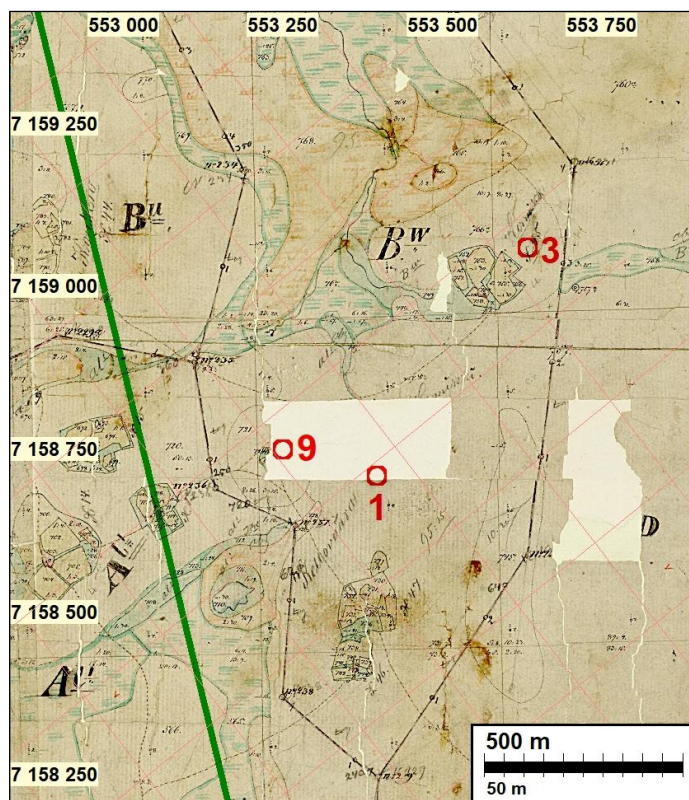
N	E	kuvaus	huom.
7159273	554081	multapenkillinen rakennusperustus	
7159298	554108	raivausröykkiö	
7159298	554117	raivausröykkiö	
7159335	554090	raivausröykkiö	
7159334	554112	raivausröykkiö	
7159300	554093	raivausröykkiö	

7159304	554095	raivausröykkiö	
7159303	554090	raivausröykkiö	
7159310	554093	raivausröykkiö	
7159295	554100	raivausröykkiö	
7159323	554122	raivausröykkiö	
7159253	554087	raivausröykkiö	
7159242	554090	raivausröykkiö	
7159224	554088	raivausröykkiö	
7159234	554106	raivausröykkiö	
7159241	554132	raivausröykkiö	
7159287	554091	raivausvalli	raivausvallin länsipää
7159280	554114	raivausvalli	raivausvallin itäpää

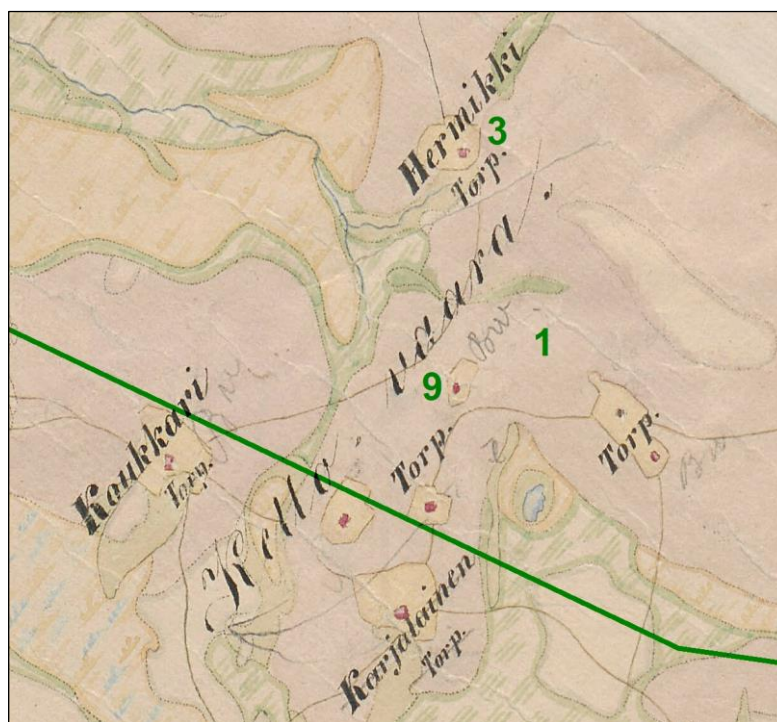
Alueella todetut rakenteet ovat hyvin pitkälle yhdenmukaiset v. 1905 tiluskarttaan (Ikonen 1905) verraten torppaan liittyvistä viljelysrajoista. Samoin todetun uunillisen rakennuksen sijainti osuu torpan tontille (punaisella) merkitylle alueelle (Alempana karttaote). Vuoden 1843 isojakokartassa juuri tästä kohdasta on repeytynyt tai leikattu pala (Karttaote alempana). Vuosien 1843–53 pitäjänkartta on epäluotettavasti asemoitava. Silti voitaneen luotettavasti päätellä, että kohdalla on vuosien 1843–1905 välisenä aikana ollut torppa. Torpan perustamisajankohtaa ei tämän tutkimuksen yhteydessä selvitetty. Ei myöskään ole selvillä, milloin torppa on auti-
oitunut.

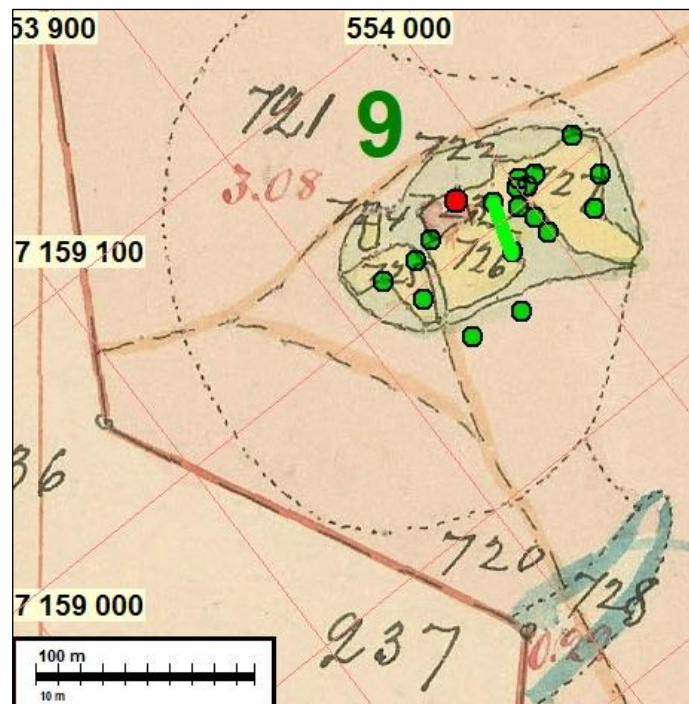
○ = raivausröykkiö ○ = torpan paikka. Raivausvalli merkitty vaaleansinisellä viivalla. Lisäksi kartalla näkyy löytöpaikka 1 Pieniautio.

Ote isojakokartasta (Linström 1843). Päälle merkittyinä vihreällä viivalla tutkimusalueen lounaisraja ja punaisilla ympyröillä alueella olevat raportin kohteet. 1 = Pienautio – historiallisen ajan irtolöytöpaikka, 3 = Hermikki – raivausryötköitä, 9 = Kellovaara Pienautio – autoitunut torpanpaikka. Kohteiden 1 ja 9 kohdalla kartassa on repeämä, mutta käy kuitenkin ilmi, että kohteen 9 tienoilla on viljelyksiä ja mahdollisesti asuinrakennus.

Ote Ristijärven pitäjänkartalta. Tekovuosiksi on merkitty 1843 ja -53. Kartalla on kuitenkin selvästi myöhempiä lisäyksiä, nuorimmat mahdollisesti 1900-luvun alkupuolelta. Koko pitäjänkarttaan verrattuna, värien sävyeroista päätellen, tämä kohta lienee piirretty joko vuonna 1843 tai -53. Kartan täsmällinen asemointi ei onnistunut, joten koordinaattiristikköä ja mittajanaa ei piirretty. Vihreällä viivalla on merkitty tutkimusalueen lounaisraja muutaman kymmenen metrin tarkkuudella. Vihreillä numeroilla on merkitty raportin kohteiden 1, 3 ja 9 sijainnit.

Ote vuoden 1905 tiluskartasta (Ikonen 1905). Päälle merkittyinä vihreillä palloilla raivausröykkiöt ja vihreällä viivalla raivauskivivalli. Punaisella pallolla merkittynä havaittu asuinrakennuksen sija, joka osuu kartalle vaaleanpunaisella merkitylle torpan tonttimaalle.

Uunillisen rakennuksen jäännös. Uuni keskellä taka-alalla oleva kumpu.

Raivausröykkiöitä.

Löytöpaikka

1 Ristijärvi Pienautio

Mjtunnus: 1000026932
Status: löytöpaikka
Tyyppi: löytöpaikat irtolöytöpaikat
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7159420 E 554279 Z 229

Kuvas: *Muinaisjäännösrekisteri:* Löytöpaikka sijaitsee Kellovaarassa, Hermikkisuon ja Kellolammen välisellä alueella, Puolangantiestä noin 500 metriä koilliseen. Paikalta on löytynyt 20.7.2014 metallinetsinnän yhteydessä vyönsolki (KM 40469). Paikalta on löytynyt myös 1/2 skilling 1799, jota ei ole liitetty kokoelmiin. Löytäjän havaintojen mukaan paikalla on kiviroykkiöitä.

Kohde vaatii lisäselvitystä; löytöpaikkaa ei ole tarkastettu maastossa.

Sepänmaa & Poutiainen 2022: Muinaisjäännösrekisterissä ilmoitetun koordinaattipisteen tienoilla ei ole mitään merkkejä kuvauksen mukaisista kiviroykkiöistä tai mistään muustakaan vanhasta viljelystä tai asutuksesta. Kohta on moreenipohjaisista kuusi- ja mäntymetsää. Sen sijaan paikasta 200–300 m lounaaseen on autioitunut viljelys raivausröykkiöineen ja tuvansijoineen (kohde 9). On hyvin todennäköistä, että metallinilmaisinharrastaja on ilmoittanut löytöpaikan muutama sata metriä väärin. Liittyy melko todennäköisesti kohteen 9 asutusyksikköön.

Sijaintikartta kohteen [9 Ristijärvi Kellovaara Pienautio](#) kuvauksessa.

Otteita vanhoista kartoista kohteen [9 Ristijärvi Kellovaara Pienautio](#) sekä kappaleen [Alueen kuvaus](#) yhteydessä.

Metsäaluetta Muinaisjäännösrekisterissä ilmoitetun vyönsoljen ja kolikon löytöpaikalla. Ei merkkejä Muinaisjäännösrekisterissä mainituista kiviroykkiöistä eikä muitakaan merkkejä vanhasta viljelystä tai asutuksesta lähialueella.

Muu kohde

3 Ristijärvi Hermikki

Mjtunnus: uusi kohde
Status: muu kohde
Tyyppi: raivausröykkiötä
Ajoitus: historiallinen

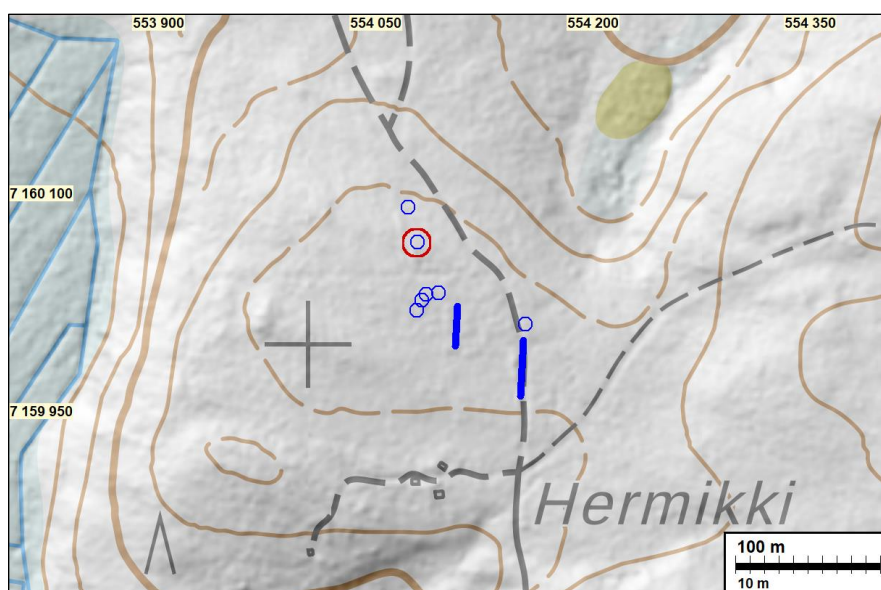
Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7160070 E 554075 Z 228

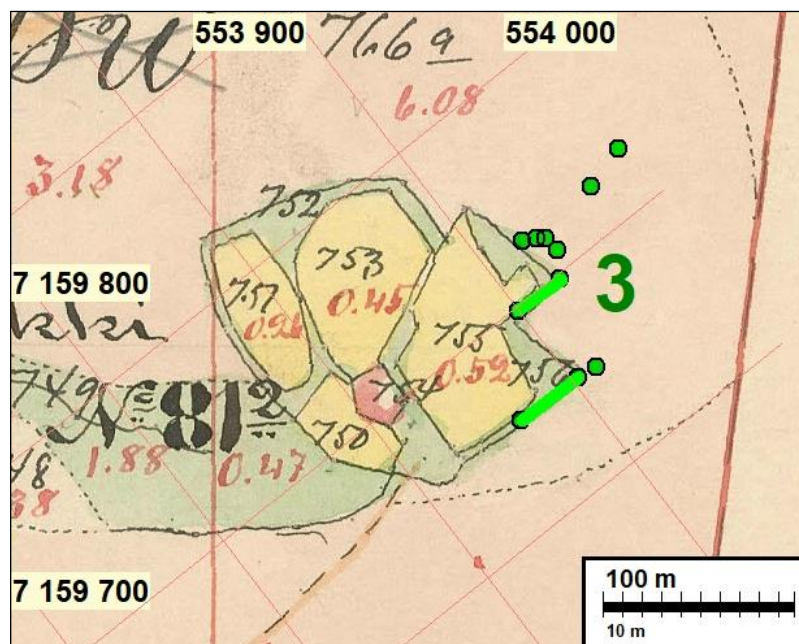
Kuvaus: *Sepänmaa & Poutiainen 2022:* Hermikin talo on nykyisin vakituisesti asumaton ja sen vanhat pellot ovat viljelemättömiä. Vanha pihapiiri vaikuttaa kuitenkin olevan edelleen jonkinlaisessa kesäasutus tms. käytössä. Uusimman peruskartan (3443 04 Uva, 1992) perusteella tila on ollut asuttu ja viljelyksessä vielä v. 1992. Tuolloin aktiivikäytössä olleita alueita ei siis vuoden 2022 inventoinnissa tutkittu. Heti vanhan (1900-luvun) viljelysalueen pohjoispuolinen alue inventoitiin maastossa. Se on karuhkoa mäntykangasta, kun taas vanhan viljelysrajan sisäpuolella oleva alue on kuusivoittoista sekametsää.

Mäntykankaan alueella havaittiin Kaksi suurehkoa kivröykkiötä – noin 10 x 4 m ja 4 x 3 m. Näiden ympäristössä oli karua mäntykangas – ei vaikuttanut sopivalta peltoviljelyyn. Röykkiöt ovat kuitenkin suurikokoisia ollakseen kaskiröykkiöitä. Ilmeisesti kyseessä ovat kuitenkin vanhaan pellonraivaukseen liittyvät röykkiöt, vaikka sijaitsevatkin vanhoilla kartoilla merkittyjen viljelysten ulkopuolella. Näiden eteläpuolella oli ryhmässä neljä halkaisijaltaan noin 3 m raivausröykkiötä. Näiden kaakkoispuolella kahdessa kohtaa myös kiviaitaa. Itäisimmän kiviaidan pohjoispuolella oli lisäksi parimetrinen raivauskiviröykkiö.

Suurella todennäköisyydellä röykkiöt liittyvät pellonraivaukseen eivätkä ole kaskiröykkiöitä. Siten kohteen status on ”muu kohde” – siis ei arkeologinen suojelukohde.

Raivausröykkiöt merkitty sinisillä ympyröillä ja kiviaidat sinisillä viivoilla. Punaisella ympyröitynä kohteen peruskoordinaattipiste.

Ote v. 1905 tiluskartasta (Ikonen 1905). Pälle merkittyinä vihreillä palloilla raivausröykkiöt ja vihreällä viivalla kiviaidat.

Lisää otteita vanhoista kartoista kohteen [9 Ristijärvi Kellovaara Pieniautio](#) sekä kappaleen [Alueen kuvaus](#) yhteydessä.

Raivausröykkiöitä.

Mahdolliset muinaisjäännökset

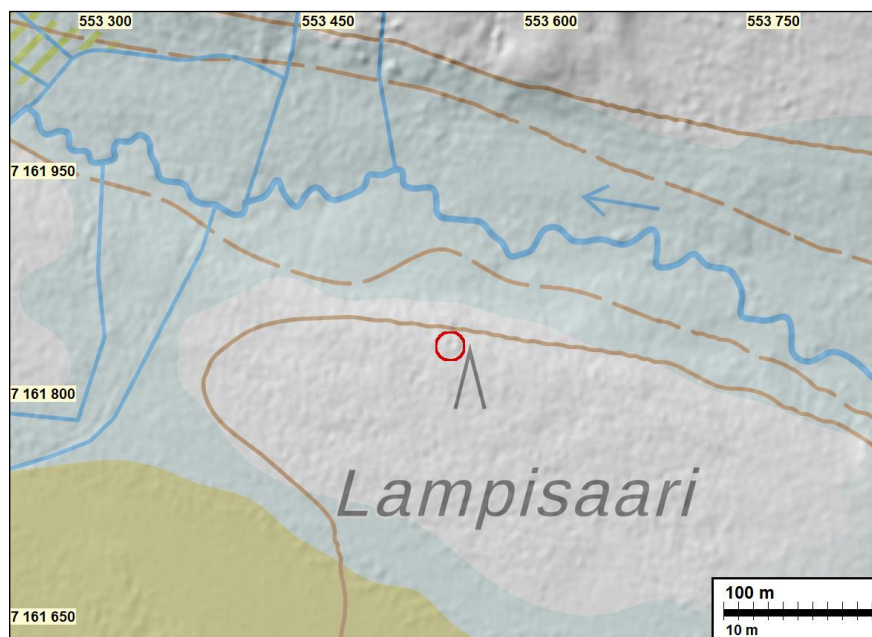
10 Ristijärvi Lampisaari

Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7161836 E 553529 Z 195

Kuvaus: Sepänmaa & Poutiainen 2022: Rinnevarjosteista maastotöiden jälkeen, raportointivaiheessa todettu mahdollinen tervahauta. Ei siis tarkastettu maastossa.

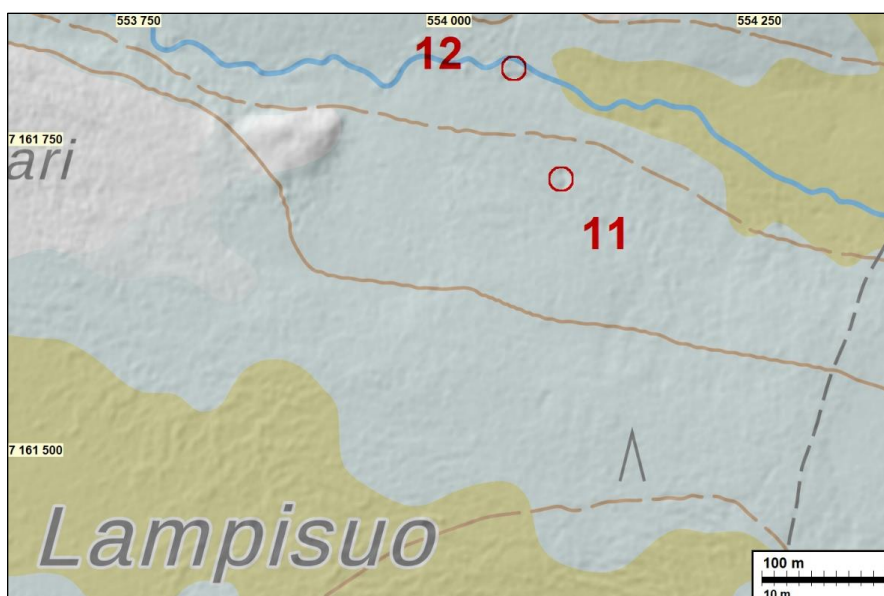
11 Ristijärvi Sutelanjoki 1

Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Tyyppi: hiilimiilu
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7161722 E 554087 Z 193

Kuvaus: Sepänmaa & Poutiainen 2022: Rinnevarjosteista maastotöiden jälkeen, raportointivaiheessa todettu mahdollinen hiilimiilu. Ei siis tarkastettu maastossa.

12 Ristijärvi Sutelanjoki 2

Mjtunnus: UUSI KOHDE
Status: mahdollinen muinaisjäännös
Tyyppi: rakenteita
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7161811 E 554049 191

Kuvaus: *Sepänmaa & Poutiainen 2022:* Rinnevarjosteista maastotöiden jälkeen, raportointivaiheessa todettu mahdollinen ihmisen tekemä alue rakenteita Sutelanjoen varressa. Mahdollisesti uittorakenteisiin liittyviä. Ei siis tarkastettu maastossa.

Sijaintikartta kohteen [11 Ristijärvi Sutelanjoki 1](#) kuvauksessa.

Poistettu muinaisjäännös

2 Ristijärvi Hermikkisuo

Mjtunnus: 1000043477
Status: poistettu muinaisjäännös
Tyyppi: maanottokuoppa
Ajoitus: historiallinen nykyaikainen

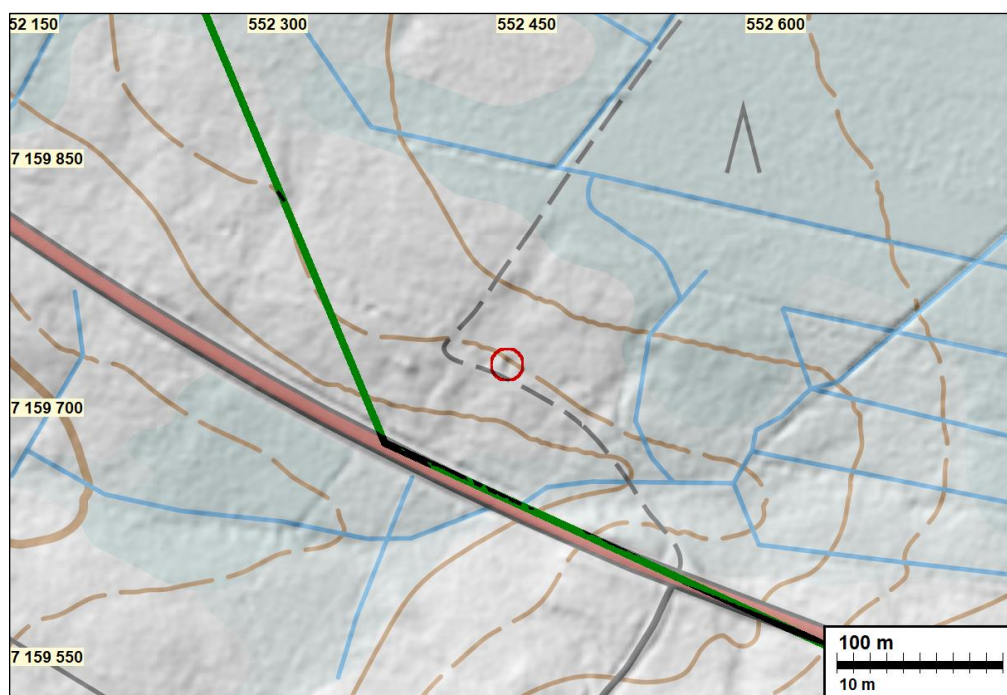
Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7159730 E 552435 Z 187

Kuvaus: *Muinaisjäännösrekisteri:* Tervahauta, halkaisijaltaan noin 14 metriä. Lidar-havainto. Tarkastettava.

Sepänmaa & Poutiainen 2022: Muinaisjäännösrekisteriin kohde oli merkitty kiinteäksi muinaisjäännökseksi lidarhavainnon perusteella. Kohdalla on hiekkaharjanteen läpi kaivettu vajaan kymmenen metrin levyinen ura, joka osoittaa ylärinteeseen, koilliseen. Kyseessä on kohta, josta metsäkoneura on suuntautunut koilliseen ja josta maata on kaivettu. Mitään merkkejä tervahaudasta kohdalla ei ole – tämä tarkastettiin tekemällä koekuoppia kaivetun uran ympärille. Puuston ja muun kasvillisuuden perusteella rakenne on syntynyt korkeintaan parin viimeisen vuosikymmenen aikana. Kyseessä on siis nykyaikainen rakenne – ei muinaisjäännös tai muu arkeologinen kohde.

Kyseinen kohta on maastossa tarkastamattomana, pelkästään lidarhavaintoon pohjautuvana, merkitty Muinaisjäännösrekisteriin kiinteänä muinaisjäännöksenä. Tämä osoittaa, että muinaisjäännöksiä tai niiden suojelustatuksia ei voi ilman maastotarkastuksia määrittää pelkästään lidarhavaintojen perusteella.

Kohde 2 – nykyaikainen maaottokuoppa / metsäkoneen ura – ei muinaisjäännös tai muukaan suojelukohde – merkitty punaisella ympyrällä. Tutkimusalueen lounaisraja merkitty vihreällä viivalla.

Muinaisjäännösrekisterissä lidarmallinnoksen perusteella tervahaudaksi tulkittu kohta. Kyseessä on hiekkaharjanteen läpi kaivettu maanottokuoppa / metsäkoneura. Arviolta parin vuosikymmenen ikäinen. Taustalla Hannu Poutiainen. Kuvattu lounaaseen.

RISTIJÄRVI

Isolehto – Kellovaara- tuulivoimapuiston hankealueen arkeologinen täydennysinventointi 2024

**Timo Sepänmaa
Joel Karhapää
Ville Hemminki**

Tilaaaja: WSP Finland Oy

Sisältö

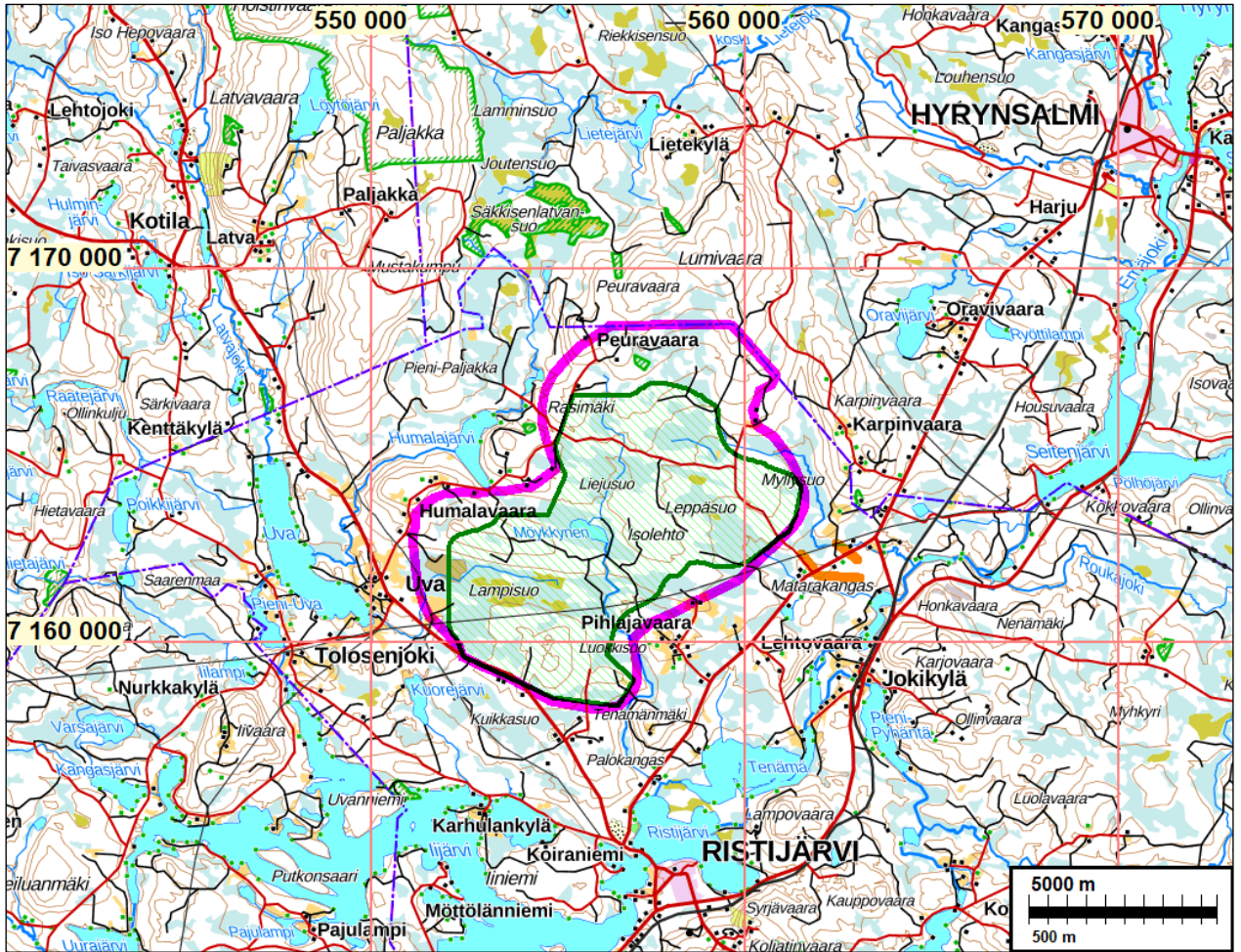
Perustiedot	3
Yleiskartta.....	5
Kohdeluettelo	5
Inventointi.....	7
Tulos	8
Lähdeluettelo	8
Kiinteät muinaisjäännökset.....	9
4 Ristijärvi Merjansuo	9
5 Ristijärvi Lumikangas.....	10
6 Ristijärvi Liejusuo.....	11
7 Ristijärvi Matarapuro.....	12
8 Ristijärvi Rötypuro.....	13
13 RISTIJÄRVI PIHLAJAVAARA LUODE.....	14
14 RISTIJÄRVI LUMIPURO.....	15
15 RISTIJÄRVI LUMIKANGAS 2	17
16 RISTIJÄRVI VÄLISUO	18
17 RISTIJÄRVI MAANSELKÄ.....	19
18 RISTIJÄRVI ISOLEHTO	20
19 RISTIJÄRVI MÖYKKYSENJOKI	21
20 RISTIJÄRVI KUKKAROVAARA KOILLINEN.....	23
21 RISTIJÄRVI KUOPPASUO	24
23 RISTIJÄRVI KYNTÖPURO	25
24 RISTIJÄRVI POHJOISSUO	27
25 RISTIJÄRVI HERMIKKI 2	28
27 RISTIJÄRVI MATARA.....	30
28 RISTIJÄRVI MATARAKANGAS 2	31
29 RISTIJÄRVI KIVILEHTO.....	33
30 RISTIJÄRVI PYÖREÄSUO	34
31 RISTIJÄRVI LÖYHKÖSENSUO.....	35
32 RISTIJÄRVI KETTUSÄRKÄT.....	36
33 RISTIJÄRVI MÖYKKYSENJOKI 2	37
34 RISTIJÄRVI KALLOKORPI.....	38
35 RISTIJÄRVI LEPPÄPURO.....	39
36 RISTIJÄRVI TYRÄPURO.....	40
37 RISTIJÄRVI PÄIVÄRINTA	41
38 RISTIJÄRVI HERMIKKISUO 2.....	43
39 RISTIJÄRVI ROVELOAHO 1.....	43
40 RISTIJÄRVI ROVELOAHO 2	45
41 RISTIJÄRVI ISOLEHTO 2	45
42 RISTIJÄRVI HERMIKKISUO 3.....	47
43 RISTIJÄRVI HERMIKKISUO 4.....	48
44 RISTIJÄRVI RINNE	49
45 RISTIJÄRVI PIKKU-KUUSELA.....	50
46 RISTIJÄRVI YHTEINENNAHO	51
48 RISTIJÄRVI MULARISAARI	52
50 RISTIJÄRVI KUOPPASUO 2	53
51 RISTIJÄRVI KIRVESAHO.....	55

52 RISTIJÄRVI KINTUNMUTKA.....	56
53 RISTIJÄRVI TIKKASENPURO.....	57
55 RISTIJÄRVI MERJANSUO 2	58
Muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet.....	59
9 Ristijärvi Kellovaara Pieniautio.....	59
22 RISTIJÄRVI KUKKARO	59
26 RISTIJÄRVI KINNUSENAUTIO	61
47 RISTIJÄRVI KATAJA.....	64
Mahdolliset muinaisjäännökset	65
10 Ristijärvi Lampisaari.....	65
56 RISTIJÄRVI RUNSUKKOSUO.....	66
Arkeologinen löytöpaikka.....	67
1 Ristijärvi Pienautio	67
Muu arkeologinen kohde	67
3 Ristijärvi Hermikki	67

Kansikuva: Maisemaa suunnittelualueen pohjoisosasta etelään.

Perustiedot

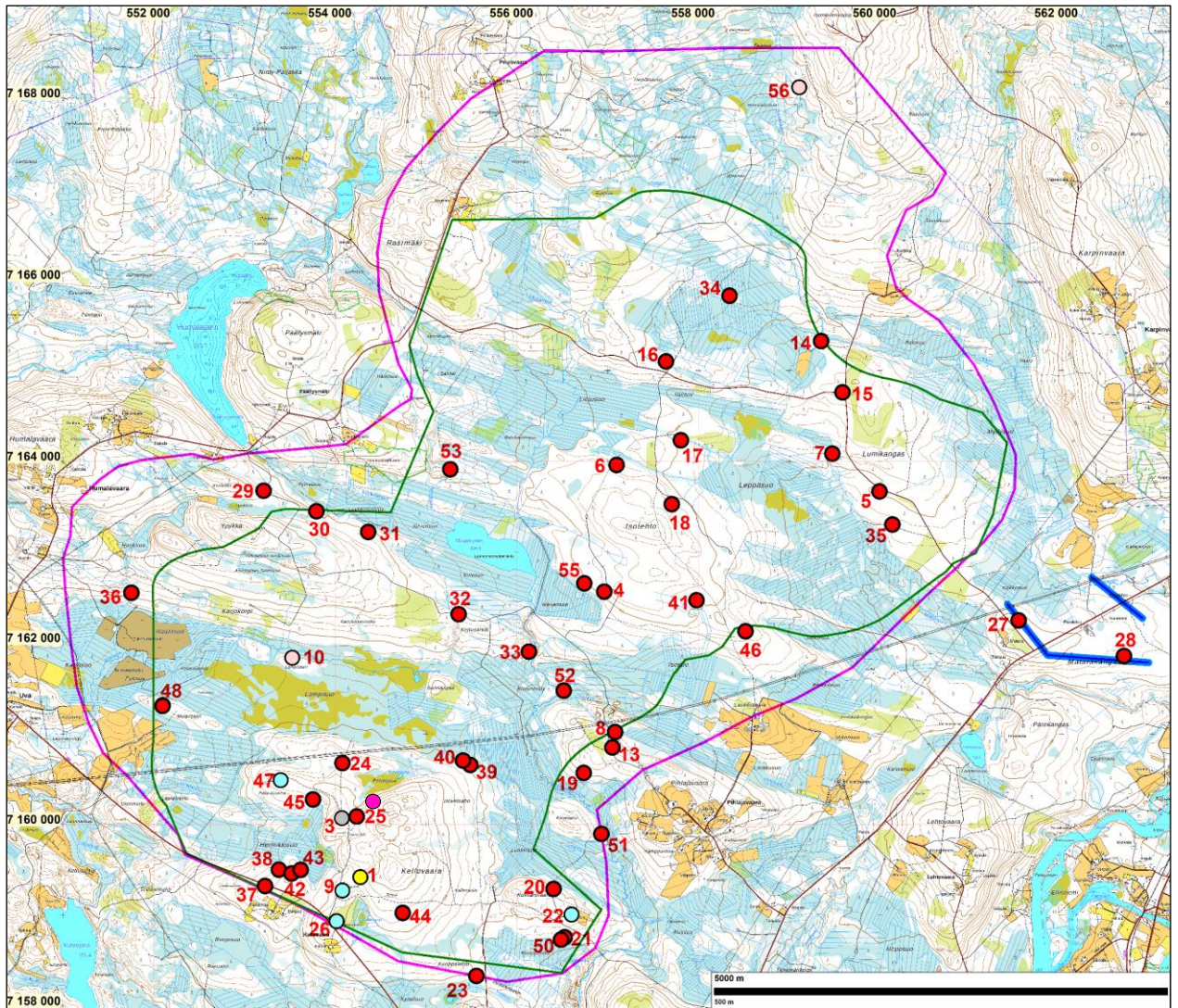
<i>Alue:</i>	Ristijärvi. Isolehto – Kellovaara tuulivoimapuiston suunnittelualue.
<i>Tarkoitus:</i>	Selvittää arkeologiset kohteet suunnittelualueen sisällä ja kahdella voimansiirtolinjalla sekä määrittellä kohteiden arkeologiset statukset ja suojelualueet. Täydennys vuoden 2022 inventointiin, josta alue laajentunut. Lisäksi käyttöön tulleiden 5 p/m2 laserkeilausaineistojen perusteella tarkastaa aiemmankin suunnittelualueen sisällä olevat muinaisjäännöksiin viittaavat kohteet. Lisäksi tarkastaa kahden suunnitellun voimajohtolinjan alueella olevat muinaisjäännökset 100 m säteellä linjan keskiosasta molempiin suuntiin.
<i>Työaika:</i>	Maastotyö 10.–16.8. ja 10.-11.9.2024.
<i>Tilaaja:</i>	WSP Finland Oy.
<i>Tekijät:</i>	Mikroliitti Oy, Timo Sepänmaa, Ville Hemminki ja Joel Karhapää.
<i>Aikaisemmat tutkimukset:</i>	Sepänmaa 2022 A ja B.
<i>Tulos:</i>	V. 2024 inventoinnin jälkeen suunnittelualueelta ja suunniteltujen voimansiirtolinjojen alueilta tunnetaan 43 kiinteää muinaisjäännöstä (kaikki tervahautoja), 4 muuta arkeologista kulttuuriperintökohdetta, 1 arkeologinen löytöpaikka, 1 muu arkeologinen kohde ja 2 mahdollista muinaisjäännöstä. Yhteensä siis 51 arkeologista kohdetta.

Suunniteltu tuulivoimapuistoalue kartan keskellä tummanvihreällä viivalla rajattuna ja vaaleanvihreällä varjostettuna vuoden 2022 suunnitelman mukaisesti. Violetilla viivalla merkitty v. 2024 suunnitelma-alueen raja ja sen itäpuolella kaksi suunniteltua voimansiirtolinjaa merkittyinä oransseilla viivoilla.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 1/2025, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 1/2025. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat tallessa Mikroluisti Oy:n serverillä. Kuvat: Timo Sepänmaa, Joel Karhapää ja Ville Hemminki.

Yleiskartta

Violetilla viivalla merkitty v. 2024 suunnittelualueen raja, vihreällä viivalla v. 2022 raja. Siniset lyhyet viivanpätkät osoittavat v. 2024 suunnitelmien mukaisia sähkönsiirtolinjoja. Arkeologiset kohteet on merkitty eri värisillä palloilla ja numeroitu. Kohdesymbolien värien selitykset: punainen = kiinteä muinaisjäännös, vaaleansininen = muu arkeologinen kulttuuriperintökohde, keltainen = arkeologinen löytöpaikka, harmaa = muu arkeologinen kohde, vaaleanpunainen = mahdollinen muinaisjäännös.

Kohdeluettelo

Kaikissa kunta on Ristijärvi.

N:o	N	E	Nimi	Ajoitus	Tyyppi	Mjunnus
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET (sm)						
4	7162564	556965	MERJANSUO	historiallinen	tervahauta	1000048504
5	7163668	559997	LUMIKANGAS	historiallinen	tervahauta	1000048503
6	7163961	557100	LIEJUSUO	historiallinen	tervahauta	1000048506
7	7164085	559478	MATARAPURO	historiallinen	tervahauta	1000048508
8	7161018	557086	RÖTYPURO	historiallinen	tervahauta	1000046379
13	7160852	557055	PIHLAJAVAARA LUODE	historiallinen	tervahauta	1000049141
14	7165317	559354	LUMIPURO	historiallinen	tervahauta	uusi
15	7164754	559590	LUMIKANGAS 2	historiallinen	tervahauta	uusi
16	7165101	557645	VÄLISUO	historiallinen	tervahauta	uusi

17	7164235	557808	MAANSELKÄ	historiallinen	tervahauta	uusi
18	7163529	557709	SOLEHTO	historiallinen	tervahauta	uusi
19	7160568	556739	MÖYKKYSENJOKI	historiallinen	tervahauta	uusi
20	7159290	556407	KUKKAROVAARA KOILLINEN	historiallinen	tervahauta	uusi
21	7158751	556529	KUOPPASUO	historiallinen	tervahauta	uusi
23	7158355	555548	KYNTÖPURO	historiallinen	tervahauta	uusi
24	7160678	554077	POHJOISSUO	historiallinen	tervahauta	uusi
25	7160083	554235	HERMIKKI 2	historiallinen	tervahauta	uusi
27	7162236	561529	MATARA	historiallinen	tervahauta	uusi
28	7161855	562692	MATARAKANGAS 2	historiallinen	tervahauta	uusi
29	7163673	553208	KIVILEHTO	historiallinen	tervahauta	uusi
30	7163450	553796	PYÖREÄSUO	historiallinen	tervahauta	uusi
31	7163223	554365	LÖYHKÖSENSUO	historiallinen	tervahauta	uusi
32	7162320	555361	KETTUSÄRKÄT	historiallinen	tervahauta	uusi
33	7161905	556136	MÖYKKYSENJOKI 2	historiallinen	tervahauta	uusi
34	7165831	558342	KALLOKORPI	historiallinen	tervahauta	uusi
35	7163308	560140	LEPPÄPURO	historiallinen	tervahauta	uusi
36	7162553	551759	TYRÄPURO	historiallinen	tervahauta	uusi
37	7159323	553230	PÄIVÄRINTA	historiallinen	tervahauta	uusi
38	7159495	553380	HERMIKKISUO 2	historiallinen	tervahauta	uusi
39	7160653	555485	ROVELOAHO 1	historiallinen	tervahauta	uusi
40	7160705	555408	ROVELOAHO 2	historiallinen	tervahauta	uusi
41	7162470	557977	SOLEHTO 2	historiallinen	tervahauta	uusi
42	7159452	553523	HERMIKKISUO 3	historiallinen	tervahauta	uusi
43	7159496	553614	HERMIKKISUO 4	historiallinen	tervahauta	uusi
44	7159024	554743	RINNE	historiallinen	tervahauta	uusi
45	7160275	553751	PIKKU-KUUSELA	historiallinen	tervahauta	uusi
46	7162129	558522	YHTEINENNAHO	historiallinen	tervahauta	uusi
48	7161300	552098	MULARISAARI	historiallinen	tervahauta	uusi
50	7158728	556482	KUOPPASUO 2	historiallinen	tervahauta	uusi
51	7159896	556934	KIRVESAHO	historiallinen	tervahauta	uusi
52	7161474	556519	KINTUNMUTKA	historiallinen	tervahauta	uusi
53	7163913	555268	TIKKASENPURO	historiallinen	tervahauta	uusi
55	7162654	556744	MERJANSUO 2	historiallinen	tervahauta	uusi
MUUT ARKEOLOGISET KULTTUURIPERINTÖKOhteet (S)						
9	7159273	554081	KELLOVAARA PIENIAUTIO	historiallinen	torppa	1000048528
22	7159007	556605	KUKKARO	historiallinen	tupasija	uusi
26	7158934	554018	KINNUSENAUTIO	historiallinen	torppa	uusi
47	7160488	553400	KATAJA	historiallinen	uuni	uusi
ARKEOLOGISET LÖYTÖPAIKAT (eivät arkeologisia suojelukohteita)						
1	7159420	554279	PIENIAUTIO	historiallinen	löytöpaikka	1000026932
MUUT ARKEOLOGISET KOhteet (eivät arkeologisia suojelukohteita)						
3	7160070	554075	HERMIKKI	historiallinen	torppa	1000048575
MAHDOLLISET MUINAISJÄÄNNÖKSET (tarkastamattomia, eivät arkeologisia suojelukohteita)						
10	7161836	553529	LAMPISAARI	historiallinen	tervahauta	1000048584
56	7168120	559114	RUNSUKKOSUO	historiallinen	tervahauta	uusi

Inventointi

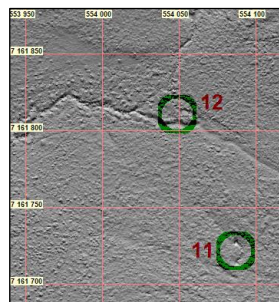
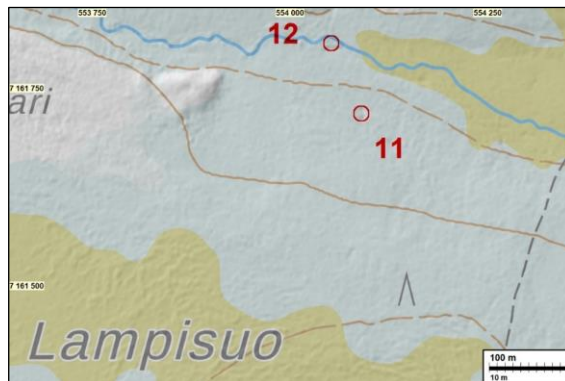
Kyseessä on täydennys v. 2022 raporttiin. V. 2022 jälkeen suunnittelualuetta on laajennettu ja lisäksi suunnittelualueen kaakkoispuolelle on suunniteltu kaksi voimansiirtolinjaa (lyhyehköjä osuuksia), joiden alueiden inventointi 100 m linjojen keskiosasta molempiin suuntiin kuului myös v. 2024 inventointiin.. Alueelta on myös tullut käyttöön tarkemmat, 5 p/m2 laserkeilausaineistot. WSP Finland tilasi Mikroliitti Oy:ltä alueen täydennysinventoinnin. Tämä kattoi sekä laajennusalueen, että v. 2022 alueen, josta tuli tarkastettavaksi myös tarkemmalla laserkeilausaineistolla havaittavat kohteet, joita v. 2022 huonommalla laserkeilausaineistolla ei ollut havaittavissa.

Inventointimenetelmät olivat samat kuin vuoden 2022 inventoinnissa.

Tarkastuskohteita tuli runsaasti ja niiden perusteella todettiin lukuisesti kiinteitä muinaisjäänöksiä (tervahautoja), joita ei huonommasta laserkeilausaineistosta ollut havaittu.

Tässä raportissa ja paikkatiedoissa on luetteloitu kaikkia alueen arkeologiset kohteet, selvyyden vuoksi myös v. 2022 todetut kohteet.

Vuoden 2022 raportissa mainittiin kaksi mahdollista muinaisjäännöstä, joita ei tarkastettu maastossa (v. 2022 raportin kohteet 11 ja 12). Kyseessä olivat heikommasta, 0,5 p/m2 laserkeilausaineistosta tehty havainnot, joiden perusteella otaksuttiin hiilimiilua (kohde 11) ja mahdollisia uittorakenteita (kohde 12). Vuonna 2024 tarkemmasta laserkeilausaineistosta tehtyjen viistovalomallinnosten perusteella kyseessä ovat luonnonmuodostumat. Niitä ei tarkastettu maastossa. Mm. siksi, että luonnonmuodostumien arkeologinen tarkastus on tarpeetonta ja myös siksi, että paikat ovat kohdilla, joihin ei työturvallisuuden kannalta ole kohtuullista pääsyä. Paikat eivät siis ole tämän raportin kohteina.

Tulos

Vuoden 2022 arkeologisessa inventoinnissa tuolloiselta suunnittelualueelta todettiin 11 arkeologista kohdetta. Vuoden 2024 inventoinnissa näistä poistettiin 3 kpl (poistettuja muinaisjäännöksiä – luonnonmuodostumia tai nykyaikaista maankäyttöä).

V. 2024 inventoinnin jälkeen suunnittelualueelta ja suunniteltujen voimansiirtolinjojen alueilta tunnetaan 43 kiinteää muinaisjäännöstä (kaikki tervahautoja), 4 muuta arkeologista kulttuuriperintökohdetta, 1 arkeologinen löytöpaikka, 1 muu arkeologinen kohde ja 2 mahdollista muinaisjäännöstä. Yhteensä siis 51 arkeologista kohdetta.

12.2.2025

Timo Sepänmaa
Mikroliitti Oy

Lähdeluettelo

Sepänmaa, Timo, Bilund, Antti ja Poutiainen, Hannu 2022: Vaala Nuovuankangas – Ristijärvi Seitenoikea. Voimajohtolinjan arkeologinen inventointi 2022. Mikroliitti Oy.

Sepänmaa, Timo ja Poutiainen, Hannu 2022: Ristijärvi. Ristijärvi II tuulivoimapuiston hankealueen arkeologinen inventointi 2022. Mikroliitti Oy.

Ikonen, J. W. 1905: Kartta RN:o 81 Litt. Bw. Hermikin talon tiluksista Ristijärven kylässä, Hyrynsalmen pitäjää, Kajaanin kihlakuntaa Oulun lääniä.

Lindström, G. R. 1843: 2dra Karte Delen öfver Ristijärvi Skifteslags Ägor uti Hyrynsalmi Socken af Uleåborgs Län.

Peruskartta 3443 04 Uva 1972.

Peruskartta 3443 07 Jokikylä 1972.

Ristijärven pitäjänkartta 1843–53. Kansallisarkisto.

Kiinteät muinaisjäännökset

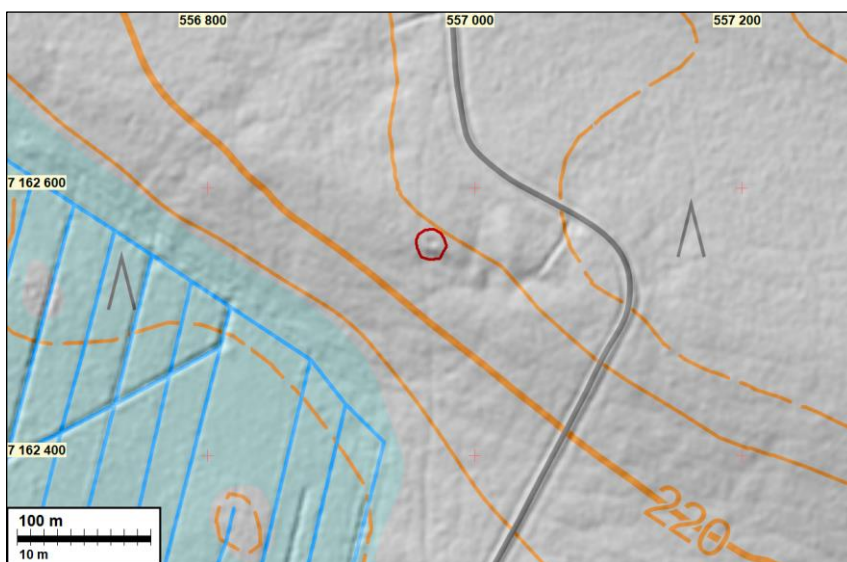
4 Ristijärvi Merjansuo

Mjtunnus: 1000048504
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

Koordin.: N 7162564 E 556965 Z 224

Kuvaus: *Sepänmaa 2022:* Paikalla on noin 12 m tervahauta. Halssi osoittaa lounaaseen. Mäntyvaltaista metsää, moreenimaata.
Sepänmaa 2024: Kohdetta ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.

Tervahauta taustalla ja halssi etualalla. Koilliseen.

5 Ristijärvi Lumikangas

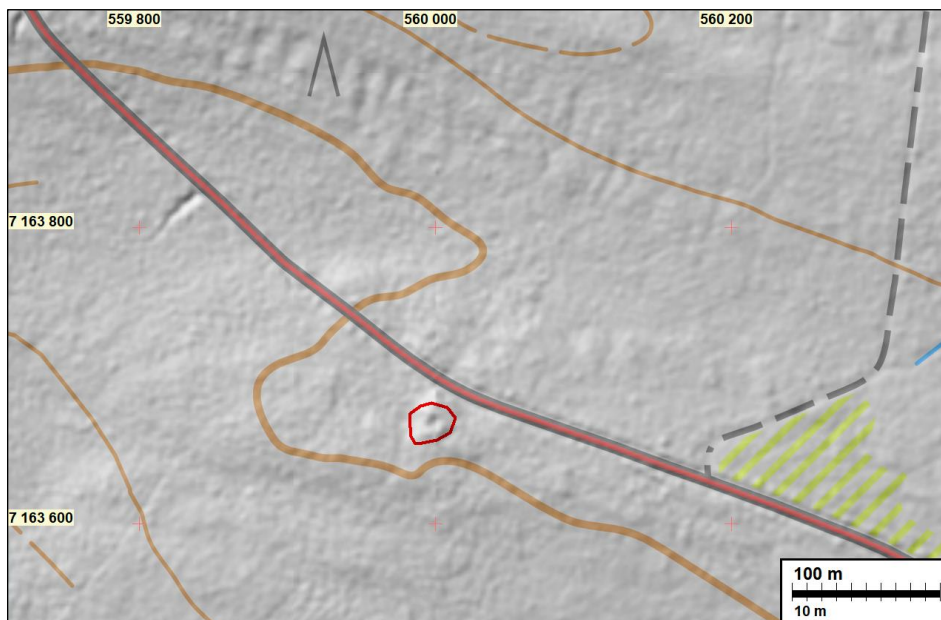
Mjtunnus: 1000048503
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

Koordin.: N 7163668 E 559997 N 201

Kuvaus: *Sepänmaa 2022:* Paikalla on halkaisijaltaan noin 15 m läpimittaisen tervahaudan jäännökset. Tervahauta kokonaisuudessaan on joitakin vuosikymmeniä sitten metsäaurattu syvillä ja leveillä viilloksilla. Hauta on hahmotettavissa, mutta se on erittäin pahoin tuhoutunut. Kohta on nuorehkoa mäntymetsää, jossa on runsaasti myös nuoria kuusia ja lehtipuita.

Sepänmaa 2024: Kohdetta ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.

Vasemmalla tervahaudan keskiosaa, oikealla muutaman vuosikymmenen ikäistä metsäauran viillosta tervahaudan alueella.

6 Ristijärvi Liejusuo

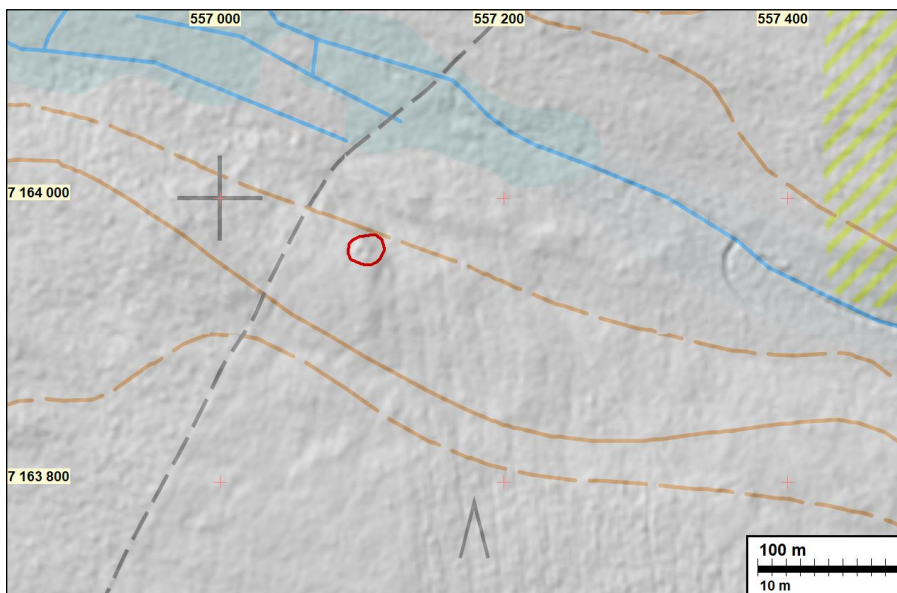
Mjtunnus: 1000048506
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

Koordin.: N 7163961 E 557100 Z 223

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahaudan pohja on pyöreähkö ja keskelle loivasti syvenevä, laakea, syvyys runsaat puoli metriä, halkaisija valleineen 11 m. Kairanäytteessä oli hiiltä, ei huuhtoutumiskerrosta. Halssi on alarinteen eli pohjoispuolen suunnalla. Maasto on mäntypuuvaltaista havumetsää, maaperä vähäkivistä hiekkamoreenia. Tervahauta sijaitsee Liejusuon eteläpuolella, noin 10 km Ristijärven kirkosta pohjoiseen.

Sepänmaa 2024: Kohdetta ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.

Tervahauta. Kuvan keskikohdalla punainen T-kaira hämöttää haudan keskiosassa.

7 Ristijärvi Matarapuro

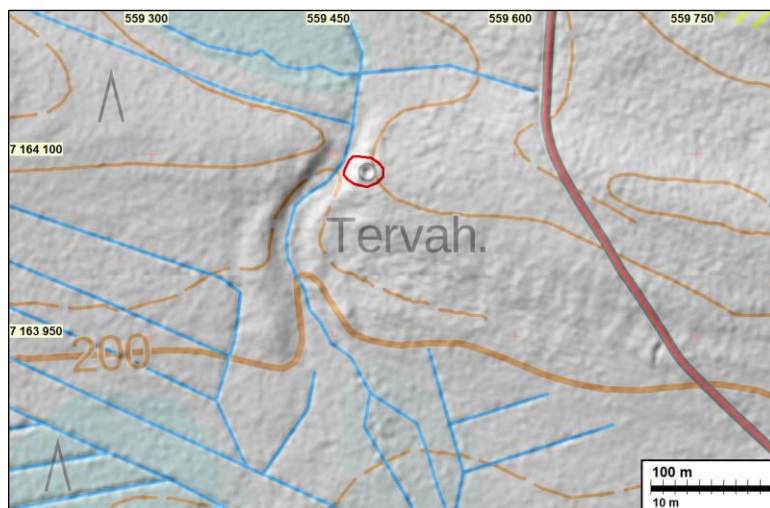
Mjtunnus: 1000048508
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

Koordin.: N 7164085 E 559478 Z 205

Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Tervahaudan pohja on pyöreähkö ja keskelle jyrkästi syvenevä, suppilomainen, syvyys noin 1,5 m, halkaisija valleineen 12 m. Kairanäytteessä oli hiiltä. Halssi on pohjoissivulla suon puolella. Maasto on nuorta sekametsää, maaperä kivistä hiekkamoreenia. Alue on aurattu syvään ja uudistamiseen metsän uudistamisen yhteydessä. Silloin on vaurioitettu tervahaudan vallia kolmelta sivulta. Jyrkähkössä rinteessä oleva halssi ja valli sekä tervahaudan keskiosa ovat säilyneet. Tervahauta sijaitsee Lumikankaan länsilaidalla, noin 12 km Ristijärven kirkosta luoteeseen.

Sepänmaa 2024: Kohdetta ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.

Tervahaudan keskiosaa.

8 Ristijärvi Rötypuro

Mjtunnus: 1000046379
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Tyyppi: tervahauta
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

Koordin.: N 7161018 E 557086 Z 203–206

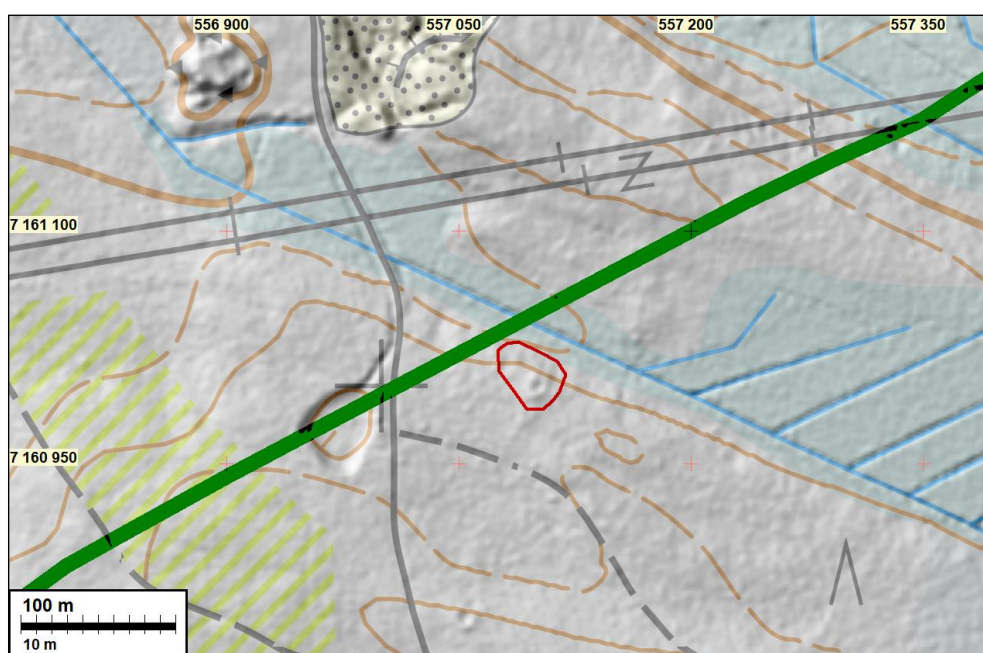
Kuvaus: *Poutiainen 2022:* Kaksi tervahautaa noin 20 m etäisyydellä toisistaan. Maasto on sekametsää, maaperä moreenia. Tervahaudat sijaitsevat Pihlajavaaran luoteispuolella, noin 7 km Ristijärven kirkosta pohjoiseen.

a N 7161018 E 557086. Tervahaudan pohja on epämääräisen muotoinen ja laakea, kaiveltu, syvyys noin 0,5 m, halkaisija valleineen 12 m, selvät vallit. Kairanäytteessä oli hiiltä, ei huuhtoutumiskerrosta. Metrin syvyinen ja 6 m pituinen halssi on tervahaudan koillissivulla suon puolella.

b N 7161003 E 557106. Tervahaudan pohja on pyöreä ja loivasti suppilomainen, syvyys noin 1 m, halkaisija valleineen 14 m, selvät vallit. Kairanäytteessä oli hiiltä, ei huuhtoutumiskerrosta. Metrin syvyinen ja 5 m pituinen halssi on suon puolella. Maasto on sekametsää, maaperä moreenia.

Kohde löytyi vuonna 2022 Vaala – Ristijärvi voimajohtolinjan arkeologisessa inventoinnissa (Sepänmaa et.al. 2022 A). Se sijaitsee hieman tuulivoimapuiston suunnittelualueen ulkopuolella, mutta kohteen luoteisimmasta rajauspisteestä on vain noin 10 m suunnittelualueelle.

Sepänmaa 2024: Kohdetta ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.

Kahden tervahaudan rajausta punaisella viivalla. Tuulivoimapuiston suunnittelualueen kaakkoisraja vihreällä viivalla. Tervahaudat sijaitsevat siis aivan suunnittelualueen rajan tuntumassa, lähimmillään noin 10 m etäisyydellä.

Vasemmalla luoteisemman, oikealla kaakkoisemman tervahaudan halssia.

13 RISTIJÄRVI PIHLAJAVAARA LUODE

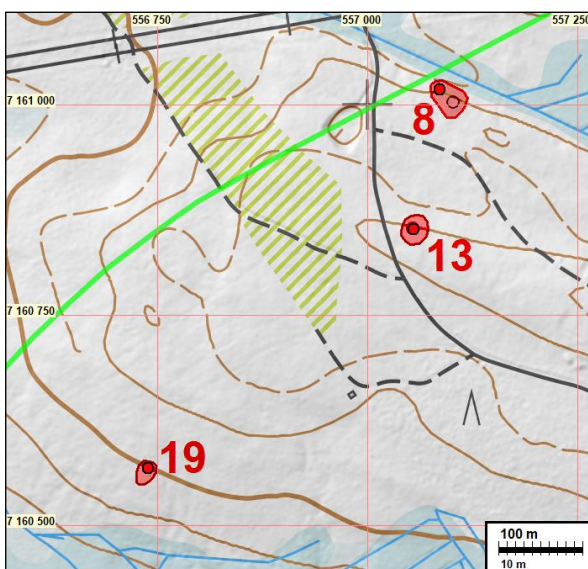
Mjtunnus: 1000049141
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

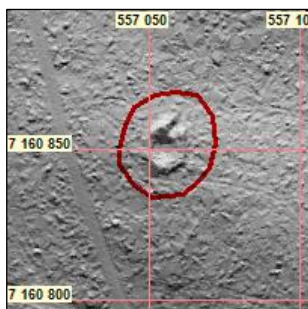
Koordin: N: 7160852 E: 557055 Z: 210

Tutkijat: Väänänen 2023 karttainventointi, Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,0 km pohjoiseen.

Huomiot: *Muinaisjäännösrekisteri:* Kohteessa on todennäköisesti tervahauta. Halkaisija noin 15 metriä. Lidar-havainto. Tarkastettava.
Sepänmaa 2024: Tarkastettiin v. 2024 maastossa. Tervahauta, halkaisija n. 16 m. Halssi osoittaa pohjoiskoilliseen.

Tervahaudan halssi. Lounaaseen.

14 RISTIJÄRVI LUMIPURO

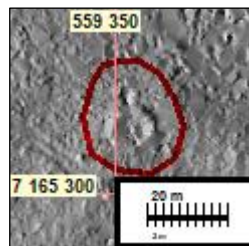
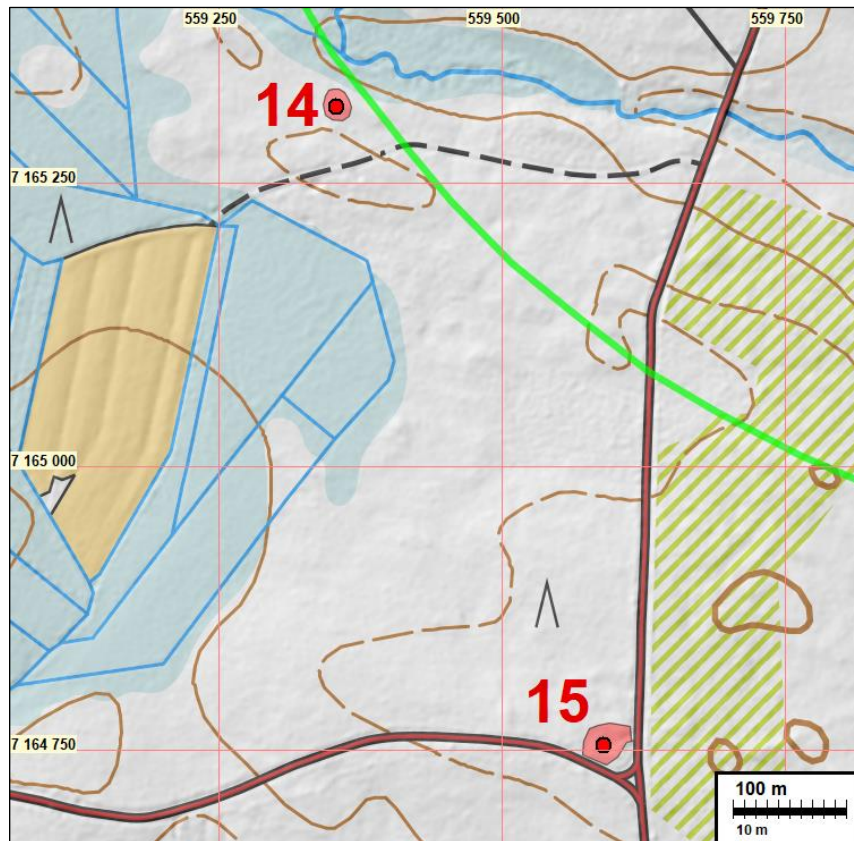
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7165317 E: 559354 Z: 217

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 11,5 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 13 m. Halssi osoittaa pohjoiseen.

Tervahauta nuoren kuusikon peittämänä. Etualalla halssi. Kaakkoon.

15 RISTIJÄRVI LUMIKANGAS 2

Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

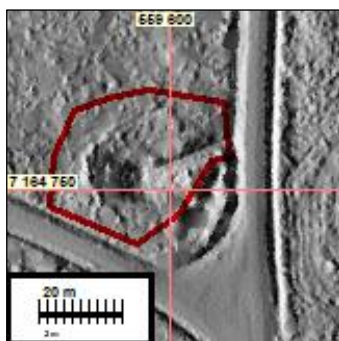
Koordin: N: 7164754 E: 559590 Z: 219

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 11,0 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisja 20 m. Halssi osoittaa koilliseen.

Karttaote edellisen kohteen yhteydessä.

Tervahaudan sisäosaa. Itään.

16 RISTIJÄRVI VÄLISUO

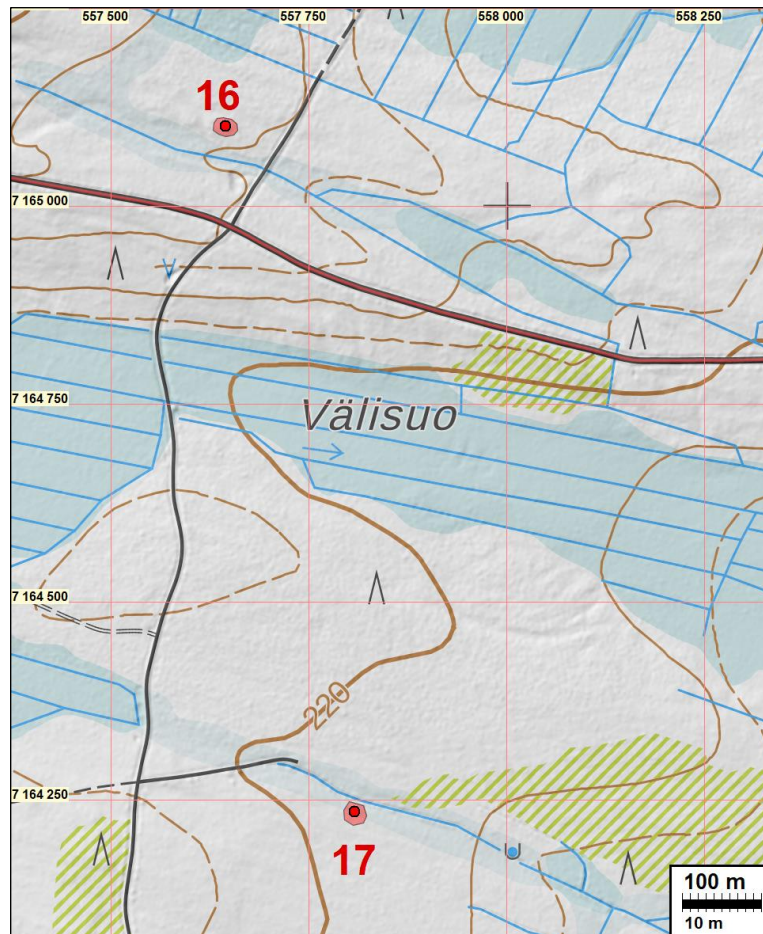
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7165101 E: 557645 Z: 231

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 11,2 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, lähes täysin metsänaurauksen tuhoama. Halkaisija on ollut arviolta 12 – 16 m. Halssi osoittaa kaakkoon.

Pahoin tärveltyneen tervahaudan aluetta. Kaakkoon.

17 RISTIJÄRVI MAANSELKÄ

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

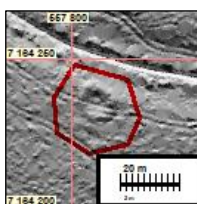
Koordin: N: 7164235 E: 557808 Z: 218

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 10,3 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, muodoltaan soikeahko, n. 13 x 17 m.

Karttaote edellisen kohteen yhteydessä.

Tervahaudan aluetta puuston peitossa. Pohjoiseen.

18 RISTIJÄRVI ISOLEHTO

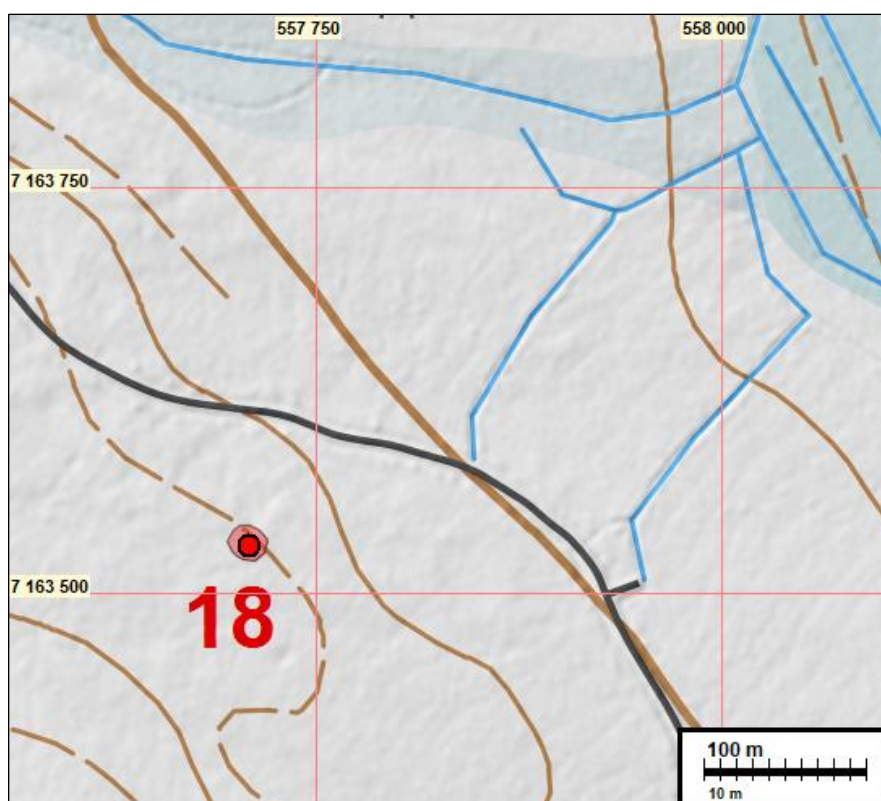
Mjtnnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7163529 E: 557709 Z: 228

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 9,6 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 11 m. Halssi osoittaa pohjoiseen.

Tervahauta. Luoteeseen.

19 RISTIJÄRVI MÖYKKYSENJOKI

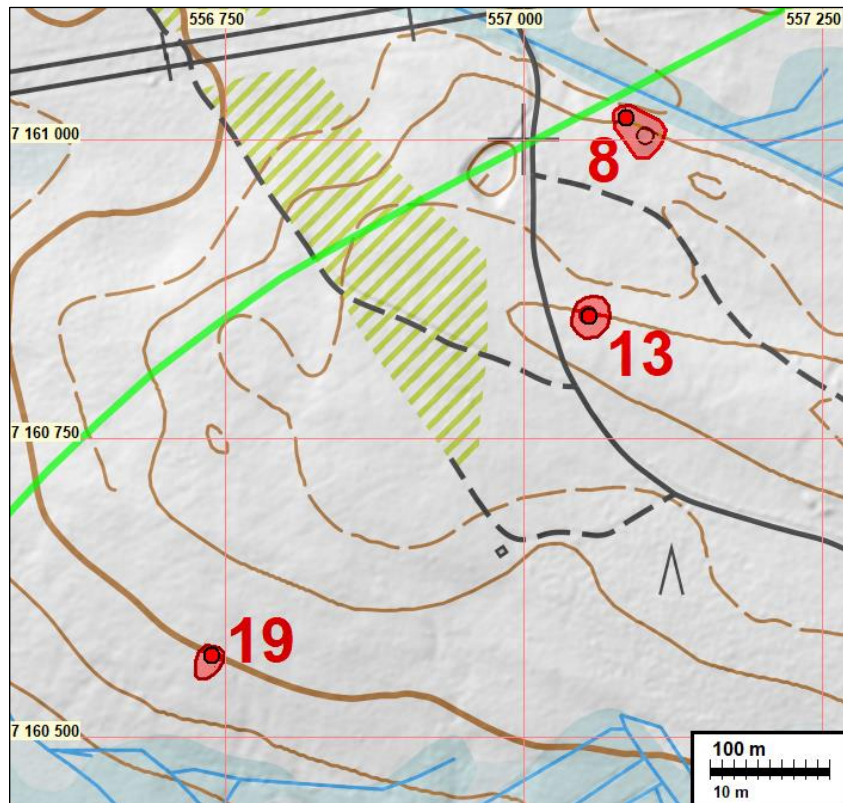
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7160568 E: 556739 Z: 200

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 6,8 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 15 m. Halssi osoittaa kaakkoon.

Tervahaudan aluetta. Etualalla oikealla halssia. Koilliseen.

20 RISTIJÄRVI KUKKAROVAARA KOILLINEN

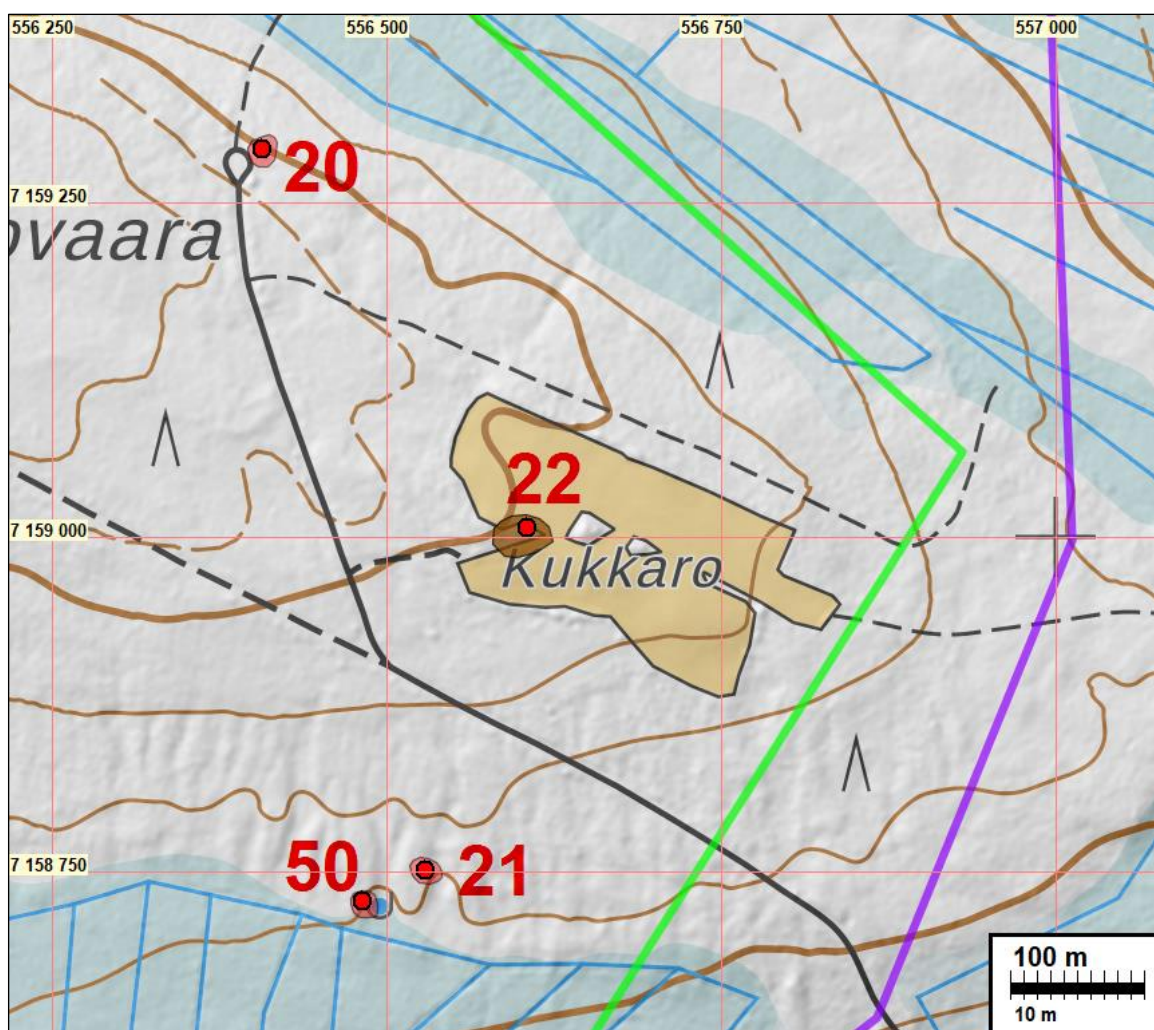
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7159290 E: 556407 Z: 200

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 5,6 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 18 m. Halssi osoittaa länteen.

Tervahaudan halssin aluetta. Lounaaseen.

21 RISTIJÄRVI KUOPPASUO

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

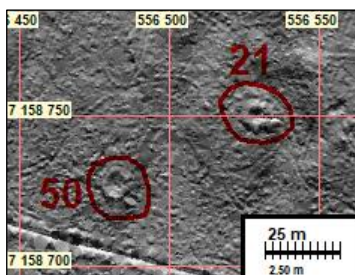
Koordin: N: 7158751 E: 556529 Z: 186

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 5,1 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 11 m. Halssi osoittaa itään.

Karttaote edellisen kohteen yhteydessä.

Tervahaudan halssin aluetta. Länteen.

23 RISTIJÄRVI KYNTÖPURO

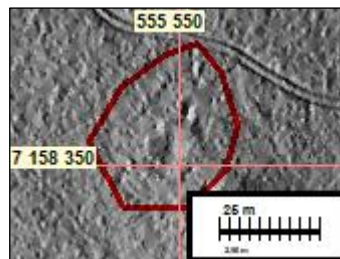
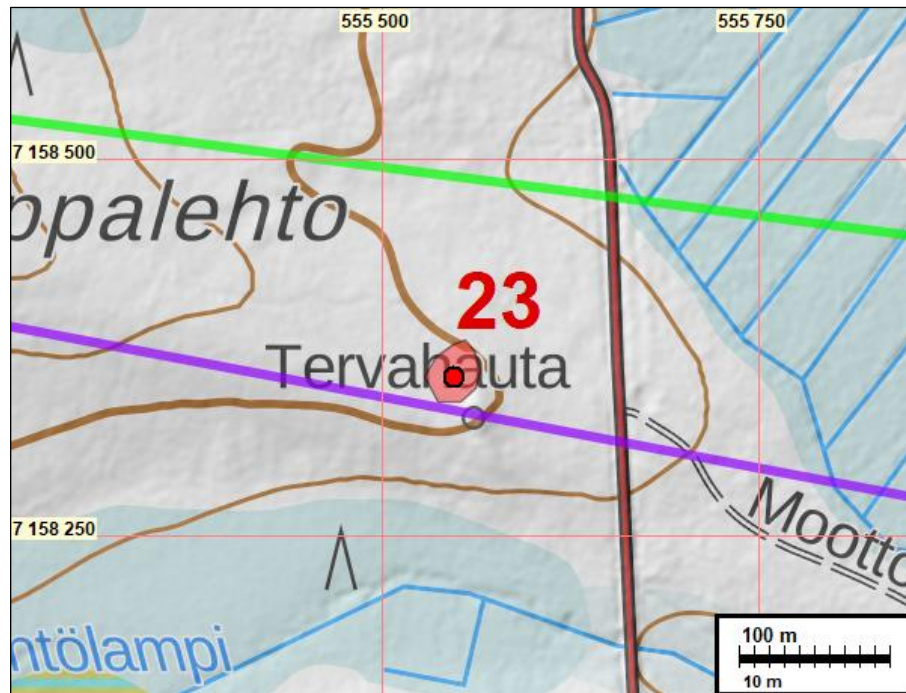
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7158328 E: 555561 Z: 200

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 5,1 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 17 m. Halssi osoittaa luoteeseen.

Tervahaudan keskiosaa. Pohjoiseen.

24 RISTIJÄRVI POHJOISSUO

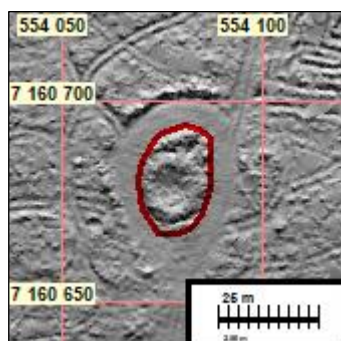
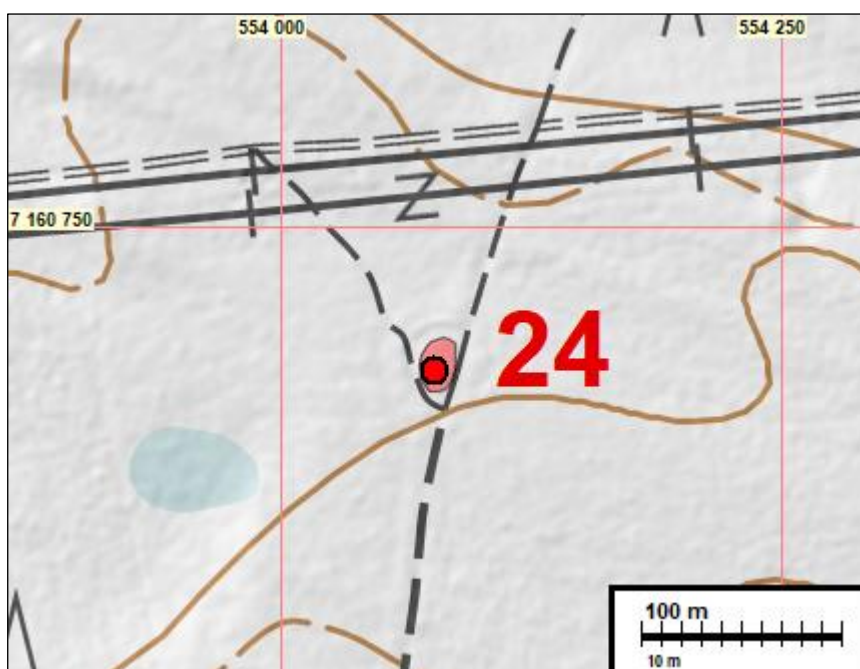
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7160678 E: 554077 Z: 214

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,8 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 16 m. Halssi osoittaa pohjoiskoilliseen. Tervahauta on metsäautotien lenkin keskellä. Suurimmaksi osaksi se on hyvin säilynyt, reunaosat ovat osin tienteossa pusketun maan peitossa.

Tervahauta metsäautotien lenkin keskellä. Lounaaseen.

25 RISTIJÄRVI HERMIKKI 2

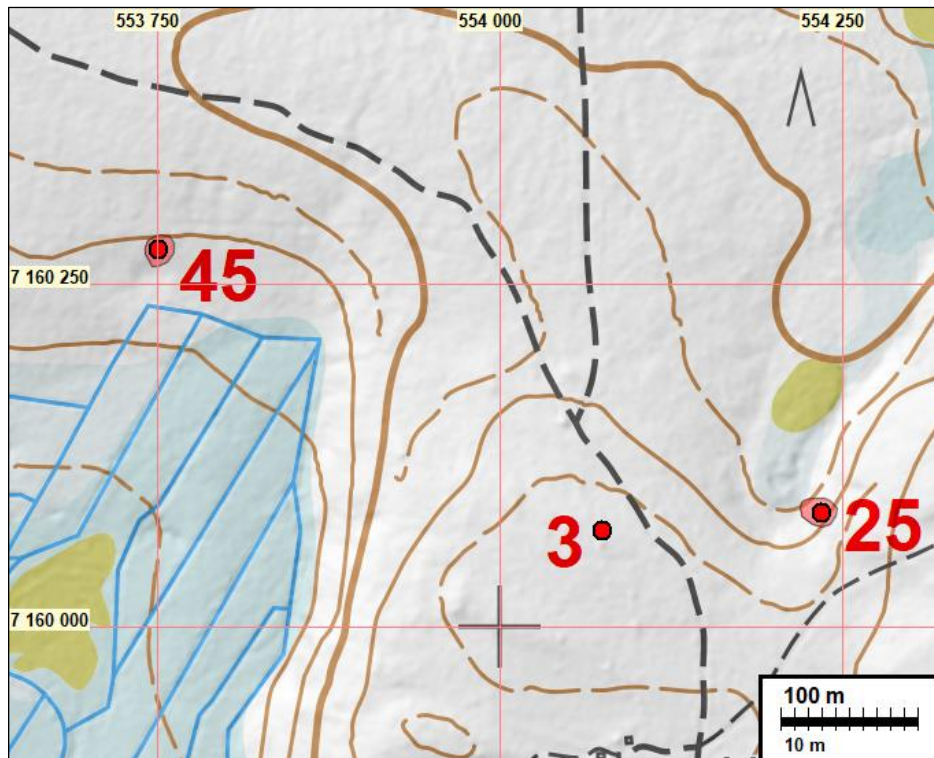
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7160083 E: 554235 Z: 224

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,2 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 16 m. Halssi osoittaa länteen.

Tervahauta. Etualalla halssi, taustalla haudan keskiosa. Itään.

27 RISTIJÄRVI MATARA

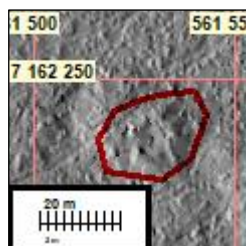
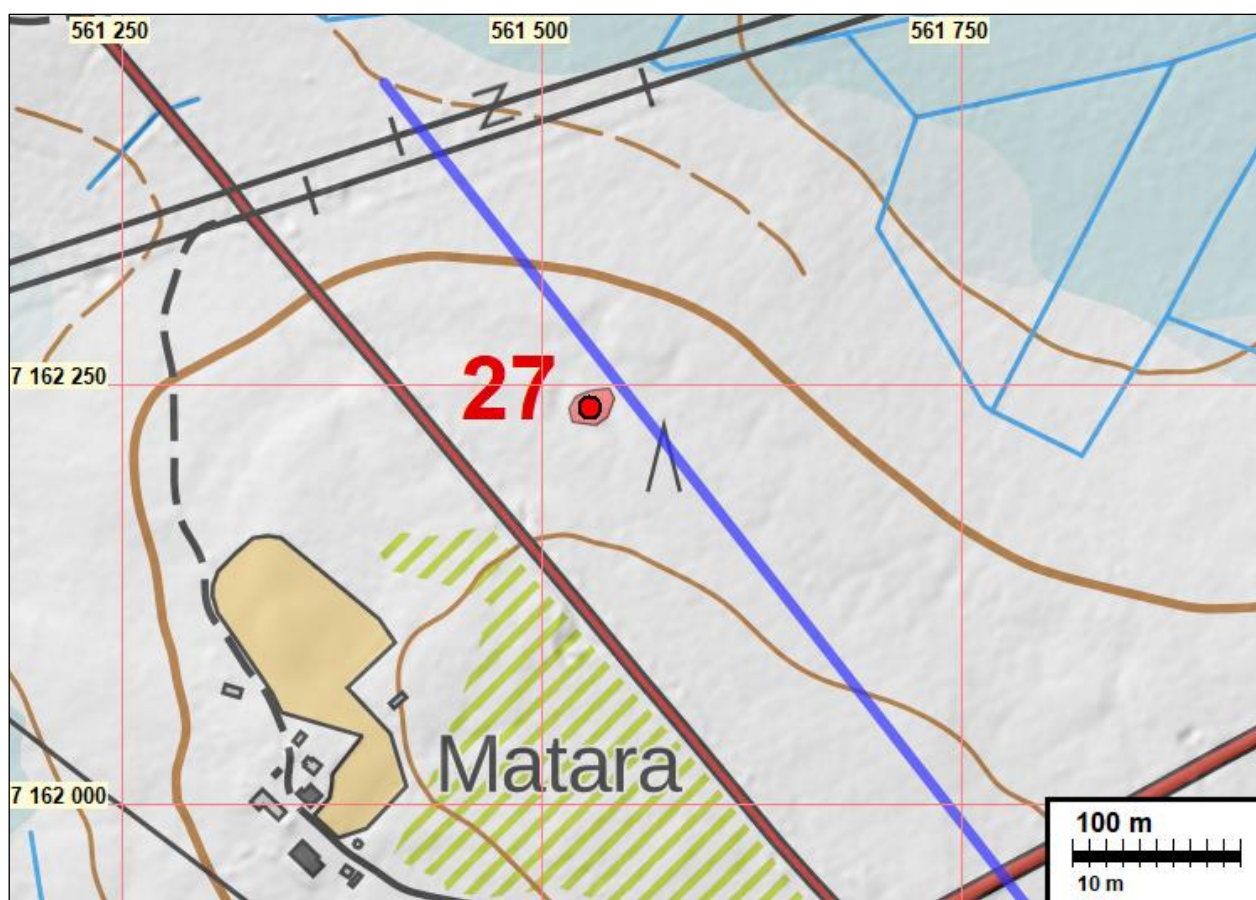
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7162236 E: 561529 Z: 182

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 9,1 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 16 m. Halssi osoittaa koilliseen.

Tervahauta. Kaakkoon.

28 RISTIJÄRVI MATARAKANGAS 2

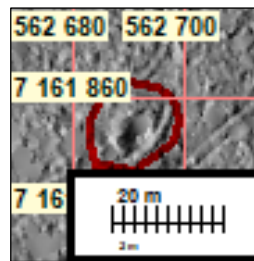
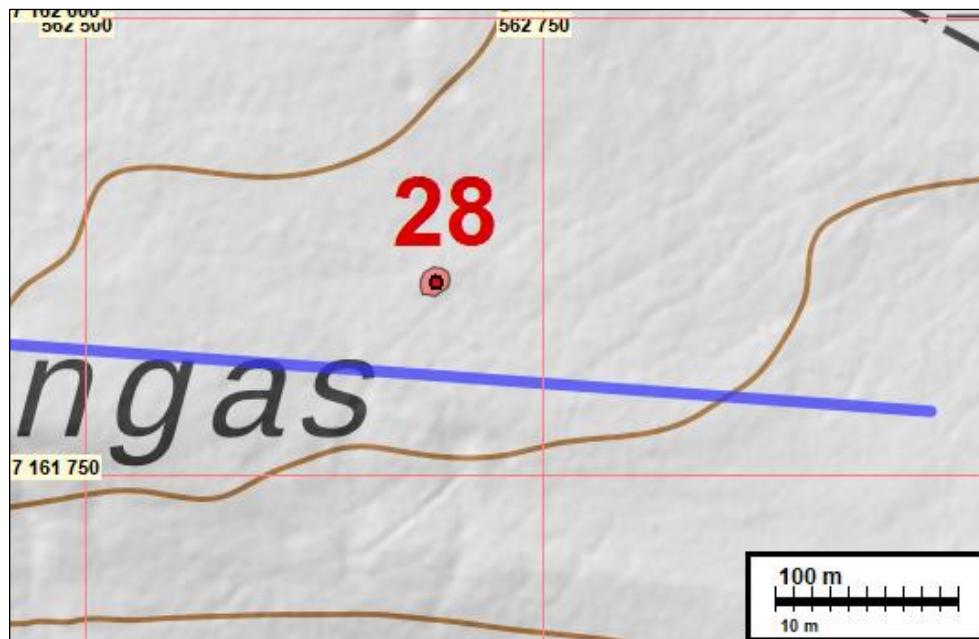
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7161855 E: 562692 Z: 172

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 9,2 km koilliseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024:* Tervahauta, halkaisija n. 9 m. Halssi osoittaa lounaaseen. Met-säkoneura on särkenyt hautaa.

Tervahauta. Halssi etualalla, keskiosa taustalla, lapio metsäkoneuran kohdalla.

29 RISTIJÄRVI KIVILEHTO

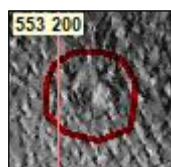
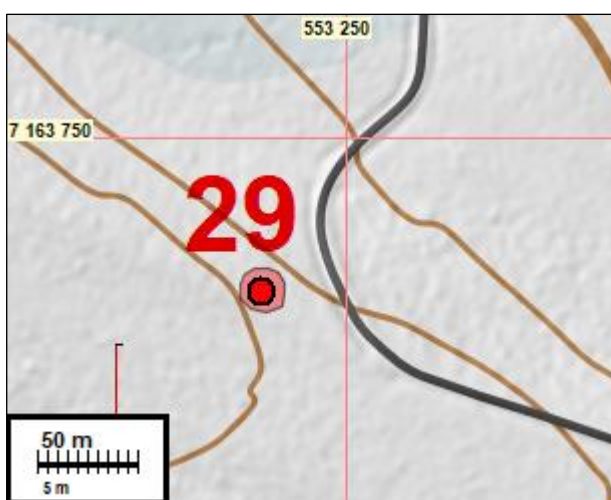
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7163673 E: 553208 Z: 234

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 10,9 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 14 m.

Tervahauta tiheän kasvillisuuden peitossa. Koilliseen.

30 RISTIJÄRVI PYÖREÄSUO

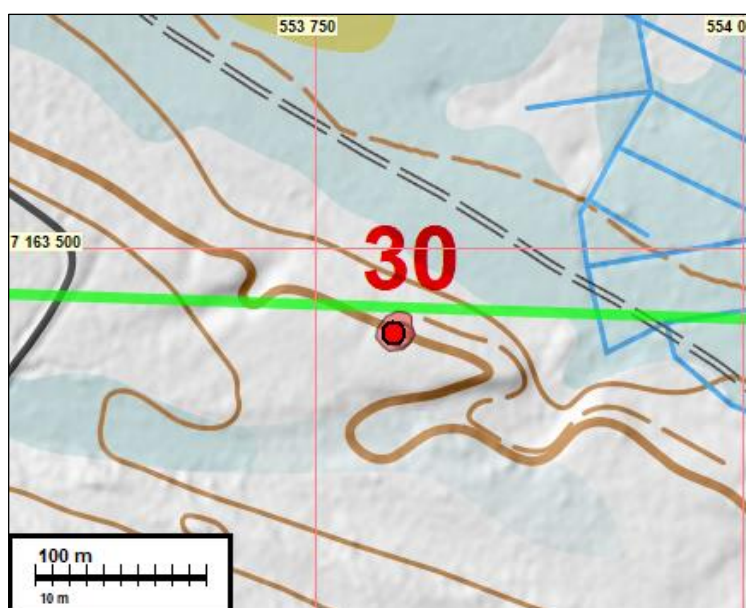
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7163450 E: 553796 Z: 220

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 10,4 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 10 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

Tervahauta. Vasemmalla halssi, oikealla haudan keskiosaa. Kaakkoon.

31 RISTIJÄRVI LÖYHKÖSENSUO

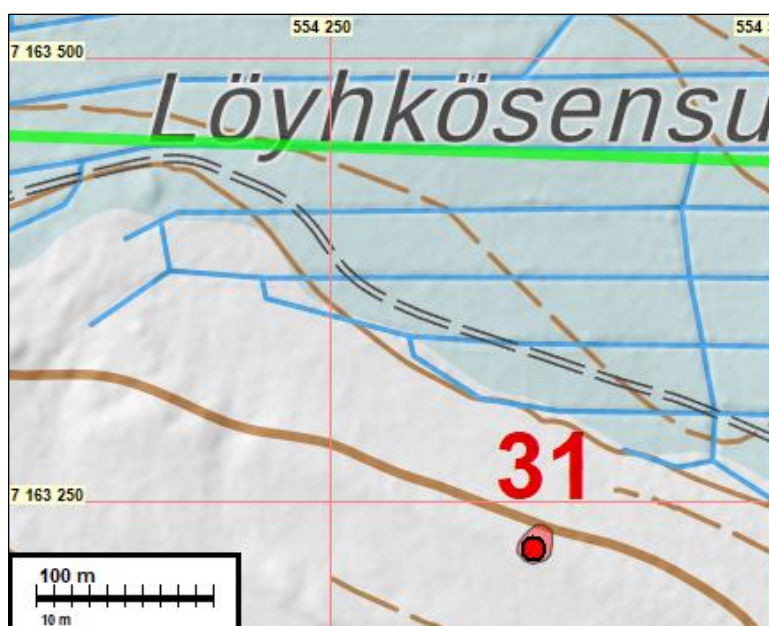
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7163223 E: 554365 Z: 221

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 10,0 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 12 m. Halssi osoittaa pohjoiseen.

Tervahauta. Etualalla halssi, taustalla haudan keskiosaa. Lounaaseen.

32 RISTIJÄRVI KETTUSÄRKÄT

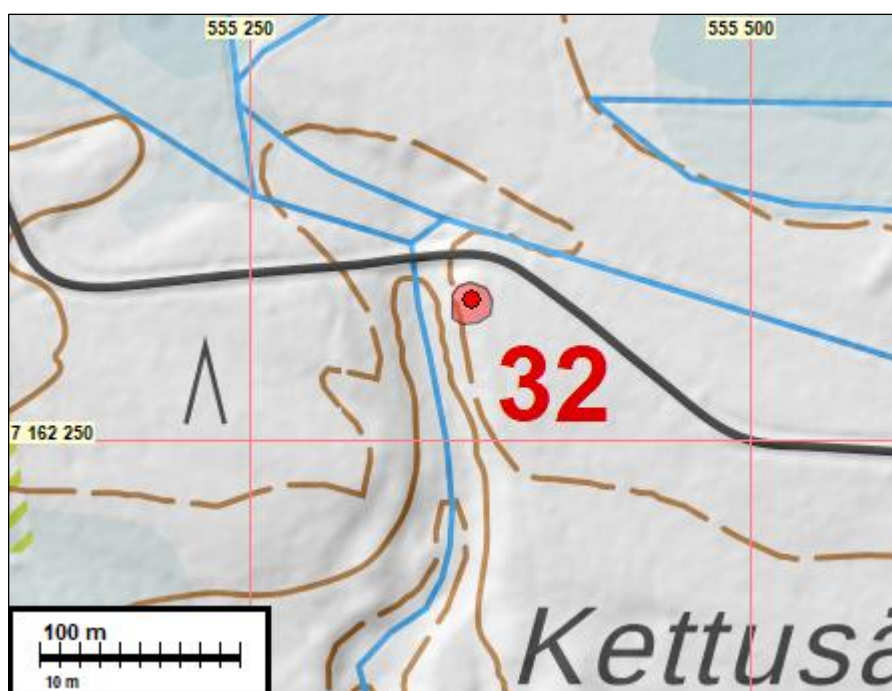
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7162320 E: 555361 Z: 213

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 8,8 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 13 m. Halssi osoittaa koilliseen.

Tervahaudan keskiosaa. Lounaaseen.

33 RISTIJÄRVI MÖYKKYSENJOKI 2

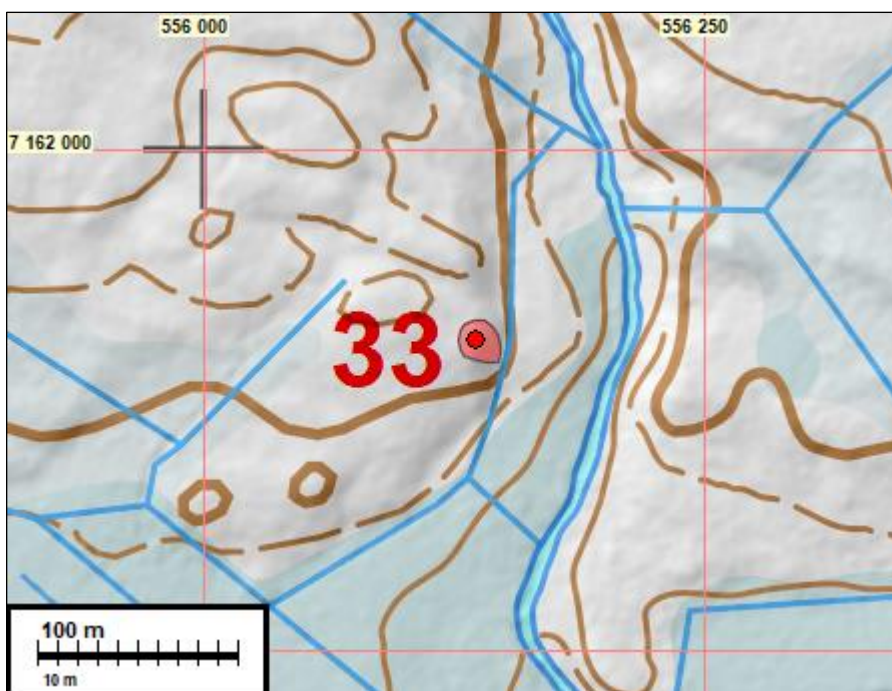
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7161905 E: 556136 Z: 201

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 8,2 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 10 m.

Tervahauta. Koilliseen.

34 RISTIJÄRVI KALLOKORPI

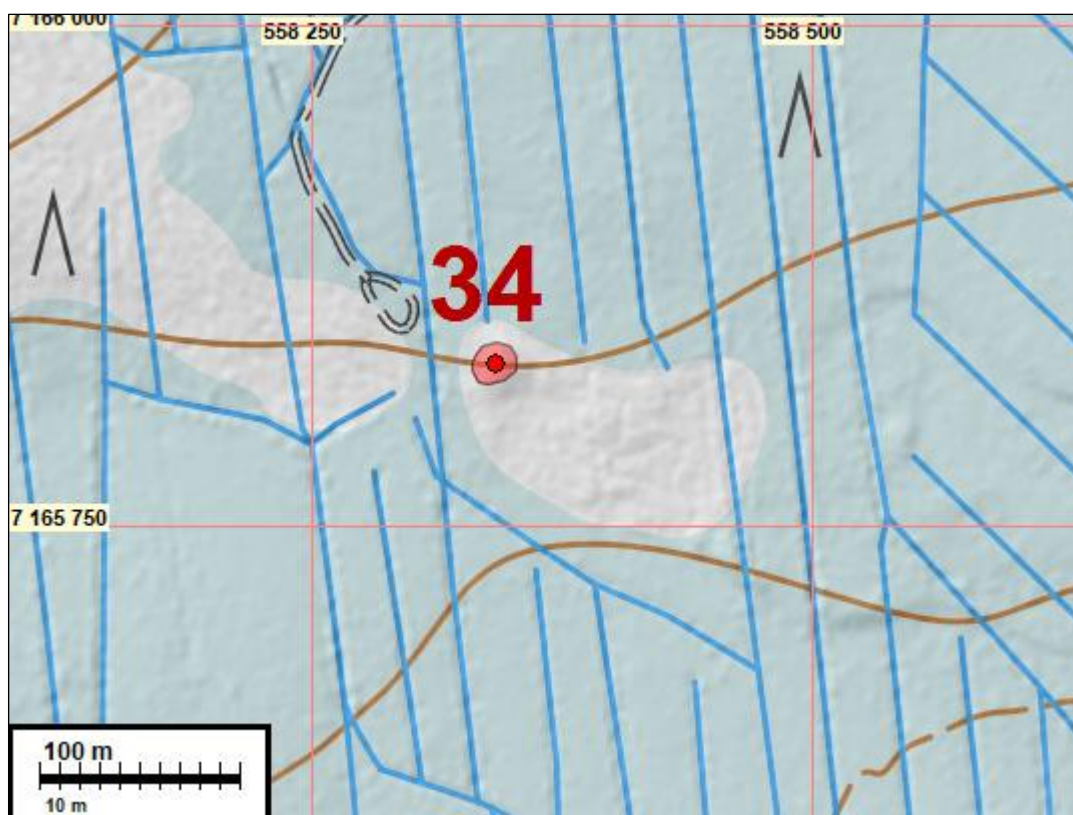
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7165831 E: 558342 Z: 230

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 11,9 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 11 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

Tervahauta. Etualalla halssi, taustalla haudan keskiosaa. Koilliseen.

35 RISTIJÄRVI LEPPÄPURO

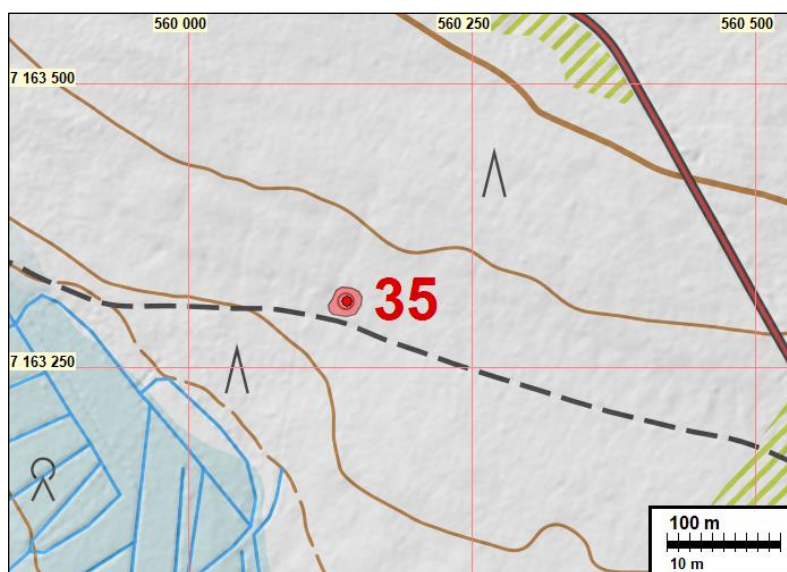
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7163308 E: 560140 Z: 192

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 9,7 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 17 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

Tervahauta. Itään.

36 RISTIJÄRVI TYRÄPURO

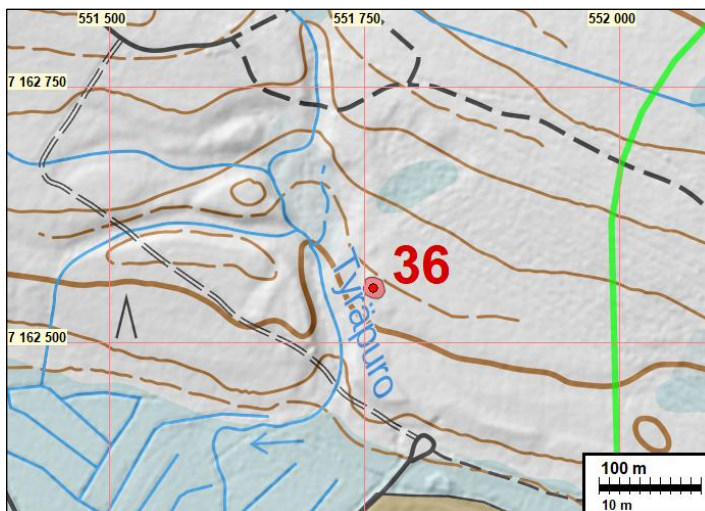
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7162553 E: 551759 Z: 202

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 10,7 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 11 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

Tervahauta. Kaakkoon.

37 RISTIJÄRVI PÄIVÄRINTA

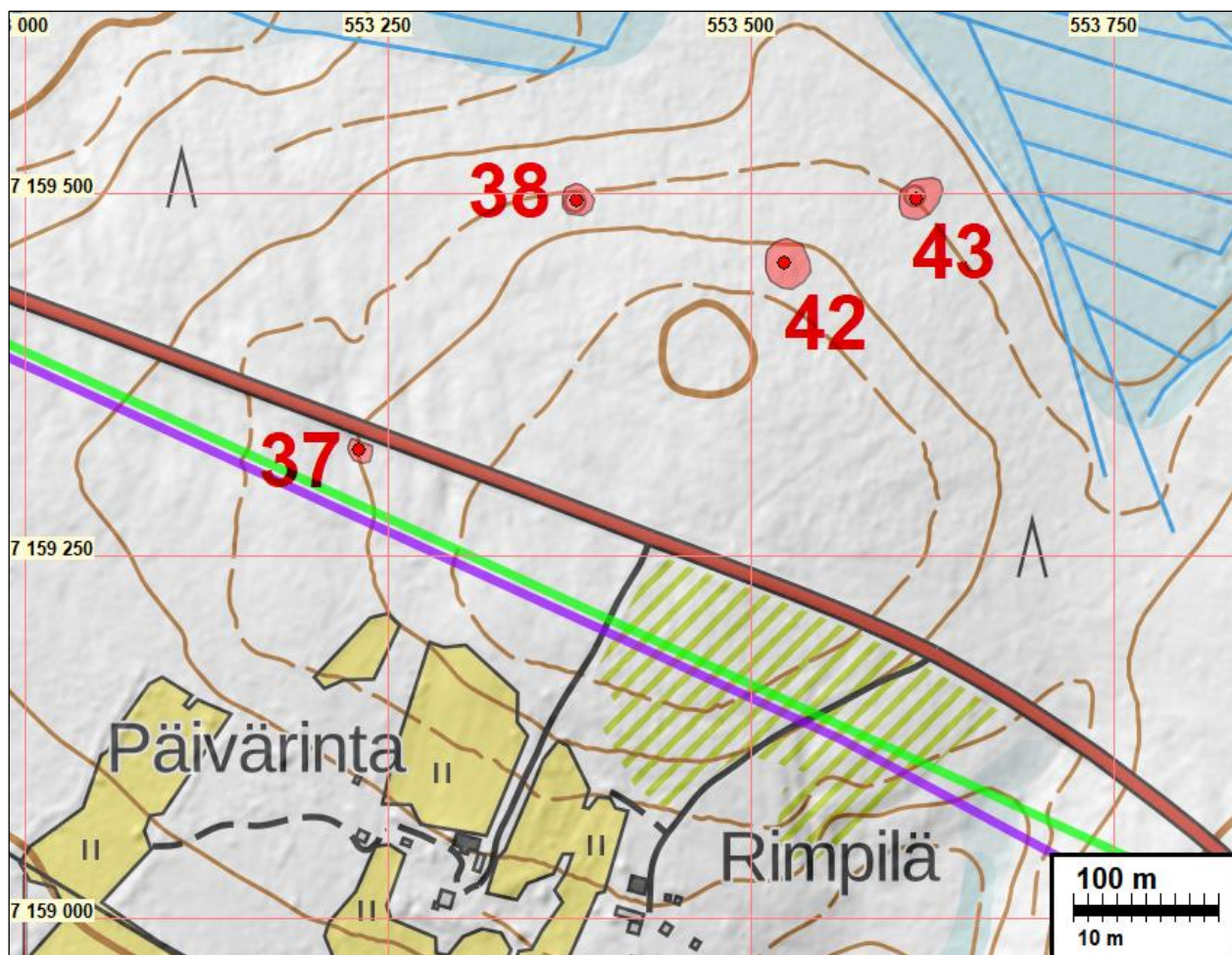
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7159323 E: 553230 Z: 215

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,2 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 11 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

Tervahauta. Etualalla halssi, taustalla haudan keskiosaa. Koilliseen.

38 RISTIJÄRVI HERMIKKISUO 2

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7159495 E: 553380 Z: 213

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,3 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 12 m. Halssi osoittaa pohjoiseen.

Karttaote edellisen kohteen yhteydessä.

Tervahauta kasvillisuuden peitossa. Itään.

39 RISTIJÄRVI ROVELOAHO 1

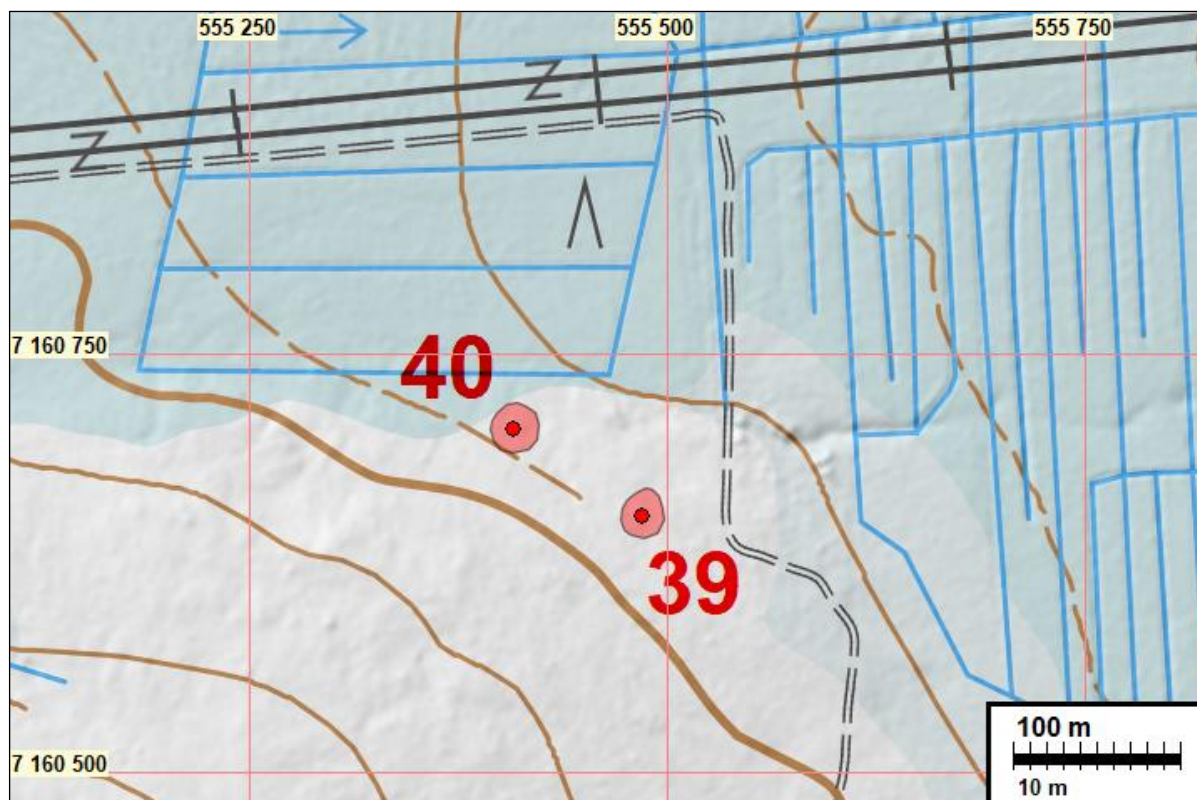
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7160653 E: 555485 Z: 217

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,2 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 12. Halssi osoittaa pohjoiseen.

Tervahauta. Etualalla halssi, taustalla haudan keskiosaa. Etelään.

40 RISTIJÄRVI ROVELOAHO 2

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7160705 E: 555408 Z: 217

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,3 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 14 m. Halssi osoittaa pohjoiseen.

Karttaote edellisen kohteen yhteydessä.

Tervahaudan aluetta kasvillisuuden peitossa. Itään.

41 RISTIJÄRVI ISOLEHTO 2

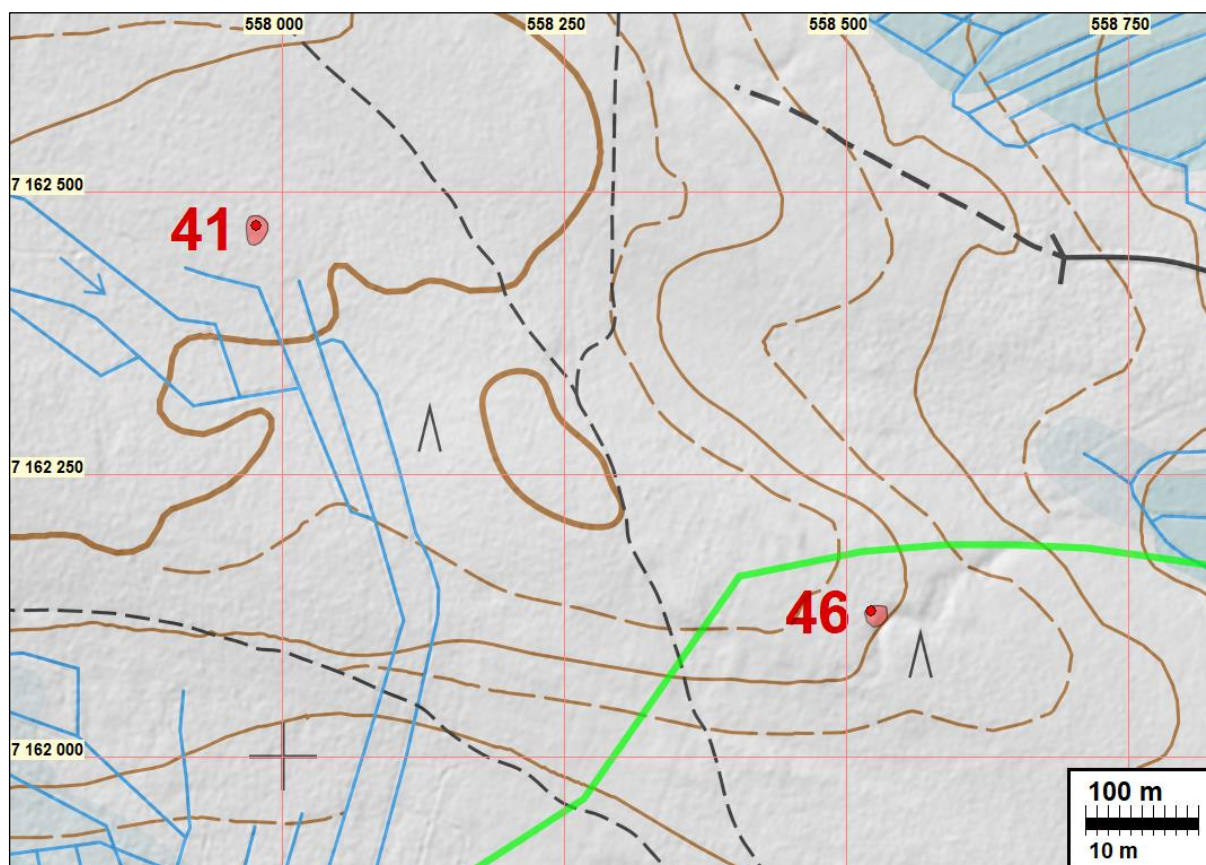
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7162470 E: 557977 Z: 221

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 8,6 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 12 m. Halssi osoittaa etelään.

Tervahaudan aluetta kasvillisuuden peitossa. Lounaaseen.

42 RISTIJÄRVI HERMIKKISUO 3

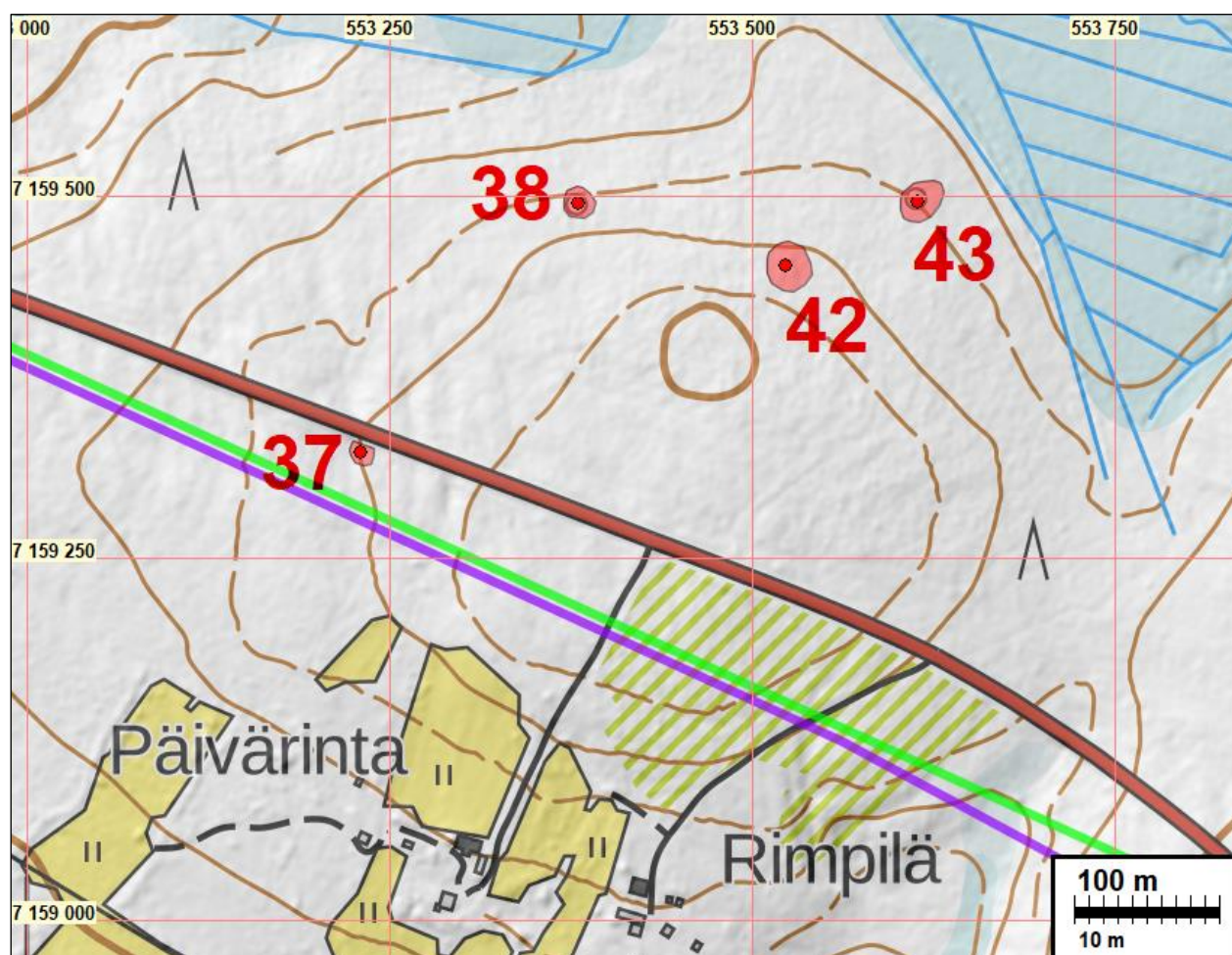
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7159452 E: 553523 Z: 216

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,1 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 15 m. Halssi osoittaa pohjoiseen.

Tervahauta tiheään kasvillisuuden peitossa. Kaakkoon.

43 RISTIJÄRVI HERMIKKISUO 4

Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7159496 E: 553614 Z: 212

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,1 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 14 m. Halssi osoittaa koilliseen.

Karttaote edellisen kohteen yhteydessä.

Tervahauta tiheään kasvillisuuden peitossa. Pohjoiseen.

44 RISTIJÄRVI RINNE

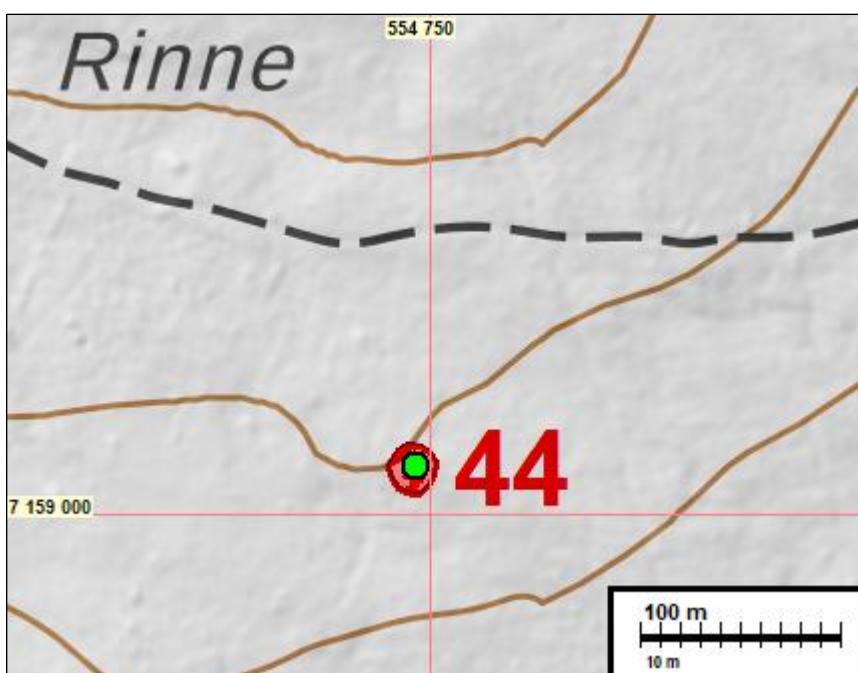
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7159024 E: 554743 Z: 229

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 6,1 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 12 m. Halssi osoittaa etelälounaaseen.

Tervahauta tiheän kasvillisuuden peitossa. Itään.

45 RISTIJÄRVI PIKKU-KUUSELA

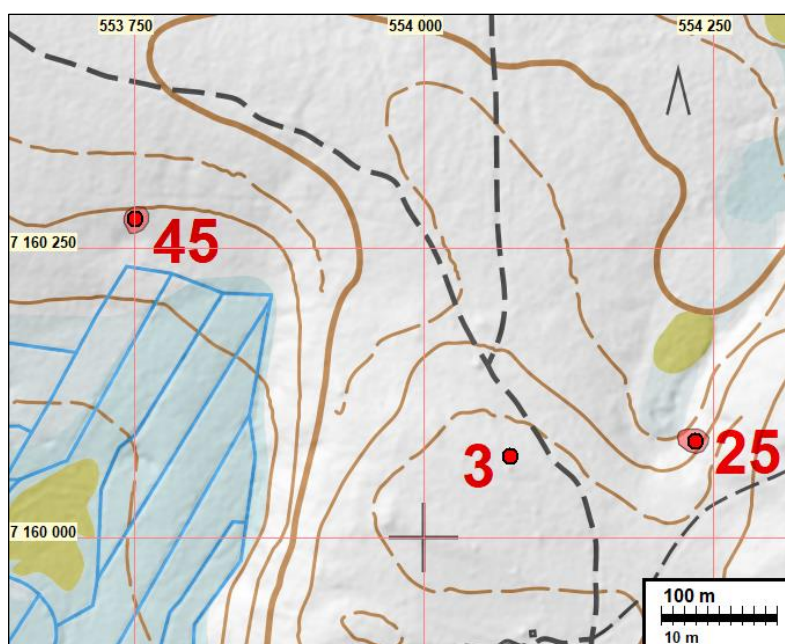
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7160275 E: 553751 Z: 214

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,7 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 11 m. Halssi osoittaa etelään.

Tervahauta tiheän kasvillisuuden peitossa. Itään.

46 RISTIJÄRVI YHTEINENNAHO

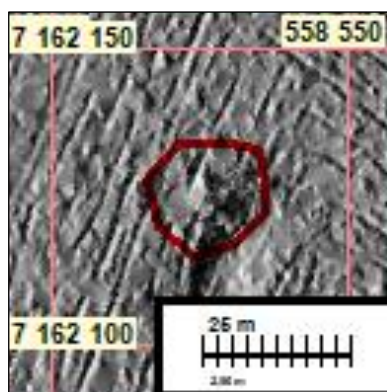
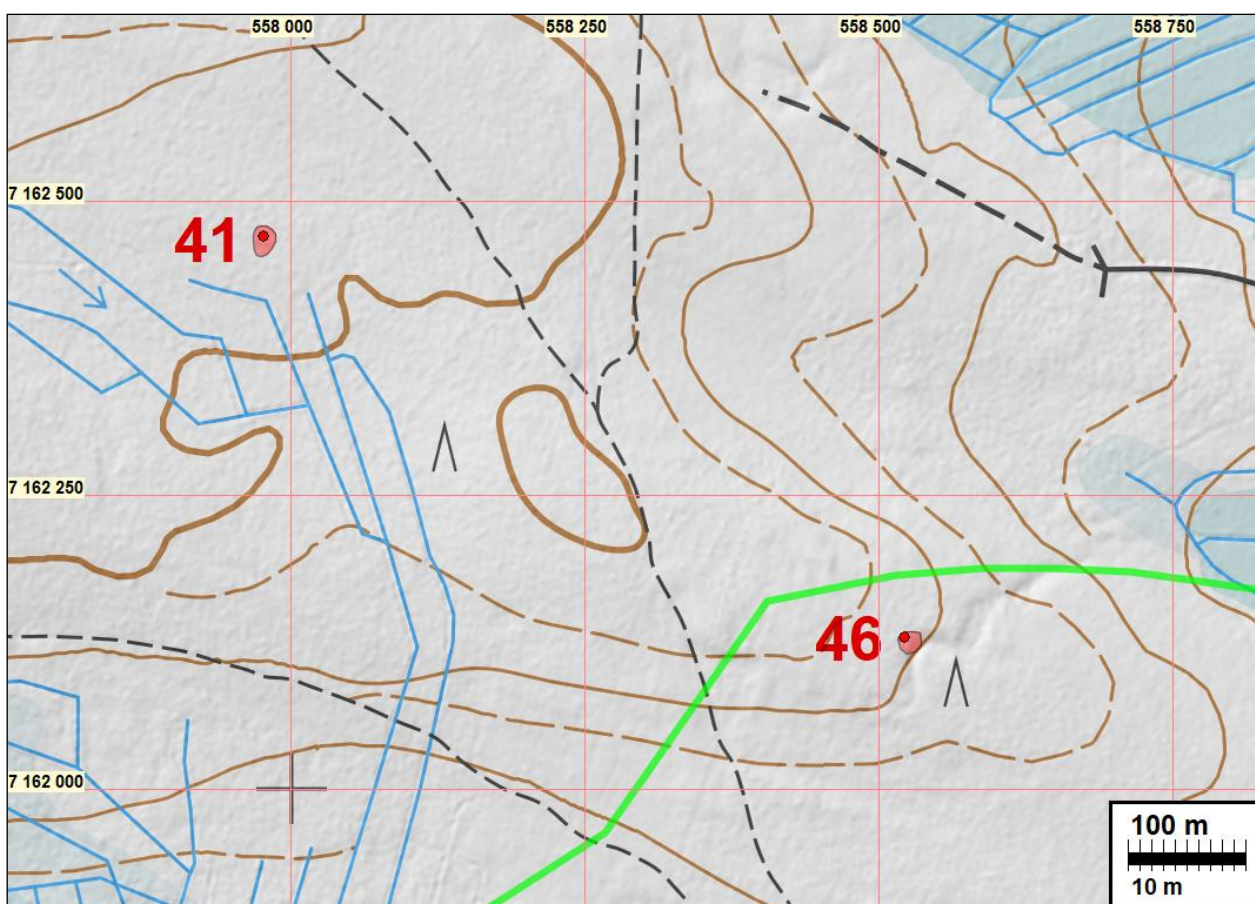
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7162129 E: 558522 Z: 216

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 8,3 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisija 10 m. Halssi osittaa kaakkoon.

Tervahauta. Etualalla halssi, taustalla haudan keskiosaa. Koilliseen.

48 RISTIJÄRVI MULARISAARI

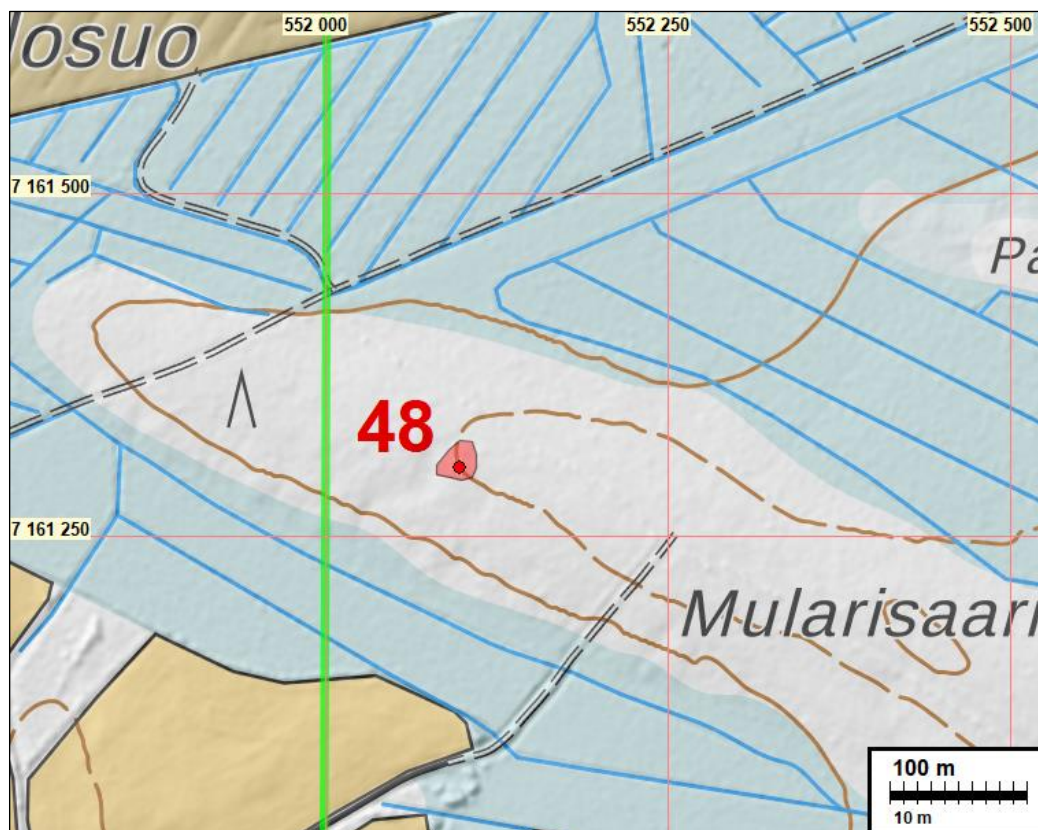
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7161300 E: 552098 Z: 192

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 9,5 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Kaksi tervahautaa. Eteläisempi läpimitta n. 12 m (peruskoordinaatti), pohjoisempi läpimitta n. 7 m (N 7161312 E 552101). Molempien halssit osoittavat länteen.

Vasemmallä: Eteläisempi tervahauta. Kaakkoon. Oikealla: Pohjoisempi tervahauta. Kaakkoon.

50 RISTIJÄRVI KUOPPASUO 2

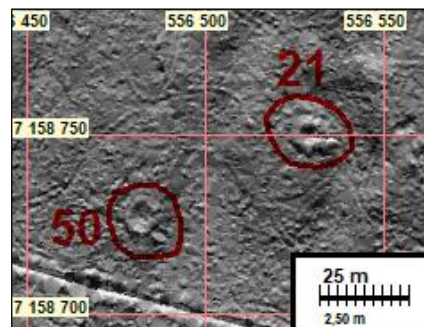
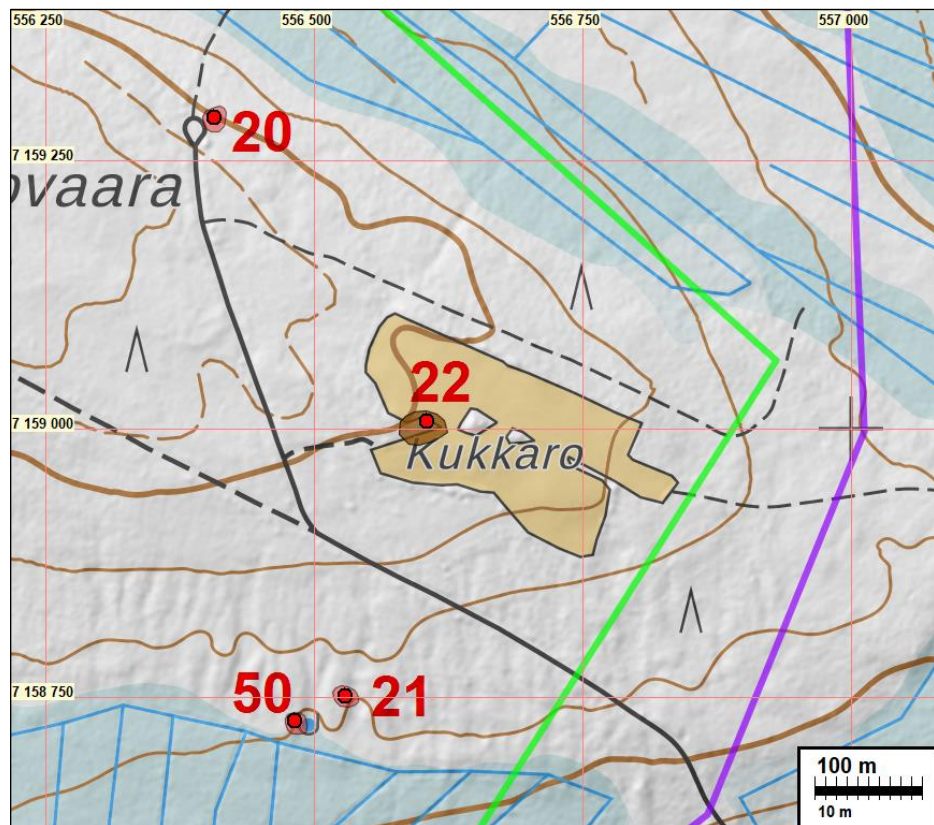
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7158728 E: 556482 Z: 185

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 5,1 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 13 m. Halssi osoittaa kaakkoon.

Tervahauta. Itään.

51 RISTIJÄRVI KIRVESAHO

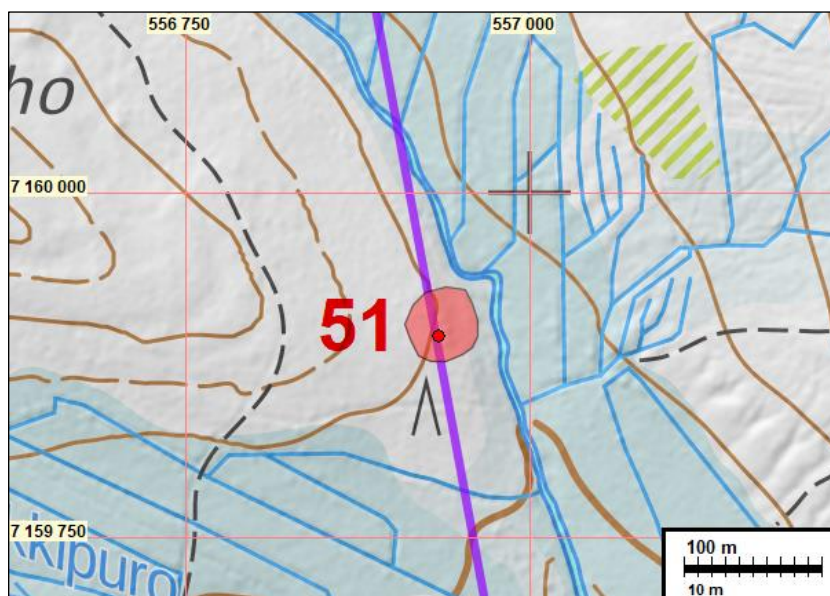
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7159896 E: 556934 Z: 184

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 6,1 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Kaksi tervahautaa. Eteläisempi (peruspiste) halkaisijaltaan 21 m, pohjoisempi (N 7159912 E 556935), halkaisijaltaan 15 m. Sijaitsevat alle 10 m etäisyydellä toisistaan. Molempien halssit osoittavat itään.

52 RISTIJÄRVI KINTUNMUTKA

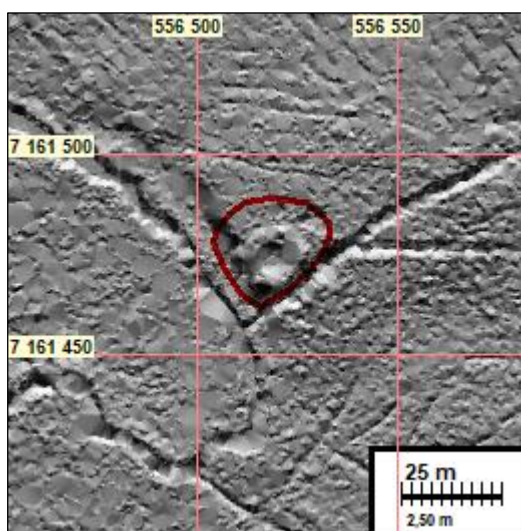
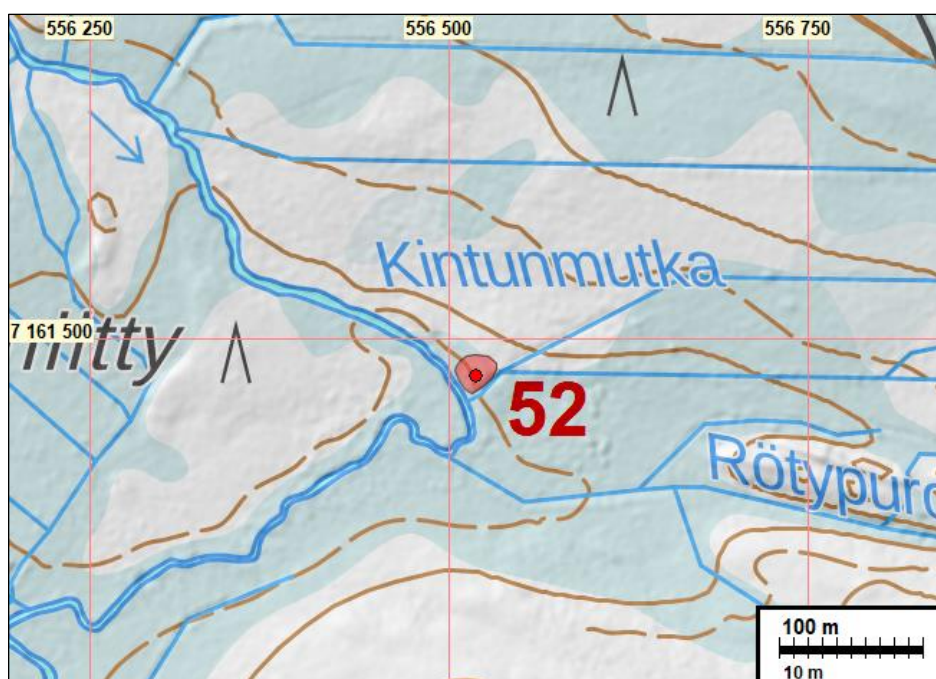
Mjtunnus: uusi
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7161474 E: 556519 Z: 188

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 7,7 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 18 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

53 RISTIJÄRVI TIKKASENPURO

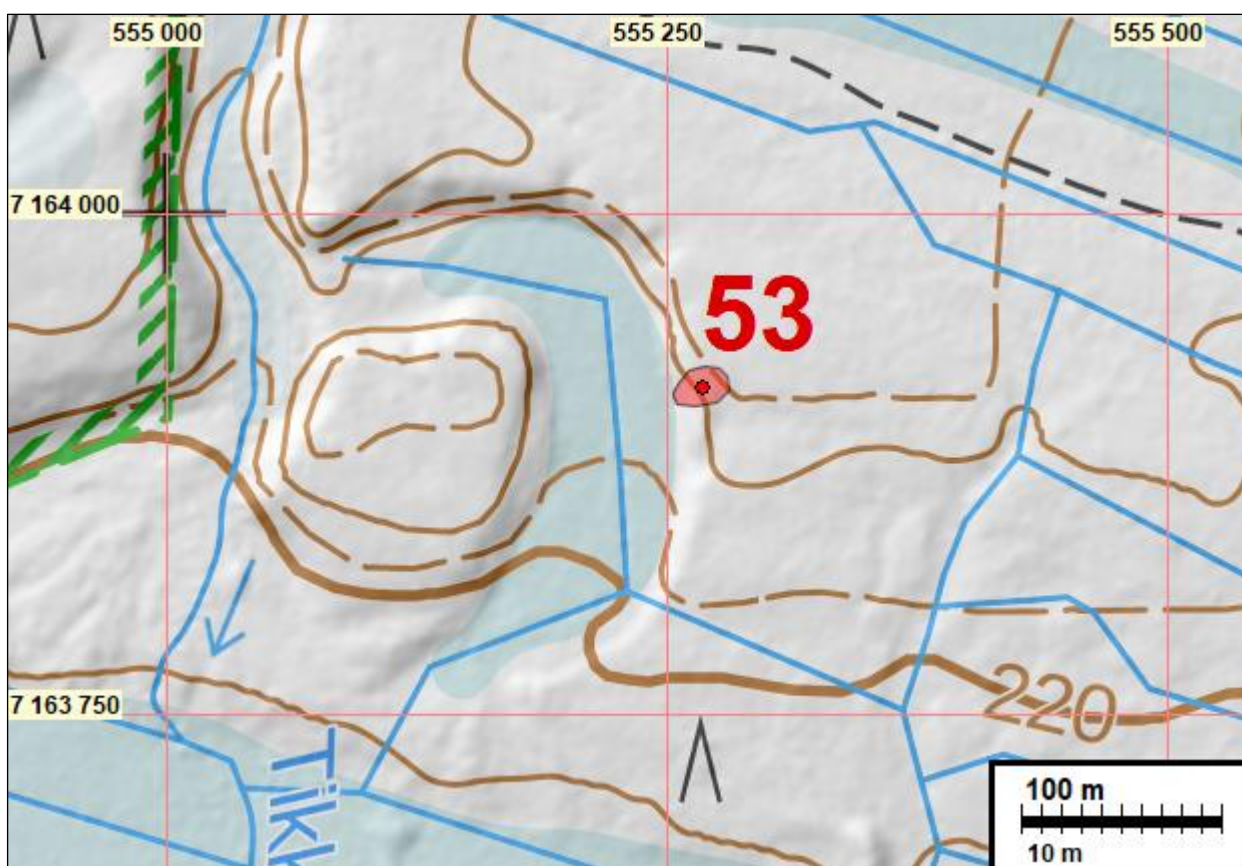
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7163913 E: 555268 Z: 226

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 10,4 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta, halkaisja 15 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

55 RISTIJÄRVI MERJANSUO 2

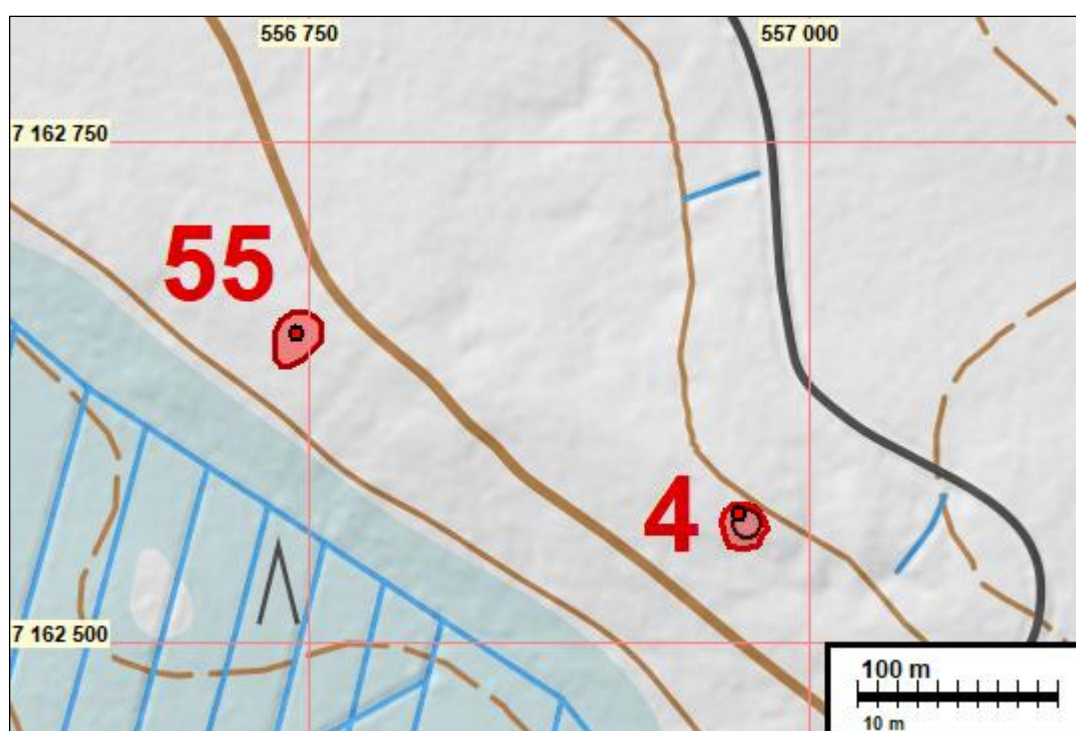
Mjtunnus: uusi
Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
Ajoitus: historiallinen
Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7162654 E: 556744 Z: 218

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 8,9 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Tervahauta. Halkaisija 17 m. Halssi osoittaa lounaaseen.

Muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet

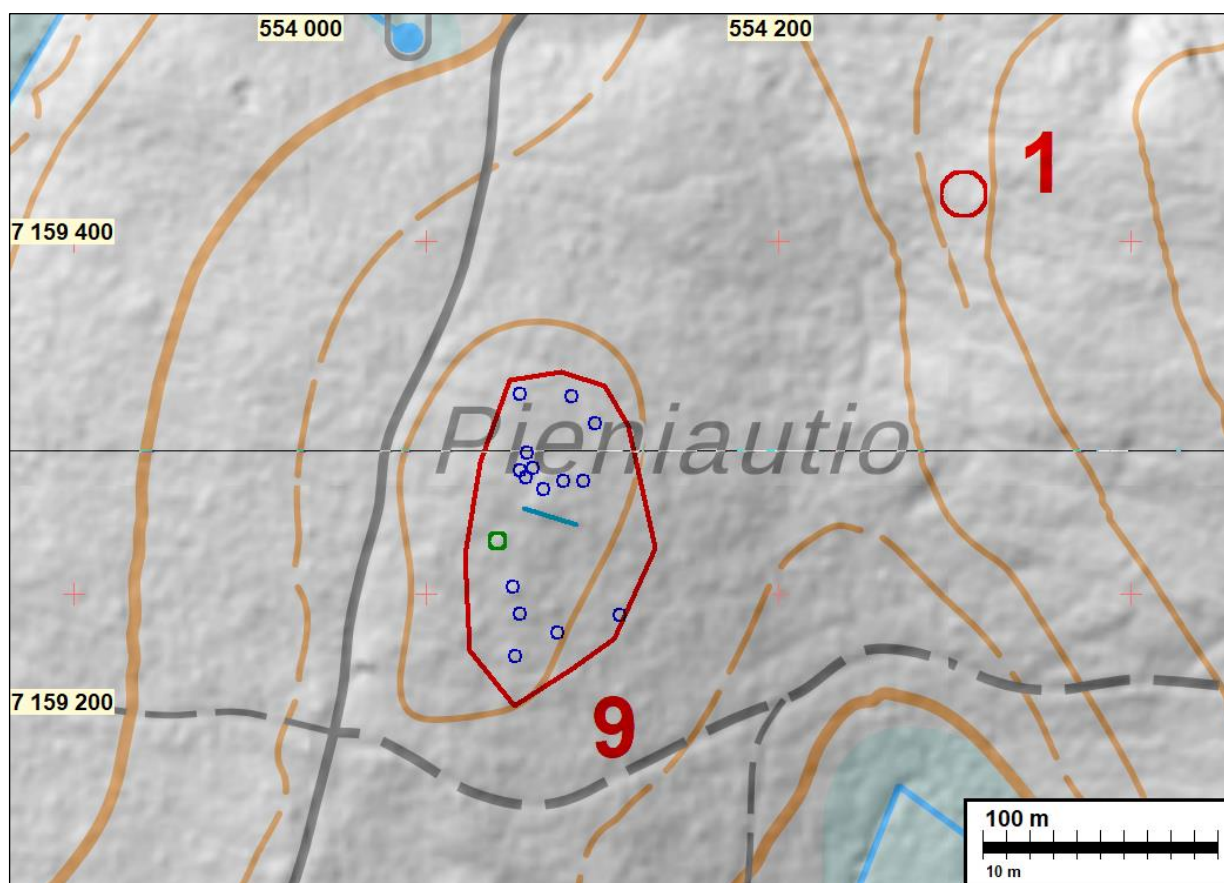
9 Ristijärvi Kellovaara Pieniautio

Mjtunnus: 1000048528
Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
Tyyppi: asuinpaikka
Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2020

Koordin.: N 7159273 E 554081 Z 225

Kuvaus: *Sepänmaa 2024:* Kohde on selostettu tarkemmin v. 2022 raportissa. Ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.

○ = raivausröykkiö ○ = torpan paikka. Raivausvalli merkitty vaaleansinisellä viivalla. Lisäksi kartalla näkyy löytöpaikka 1 Pienautio.

22 RISTIJÄRVI KUKKARO

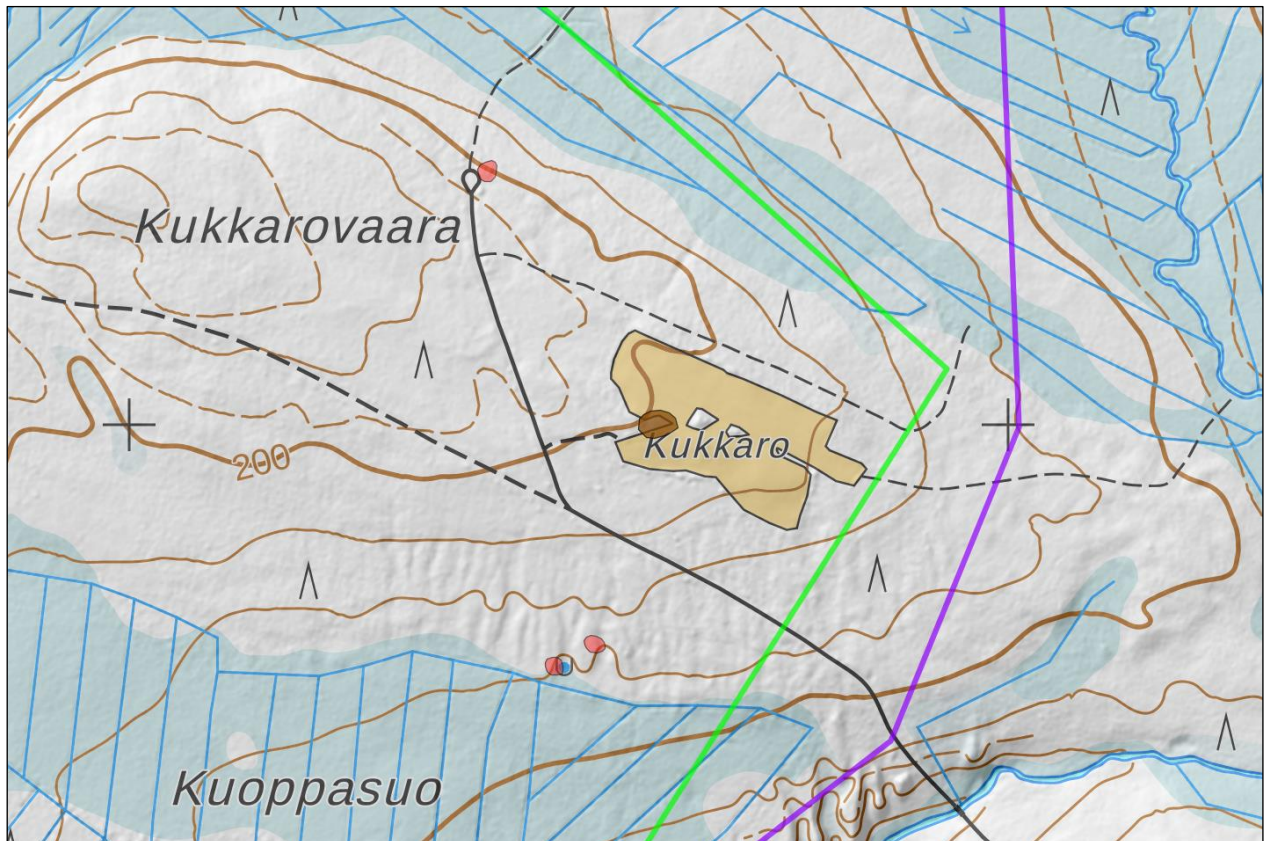
Mjtunnus: uusi
Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
Ajoitus: historiallinen
Laji: asuinpaikka: tupasija

Koordin: N: 7159007 E: 556605 Z: 199

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 5,3 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Paikalla on uusin jäännös, jossa kiviä ja tiiliä. Halkaisija n. 3 m, korkeus n. 1 m. Paikalle on merkitty talo 1800-luvun puolivälin pitäjänkarttaan.

Uunin jäännös sijaitsee lapion kohdalla. Kuvattu etelään.

26 RISTIJÄRVI KINNUSENAUTIO

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: torppa

Koordin: N: 7158934 E: 554018 Z: 222

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 6,4 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024:*

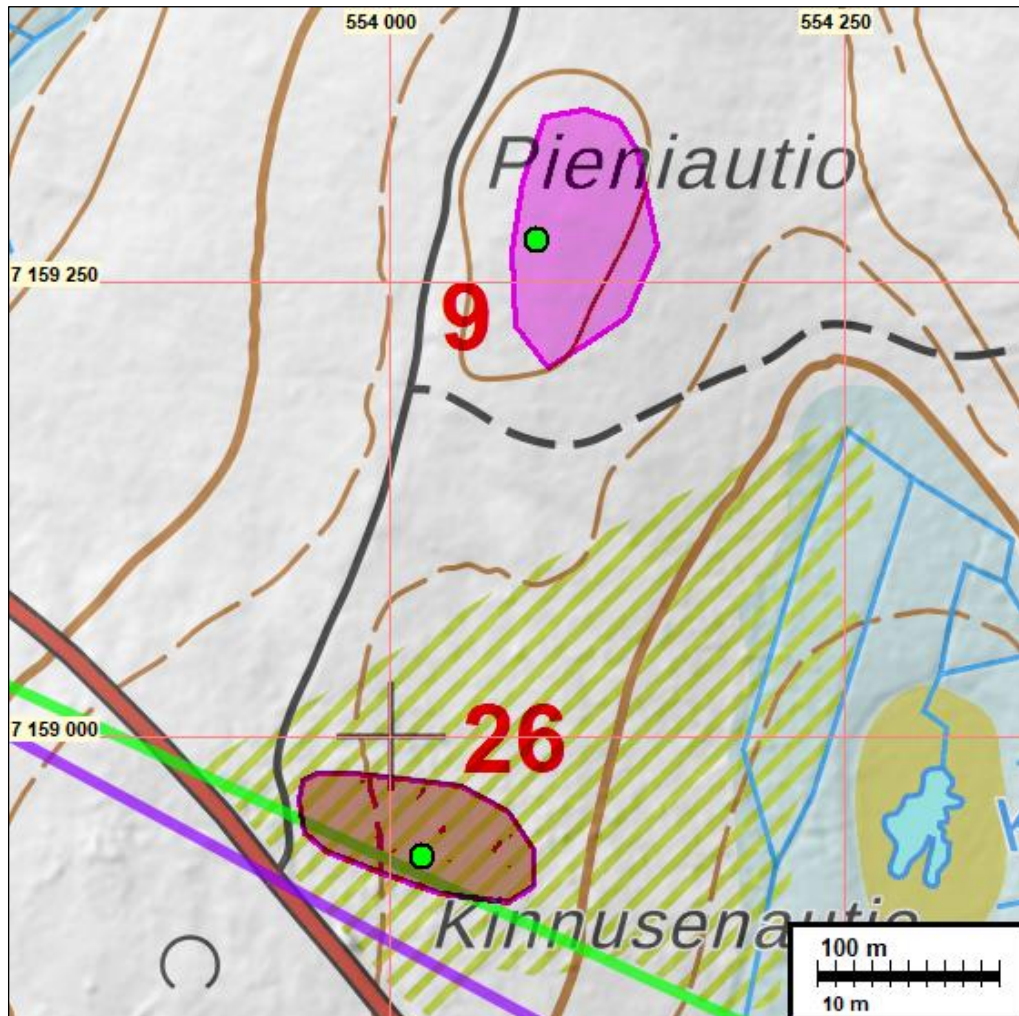
Paikalla on vuoden – parin ikäinen paloaukio. Alueella todettiin 18 kpl raivausröykkiötä ja yksi kaivon jäännös.

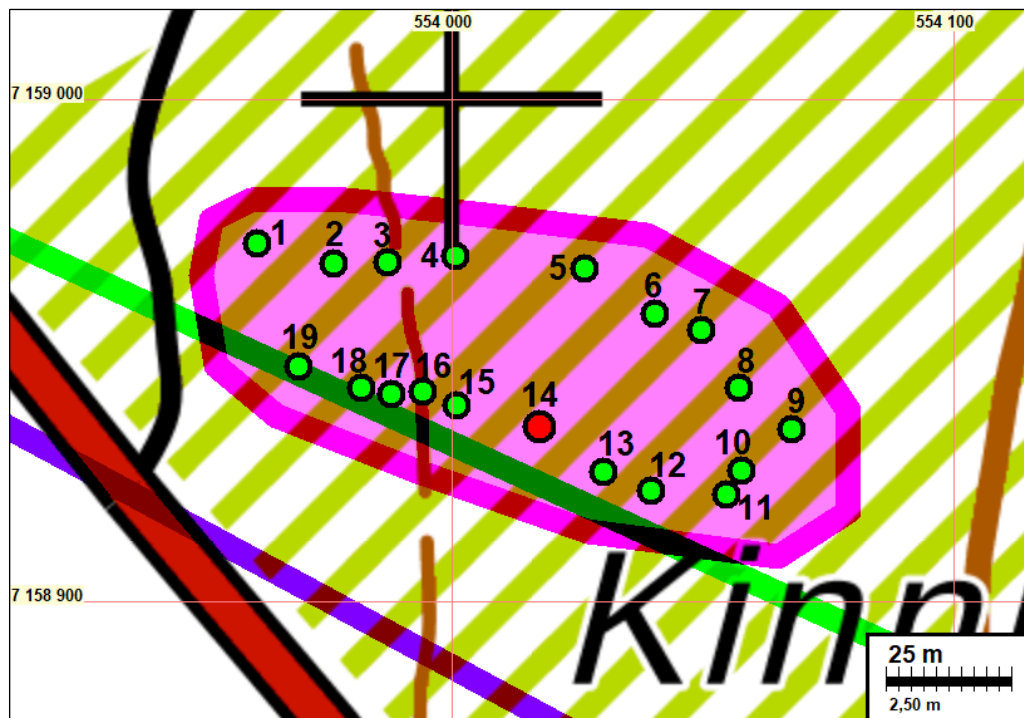
Alueella on sijainnut torppa 1800-luvulla.

Alakohteet:

alak	N	E	
1	7158971	553961	raivausvalli 10 x 2,5 m
2	7158967	553976	raivausröykkiö 2 m

3	7158968	553987	raivausröykkiö 2-3
4	7158969	554001	raivausröykkiö 250-300-100
5	7158966	554027	raivausröykkiö 500-250
6	7158957	554041	raivausröykkiö 250
7	7158954	554050	raivausröykkiö 2
8	7158942	554057	raivausröykkiö 3
9	7158934	554068	raivausröykkiö 250
10	7158926	554058	raivausröykkiö 250
11	7158921	554055	raivausröykkiö 2-4
12	7158922	554040	raivausröykkiö 2
13	7158926	554030	raivausröykkiö 150-500
14	7158935	554018	Kaivo 150-100-50
15	7158939	554001	raivausröykkiö 3-2
16	7158942	553994	raivausröykkiö 250
17	7158941	553988	raivausröykkiö 2-3
18	7158942	553982	raivausröykkiö 5-150
19	7158947	553970	raivausröykkiö 2

Raivausröykkiö. Länteen.

47 RISTIJÄRVI KATAJA

Mjtunnus: uusi
 Status: muu kulttuuriperintökohde (s)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: asuinpaikka: uuni

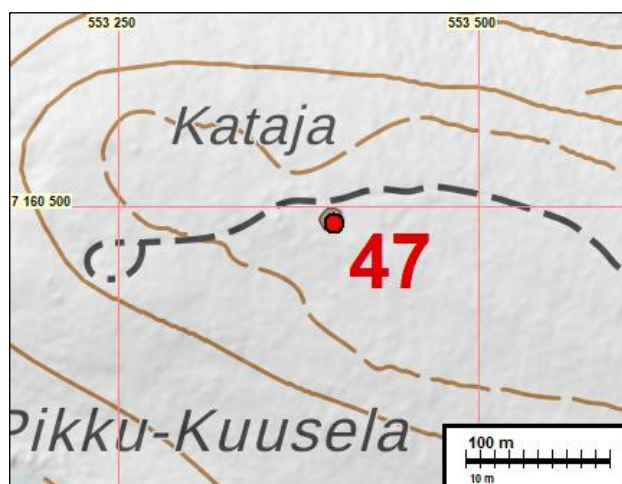
Koordin: N: 7160488 E: 553400 Z: 218

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 8,0 km luoteeseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Uunin jäännös. Halkaisija n. 2-2,5 m, korkeus n. 1 m. Ilmeisesti pelkistä kivistä koottu. Uunin päälle on kasattu pari 1900-luvun maatalouskonetta.

Alueelle on 1800-luvun puolivälin pitäjänkarttaan merkitty asutusta. Asutus on jatkunut peruskarttojen perusteella 1900-luvun jälkipuoliskolle. Kyseinen uunin jäännös on syrjässä selvästi nuoremmissa asutusjäännöksistä ja se on niitä maatuoneempi, joten sen voidaan olettaa liittyvän 1800-luvun asutusvaiheeseen. Siksi se on määritelty mahdolliseksi muuksi arkeologiseksi kulttuuriperintökohteeksi.

Uunin jäännös nykyaikaisten romujen alla. Koilliseen.

Mahdolliset muinaisjäännökset

10 Ristijärvi Lampisaari

Mjtunnus: 1000048584

Status: mahdollinen muinaisjäännös

Tyyppi: tervahauta

Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

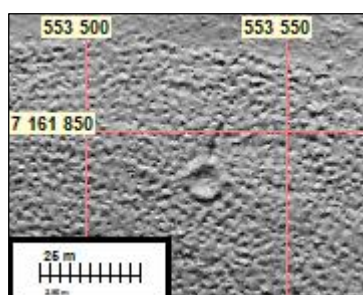
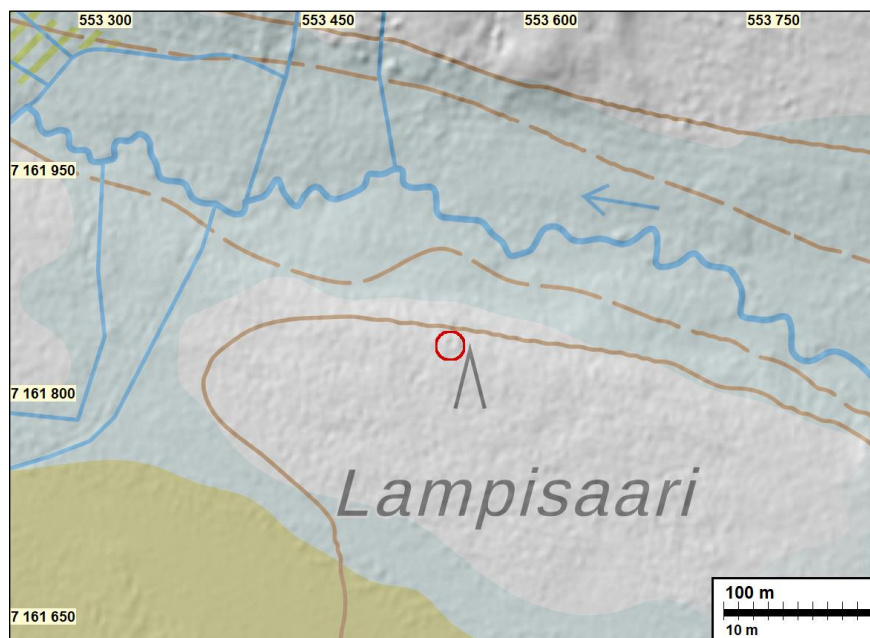
Koordin.: N 7161836 E 553529 Z 195

Kuvaus: *Sepänmaa & Poutiainen 2022*: Rinnevarjosteista maastotöiden jälkeen, raportointivaiheessa todettu mahdollinen tervahauta. Ei siis tarkastettu maastossa.

Sepänmaa 2024: 5 p/m2 laserkeilausaineiston perusteella tehdyn viistovalomallinnoksen perusteella paikalla on tervahauta, halkaisija 12 m, halssi osoittaa pohjoiseen.

Kohdetta ei tarkastettu maastossa työturvallisuuden takia, koska paikka on etelästä lähestyttäessä upottavien soiden takana ja pohjoisesta lähestyttäessä soisen maaston ja leveän puron takana.

Kohde on siis muinaisjäännösstatukseltaan mahdollinen muinaisjäännös.

56 RISTIJÄRVI RUNSUKKOSUO

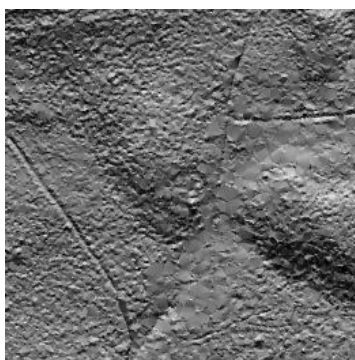
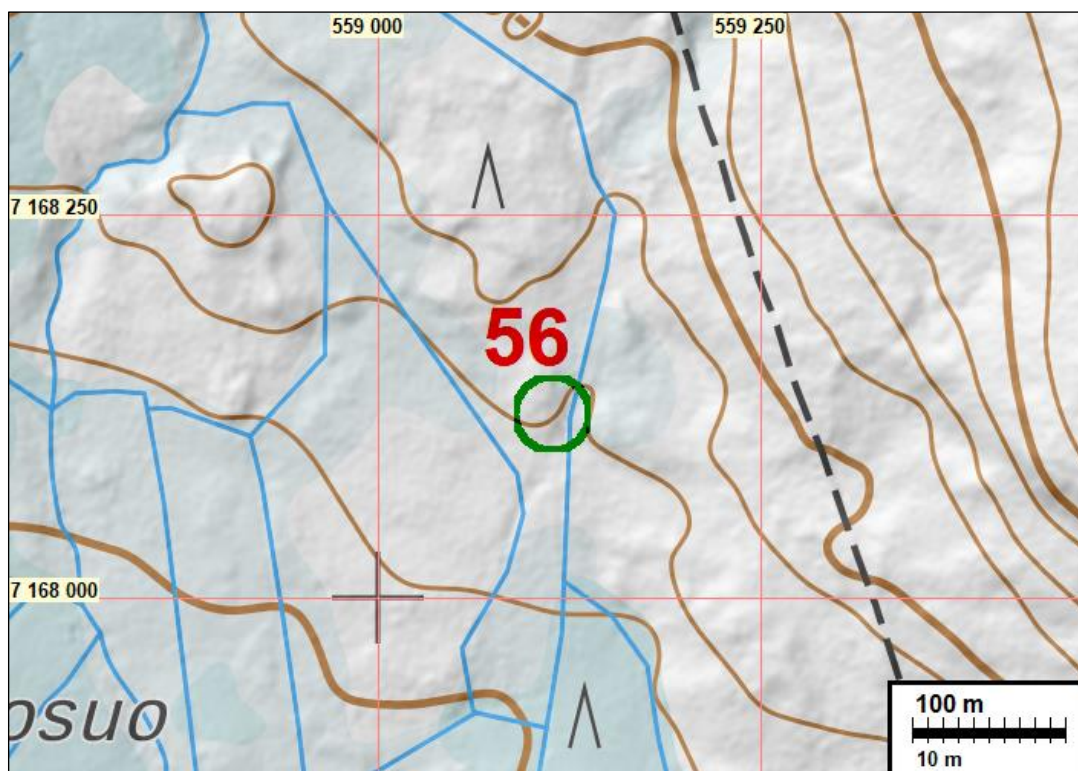
Mjtunnus: uusi
 Status: mahdollinen muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7168120 E: 559114 Z: 290

Tutkimukset: Sepänmaa et.al. 2024 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ristijärven kirkosta 14,3 km pohjoiseen.

Kuvaus: *Sepänmaa 2024*: Paikalla on laserkeilausaineiston perusteella tervahauta. Vaikka paikka on melko lyhyen matkan päässä lähimmästä tiestä, todettiin sen saavuttaminen maastotöissä kahteen eri kertaan työturvallisuuden kannalta liian vaaralliseksi vaikean maaston takia. Kohdetta ei siis ole tarkastettu, joten se on statukseltaan mahdollinen muinaisjäännös.

Arkeologinen löytöpaikka

1 Ristijärvi Pienautio

Mjtunnus: 1000026932
 Status: löytöpaikka
 Tyyppe: löytöpaikat irtolöytöpaikat
 Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

Koordin.: N 7159420 E 554279 Z 229

Kuvaus: Sepänmaa 2024: Kohde on tarkemmin selostettu v. 2022 inventointiraportissa. Ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.
 Karttaote edellisen kohteen yhteydessä.

Muu arkeologinen kohde

3 Ristijärvi Hermikki

Mjtunnus: 1000048575
 Status: muu kohde
 Tyyppe: raivausröykkiöitä
 Ajoitus: historiallinen

Tutkimukset: Timo Sepänmaa & Hannu Poutiainen inventointi 2022

Koordin.: N 7160070 E 554075 Z 228

Kuvaus: *Sepänmaa 2024:* Kohde on tarkemmin selostettu v. 2022 raportissa. Ei tarkastettu v. 2024 inventoinnissa.